

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

ד' אלול תשע"א

שופטים

שנה מ"ו גליון תשכ"ו

תוכן העניינים

לקח טוב	א.....
שבת בשבתנו	ב.....
רבש תמרים	ג.....
בשפתי צדיקים	ד.....
פרפראות לחכמה	ה.....
ודרשת וחקרת	ו.....
חוקים להורותם	ז.....
הילולא דצדיקא	ח.....
דבר בעתו	ט.....
דברות קודש	י.....
משולחן מלכים	יא.....

מדור מיוחד

לרגל שבת התאחדות
דקהלתנו הק'
באתרא קדישא מירון יע"א

אבות פרק א'

היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו

מלא התפעלות והשתוממות הסתובב הכפרי בעיירה הגדולה, על סקרנותו היה בולט שהוא אינו מן הסביבה ושזה פעם הראשונה שהוא פוסע לו במרכז השוק המרכזי ההומה אנשים, בקושי פילס לו נתיב בין עגלות עמוסות מלאות בסחורה, ומשפשף עיניו בתימהון מול בנינים רבי הקומות.

ולפתע קול זעקה פילחה את חלל השוק. קול תרועה הולך וחזק מאוד, ויחדר כל העם אשר במחנה, ובין רגע נהפך כל השוק כמרקחה, אנשים נשים ומפאצ'ו רצו כבהלה ילדים דוחפין את חזקנים, כי האות ניתנה ששריפה פרצה בעיירה וכולם כאחד רצו לשאוב מים כדי להציל את הרחובות הסמוכות שלא יודבקו מדהלכות המאיימות לשרוף את כל הבא לידו,

אמנם הכפרי הלז אשר לא ידע פשר הזעקה, נעמד בתוך השוק והתחיל להפליא בלבו את קול החזק היוצא ממגדל העיר, ומרנע לרגע עלתה התפעמותו כשראה שהקול מתחזק והולך, עד שא' מבני העיר זעק לעברו "שומה, האינך מביין שאנחנו בסכנה עצומה?", חיש הבא מים להציל את העיר מן הדליקה.

והנמשל מובן מאליו, בהתקרב ובא יום הדין אשר כל באי עולם יעברו לפניו כבני מרון, ומלך במשפט יעמיד אריץ, ואחד מהסגולות לעורר עצמינו לתשובה, וכן בו בזמן להמתיק הגור דין, הוא ע"י תקיעת שופר, וכפי שרמז הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד) ברמז מצות תקיעת שופר, כלומר עורר ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדומתכם, על כן בוודאי החכם שענינו בראשו יודע את אשר לפניו, ובהשמע קול שופר לבו נתעורר בחרדה גדולה לתשובה ולמעשים טובים, כי מבין ומאזין לקול התקיעה הזועק וצוועק שובו בנים, הקיצו משינתכם כי אנו זקוקים לרחמי שמים מרובים!!!!

והימים ימי חודש אלול שבהם תוקעין ומריעין בשופר, והזמן גרמא כאשר עת הומ"ר חגיע וקול השופר נשמע בתוכינו, אשר מטרתו הוא לעורר את העם מתרדמתו לשמוע קול שופר שפרו מעשיכם, לכן איש הירא ורך חללב יקה מוסר לעצמו להתעורר ולעורר לבו לתשובה ושיפור המעשים, וידאג שלא קול נגינה וצפצוף יישמע לאזנו, אלא תכלית התקיעה שבא לעורר ישינים ולהקיץ נרדמים לקרוא אל ה' ולשוב אליו בלבב שלם.

הקב"ה יהא בעזרתנו, שנוכל להתעורר מתרדמתנו, בתשובה ותיקון לשפר מעשינו, ובספרן של צדיקים גמורים יכתבינו, ונזכה במהרה לאזלתינו ופדות נפשינו, בשמחת עולם על ראשינו, וקול השופר הגדול ישמע בארצינו, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו, אכידה"ר.

לוח הזמנים

שופטים	חסידי	שופטים
ברוקלין	7:12	8:38
קרית יואל	7:13	8:39
קנטקי	7:16	8:45
סאנס	7:13	8:38
לנינגטון	7:12	8:38
מיאמי	7:24	8:51
לאס אנדזשליס	7:03	8:29
מאנטרסל	7:16	8:41
טאמס	7:17	8:43
טורונטו	7:17	9:02
יוניוליס	6:26	8:18
כבי ברק	6:42	8:15
לאנדאן	7:31	8:56
מאנטרסל	7:42	9:08
אטלנטיק	8:09	9:37
מילטון	8:41	7:13
צ'קס אייר	8:21	19:50
וויני	19:20	20:46

להכנסת מודעות, ברכות
מז"ט, הנצחת שם,
לעילוי נשמות, וכו'
יפנו לאפיס כולל
עצי חיים בארה"ב:
1-888-732-6347
EXT 4
1-888- REF - MEIR

יחסי התורה כי תצא

יום ראשון	צב.
יום שני	צב:
יום שלישי	צג.
יום רביעי	צג:
יום חמישי	צד.
עש"ק ושב"ק חזרה	

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

בא ברוך ה'

באותות כבוד ואהבה, הגנו מקדמים בכרכת ברוך הבא, את פני אורחינו החשוב והדגול, רב האי גאון וגדול, איש חי ורב פעלים מקבציאל, צדקתו כהררי א-ל, מסור מרחוק מקום וקירוב לב למענינו, צמוד באהבה רבה בקירות לבנינו, האי מרגיטא טב"א, דין רפיש מדבית אבא, מעמיד תלמידים חונים וישרים, פה מפיק מרגליות בדרך אבותיו רבותיה"ק עצי התמרים, מרביץ תורה ויראה לעדרי עדרים, באהבה מגולה ותוכחת מוסרים, נודע ומפורסם בשערים, בדרשותיו הנלהבים ושיעוריו היקרים, עומד לנס קהילתו, על ישראל הדרתו, ריכא בר ריכא בדרמת קרן התורה והחסידות לשם ולתפארת, נערץ באראלי קודש הילולו בנזר ועטרת,

הגאון הצדיק

אבדק"ק סאטמאר - וויליאמסבורג שליט"א

בנו הגדול של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל אשר נעתר לבקשתנו לבוא ולפאר
השבת המתאחדת דקהילתינו הק'
באת"ק מירון יע"א

יהא בואו לברכה, להשפיע לנו מאוצרו הטוב אלף פעמים ככה, מתוך הרחבת הדעת ושמוחה, וימשיך בהרצת התורה רבי' והמשכה, ויפיץ מעיינותיו חוצה, להשקות צמאי תלמידיו הנאמנים השותים דבריו בהערצה, וזכות הרשב"י יגן בעדו להתברך במידה גדושה, בכל ברכאן דנפישא.

המקבלים פניו ברגשי שמחה והערצה

הנהלת הקהילה

לִקְהָטוֹב

לִיקוּטִים יְקָרִים, מִפִּי סוֹפְרִים וְסוֹפְרִים
עִיד מוֹסֵר וְחִסְדוֹת נֶאֱמָרִים

מִנְשְׁמוֹתַי הֵינִי שֶׁבֵּל מַעֲשֵׂיו וְדַבְּרוֹי וּמַחֲשַׁבְתּוֹי אֵין לִי שׁוֹם כּוֹנֵה לִגְרָמִי כִּלְל רַק לֶשֶׁם ה' לִיחֵד קוֹבֵה וּשְׂכִינְתִּי כִּי נִתְפַּשֵּׁט מִתְּאֻזּוֹת הַגִּשְׁמוֹת וְאֵינוֹ מִתְּאֻזּוֹת לְגוֹפְנִיּוֹת כִּלְל, לִכֵּן בְּאִישׁ כֹּה־כִישִׁי לִי שׁוֹם מַחֲשֶׁבָה וְתֹאזֶה לְשׁוֹם דְּבַר לַעֲשׂוֹתוֹ בּוֹדָאִי יִכּוֹל לִסְמוֹךְ עַל זֶה הַמַּחֲשֶׁבָה וְהַתְּאֻזָּה לַעֲשׂוֹת, כִּי בּוֹדָאִי אֵין זֶה לֶשֶׁם בַּחֲנִית גִּשְׁמוֹת רַק לֶשֶׁם ה' לִבְדּוֹ, וְזֶה שְׂאֵמֶר דְּתוֹב וְהִיתָה עִמּוֹ רִ"ל שְׁהַתּוֹרָה תְּהִי דְּבוֹקָה עִמּוֹ מְרֹב הַתְּפַשְׁמוֹת הַגִּשְׁמוֹת כִּי אֹרִייתָא וְקוֹבֵהָ הֵד, אִזּוֹ קְרָא בִּ"ו רִ"ל בִּי בַעֲצָמוֹ הֵינִי שִׁיכּוֹל לִסְמוֹךְ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ כִּנְ"ל וְדַחֲתָהּ. (בַּת עֵין)

★

תַּמִּים תְּהִיָּה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ, הַכֵּלֵּל הוּא כִּי הַכּוֹבֵה דְּרָכּוֹ לְהִשְׁיִב וּבִפְרֹט לְיִשְׂרָאֵל עִם קְרֹבּוֹ, שְׁנִקְרָאִים בְּנִים לְמִקּוֹם, (אֲבוֹת ג') וּבּוֹדָאִי הָאֵב מִמְּלֵא חֲסִדּוֹ וְרִצּוֹן בְּנֵי קוֹדֶם שִׁיעֲטָרָךְ, וּבּוֹדָאִי אִדָּם אִשֶּׁר יֵשׁ לִי אֲמוּנָה כִּזְאֵת בְּהַבְרָא, בּוֹדָאִי מִמְּלֵא לִי חֲסִדּוֹ, וְזֶה הִרְמֹז תַּמִּים תְּהִיָּה עִם ה' כְּלוֹמֵר כְּשֶׁאֲתָה עַל זֶה הַבְּחִינָה בַּחֲנִית הַשְּׁלִימוֹת, שִׁישׁ לָךְ אֲמוּנָה בְּבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא שְׂבּוּדָאִי יִמְלֵא לָךְ חֲסִדּוֹ, אִזּוֹ תַּדַּע שְׂבּוּדָאִי עִם ה' אֱלֹקֶיךָ שְׂבּוּדָאִי ה' עִמָּךְ.

(קִדְשָׁת לִוִּי)

★

מִי הָאִישׁ הִירָא וְרָךְ הַלֵּבֵב יֵלֶךְ וְיִשׁוּב לְבֵיתוֹ, וּפִירְשֵׁי דִל הִירָא מַעֲבִירוֹת שְׂבִידוֹ עִכְ"ל יֵישׁ לְהַתְּבוֹנֵן דָּאֵם כֵּן מִי יֵלֶךְ לְמַלְחָמָה הֵלָא אִפִּי סָה בֵּין יִשְׁתַּבֵּה לִיּוֹצֵר אֹרֶךְ חֲזוֹר, וְזִי יֹאמֵר זִכְרִי לְבִי, גַּם יֵישׁ לְחִבֵּין הֵלָא כְּתִיב לַעֲלֵי שְׁמֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' וּפִירְשֵׁי זִ"ל אֲפִילוֹ אֵין לָכֵם זְכוֹת אֵלָא שְׁמֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי יַעֲרֹשׁ וְנִרְאָה הִפִּי הִירָא מַעֲבִירוֹת הֵינִי שִׁירָא ה' הוּא כַּעַת וְאֵינוֹ עוֹבֵר חִ"ו שׁוֹם עֵבִירָה רַק שְׁנַעֲצֵב עַל עֵבִירוֹת שְׂבִידוֹ מִכְכֵּר וְחוֹשֵׁב תְּמִיד כֹּה־עַד שְׁנַעֲשֶׂה עֲצֵב וְזִמְרָה שְׁחֹרָה שְׁעַל דִּי זֶה אֵינוֹ עוֹשֶׂה טוֹב לְהַבָּא אִדָּם כֹּה־אֵינוֹ רִשְׁאִי לִיקֵךְ לְמַלְחָמָה כִּיּוֹן שְׂאֵין לִי חִיּוּק לְהוֹק אֵת עֲצָמוֹ בְּדֶרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. (אֲוֵלָה תוֹרָה)

יֵד הַעֲדִים תְּהִיָּה בִּי בְּרִאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ וְיֵד כָּל הָעָם בְּאַחֲרִיתָהּ, יֵישׁ לֹמֵר דְּרַמּוֹ כֵּאֵן, אִשֶּׁר בְּבַחֲרוֹתוֹ יִרְאָה הָאָדָם לְלַמֵּד תּוֹרָה וְעִבּוּדָה, וְיִמְלֵא כְּרַסּוֹ מִשִּׁים וּפּוֹסְקִים וְעַל יְדֵי זֶה יִמּוֹת הַסִּמְךָ מִיָּם, וְאִדָּר כֵּךְ יִרְאָה לְנַסֵּי הַצִּדִּיק בְּאִסְיַפַּת הַסִּדִּים וְיִרְאֵי ד'; וְזֶה יֵד הַעֲדִים רֹמֵז עַל הַתּוֹרָה שְׁנִקְרָאֵת עֵדוֹת ד' (תְּהִלִּים י"ח) תְּהִיָּה בִּי בְּרִאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ לְהַסִּימ, וְיֵד כָּל הָעָם הֵינִי לְהִיּוֹת בְּתוֹךְ כְּלָלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהַצִּדִּיק הוּא כְּלָלוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל, זֹאת תְּהִיָּה בְּאַחֲרִיתָהּ. (עֲמִתָּה יִשׁוּעָה)

★

כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דְּבַר לְמִשְׁפַּט וְגו' וְקָמַת וְעָלִיתָ אֶל הַמִּקְדָּם אִשֶּׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ, יֵישׁ לְרַמּוֹ כֹּה־הַעֲנִין גּוֹדֵל מַעֲלַת דִּיּוּק הַחֲכָמִים וְהַצִּדִּיקִים שְׂבִידוֹר כִּי כִּלְל עֲנִין וְעֲנִין כֹּאשֶׁר הָאָדָם רֹצֵה לְגַשֵּׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ, הֵן בְּתוֹרָה אִזּוֹ בְּעִבּוּדָה וּבְתִשְׁבּוּבָה שְׁלִימָה לְנִכּוֹן, אֵינְנוּ בְּאַפְשָׁרִי לְהַשִּׁיג שֶׁם דְּבַר בְּלָתִי דְּבוֹק הַצִּדִּיקִים אִשֶּׁר מַפִּידִם אֲנִי דְּחִים, וְקִדּוּשָׁם עֲזֻמַּת לַעֲד וְלִדְרֵי דוֹרוֹת, כִּמוֹ שְׁנִאֲמַר (תְּהִלִּים טו. א) לְקִדּוּשִׁים אִשֶּׁר בְּאַרְצֵי הַמָּה וְאִדְרֵי כָּל חִפְצֵי כֶּם, וְנַחֲזוֹר לְבִיאּוֹר הַפְּסוּקִים כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דְּבַר לְמִשְׁפַּט, כִּמוֹ שְׁעִינֵינוּ הַרְּאוּת כִּלְל אִישׁ הַרְּצָה לְגַשֵּׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ וּתְלָאוֹת הַזִּמּוֹן פּוֹתְעִים בּוֹ, וְהוּא כִּמוֹ הַטּוֹבֵעַ בְּמַצּוֹת יָם, וּבִכֵּל כִּהְיוֹ הוּא מוֹשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ הַצֵּלָה לְנַפְשׁוֹ, וְזֶה הַעֲצָה הַיְעִיזָה וְקָמַת וְעָלִיתָ אֶל הַמִּקְדָּם אִשֶּׁר יִבְחַר ד' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ, פִּירוֹשׁ תֵּלֵךְ אֶל הַצִּדִּיק אִשֶּׁר יִבְחַר בּוֹ, פִּירוֹשׁ שְׂכַל בְּחִירוֹתוֹ רַק לְמַעַן כְּבוֹדוֹ בְּלָתִי לִד' לִבְדּוֹ, גַּם אִזּוֹ ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ שְׁהַשְׁכִּינָה הִיא מִתְּדַבֵּקת בְּצִדִּיק הַזֶּה. (תַּפְּאֶרֶת שְׁלֵמָה)

★

וְכָתֵב לִי אֵת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְגו' וְהִיתָה עִמּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּשְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הָרֵב הַקֹּדֶשׁ ר' זֹאב וְצִ"ל שְׁדַקְדַּק כְּמַלְתּוֹ בִּי שְׂבַחְתָּהּ נִקְרָאֵת כְּלִשׁוֹן נְקִיבָה וְאִמֵּר הַזֹּאת וְהִיתָה כְּלִשׁוֹן נְקִיבָה וְאִדָּר כֵּךְ אִמֵּר בִּ"ו לִשׁוֹן זָכַר. וְתִירֵץ שְׂדִבְרָה הַתּוֹרָה בְּמִי שְׁהַדּוּכָךְ כָּל אֵיבָרִים שְׁלוֹ וְנִתְפַּשֵּׁט

שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעִירֶךָ, הֵינִי לְכָל חֵד מִהַ דְּמַשְׁעַר בְּלָבוֹ מֵאִזְהָ שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָה וְיִדַּע בְּנַפְשׁוֹ מִהַ הוּא כְּמֹאמֵר חֲכָמֵינוּ דִּל (בְּרִית סא) יִדַּע אָדָם בְּנַפְשׁוֹ, וְלֹה מוֹדִיר הַכְּתוּב שׁוֹפְטִים תִּתֵּן בְּכָל שְׁעִירֶיךָ הֵינִי בְּכָל עֲנִין אֲפִילוֹ שְׁמַשְׁעַר בְּנַפְשׁוֹ שְׂדֵמָה הִרְבָּה עִם כָּל זֶה יִכָּל לְמַנּוֹת שׁוֹפְטִים וְלַהֲפֹךְ הִיצֵר הָרַע לְטוֹב, כִּידוֹעַ שׁוֹה עֵינֶךָ הַתְּשׁוּבָה לְהַפְּוֹךְ הַשְּׂוֹכָא לְנִתְוֹרָא, וְיַעֲשֶׂה מִיצֵר דְּרַע יִצֵּר טוֹב, אִךְ מַהֵיכֵן יִבּוֹא לֹה, וְזֶה מוֹדִיעַ הַכְּתוּב אִשֶּׁר ד' נוֹתֵן לָךְ הֵינִי שְׂמַחֲרִצוֹן הַעֲלִיּוֹן שְׁנִתְעוֹרֵר לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם, מִהַ הַרְצוֹן יִכָּל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְכֹאשֶׁר שְׁמַעְתִּי מִמּוֹרֵי הַקֹּדֶשׁ וְצִלְהָהּ, דְּמַה שְׁלַפְעָמִים בָּא לְאָדָם אִיזְהָ תְּשׁוּבָה בְּלָבוֹ, וְאֹמְרִים הָעוֹלָם שְׂאִיזְהָ מִרָה שְׁחֹרָה בָּא לִי, וְיֵישׁ מִפְּחָח זֶה כְּמוֹשָׁה אִזּוֹ בְּאִיזְהָ דְּבַר, וּבְאִמַּת זֶה הוּא מַהֲתַעֲוֹרוֹת שֶׁל מַעֲלָה, עַל דִּי כִּרּוֹז בְּכָל יוֹם "שׁוֹב בְּנִים שׁוֹכְבִים" שִׁיּוּצָא בְּכָל יוֹם, וְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל נִתְפַּעֵל מִזֶּה בְּאִיזְהָ הַתְּעוֹרוֹת בְּנַפְשׁוֹ, וְלִכֵּן אִמֵּר דִּל: שְׂבִכּוֹא לְאָדָם אִיזְהָ תְּהִיָּה וְכַעֲנִן פִּחַד, יִדַּע שְׂהוּא הַתְּעוֹרוֹת תְּשׁוּבָה וְלִכֵּן יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, עַד כֵּאֵן דְּבִרְיוֹ פִּי חֵן, זִ"ל, וְכַעֲנִן זֶה הַזְּחִיר הַכְּתוּב שִׁיעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיִמְנֶה שׁוֹפְטִים מוֹבִים לְעֲצָמוֹ, עַל דִּי הַתְּעוֹרוֹת דְּלִיעִילָא שְׁהֵם נוֹתֵן לִי. (דְּבִרֵי דִּים)

★

צִדִּיק צִדְקָה תִּרְדּוּף לְמַעַן תְּחִיָּה, יֵישׁ לְפַרֵשׁ כִּי הָאָדָם נִבְרָא לְתַקֵּן כָּל הַעֲנִינִים הוּא שִׁיעוֹר קוֹמָה, אִךְ כָּל אִדָּם צִרִיךְ לְרֹאוֹת אֵת עֲצָמוֹ כְּאִילוֹ עֵדִין לֹא תִיקֵן מְכַל וְכָל, וְצִרִיךְ לְחֹזֵר אֲחֵר יוֹתֵר שְׁלִימוֹת, שְׂכִיּוֹן שְׁתִּיקֵן אֵת הַכֵּל בְּלִי שׁוֹם חֲסִדּוֹ, אִזּוֹ צִרִיךְ לְהַסְתַּלֵּךְ מִזֶּה הָעוֹלָם כִּי מִהַ יֵישׁ לִי עוֹד לַעֲשׂוֹת, וְזֶה פִירוֹשׁ צִדִּיק צִדְקָה תִּרְדּוּף, אִךְ שְׂאֲתָה צִדִּיק, תְּהִיָּה רוֹדֵף וּמַחֲזִיר לְהִיּוֹת צִדִּיק יוֹתֵר, לֹא שִׁידְמָה לָךְ שְׂאֲתָה שְׁלֵם בְּלִי שׁוֹם חֲסִדּוֹ, וְזֶה לְמַעַן תְּהִיָּה כִּי אִם תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שְׂאִינֶךָ צִרִיךְ עוֹד לְתַקֵּן שׁוֹם דְּבַר, אִזּוֹ מִהַ יֵישׁ לָךְ לַעֲשׂוֹת עוֹד כֹּה־הָעוֹלָם וְקַל לְחִבֵּין. (לְקוּטֵי מַתִּיָּל)

תבואתה לראש יוס"ף

ביקרא דאורייתא, נשגר בזה כל ברכתא, אל מע"כ ידידינו היקר והחשוב, על כל מכיריו אהוב, תורה וחסד אצלו שלוב, דואג למענינו תמיד במסירות רבה ועצומה, מריחוק מקום וקירוב הלב פנימה, עושה ומעשה צדקה וחסד לפרט ולכלל, ובמיוחד משליך עצמו מנגד למען החזקת והרמת הכולל, ויוס"ף הוא המשיביר שדואג למען לא יחסר המזג ללומדי כוללינו, את בנציבין ומצודתו פרוסה אלינו, ויהי ה' את יוס"ף ויהי איש מצליח, לשמים ולבריות נח, אהוב למעלה ונחמד לאנשים, מגזע אראלים ותרשישים, בנן של קדושים,

הרב יוסף מייזליש שליט"א

ממנהלי כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

לרגל השמחה השרויה במעונו, קול ששון וקול שמחה בארמנו,
בהולדת הבן אצל בנו החשוב והמוציין פרי צדיק עץ חיים בגט"ק
הרב יואל שליט"א

ובהדרת כבוד ויקר, נברך בהוד והדר, את מעלת כבוד אביו רב האי גאון וגדול, מפורסם בכל קצוי תבל, במעשי חסדו וצדקתו לפרט ולכלל, מקים עולה של תורה, עומד לנס קהילתו המעטירה, נודע לעוז ולתפארה, גן ההדסים, ערוגת הבושם, שלשלת היוחסים, פאר מקדושים, על ישראל הדרתו, כבוד שמו תפארתו,

הגה"צ גאב"ד סאטמאר ב"פ שליט"א

וצרופה בזה ברכותינו, בשם כל לומדי כוללינו, שמשמיי מעל יושפע לו שובע שמחות במידה מרובה וגדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת דקדושה, ויתברך בכל ברכא דנפישא, וזכות החזקת וקיום התורה, יגן בעדו להתברך ברב שמחה ואורה, ויוס"ף ה' עליו אלף פעמים ככה, עונג וגם שמחה, וכת"ס.

החותמים למען שמו באהבה ובשמחה, אסירי התודה והברכה

רבני ולומדי הכולל

הנהלת הכולל

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

שבת בשבתו

אשר בע"ש וכן ביום השבת יראה לכוון תפלתו בעת שמשמש מזל צדק, וזה למען תחיה כי המזל צדק מורה על הטובה להמשיך בתפלתו חיים טובים אמנ. (חמרא טבא)

האומר ויכולו בשבת הקב"ה מקיים דיבורו

על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר, יבואר על פי מה ששמעתי מכאדמו"ר מוהר"י זצלה"ה מלובלין פירוש הגמרא כל האומר ויכולו נעשה שיתוף להקב"ה, והקשה מה בצע בשותפותו הלא ה' אלקינו ה' אחד, ופי' הוא שדיבורו יקיים הש"ת ומה שיאמר לטובת ישראל יקיים, ולזה הוא מושאל בשם שותף, עכ"ד, וז"ל על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר, כי בזה שאנו אומרים ויכולו אנו מעידים בו ית"ש שהוא לבד ברא ויצר ועשה הכל, ובציבור אנו אומרים ויכולו ג"פ, שני פעמים בתפלה ופעם אחת בקידוש, ועל"פ פחות משנים אי אפשר אפילו ביחיד, וזה יקום דבר - שהיה קיום לדיבורו.

ג' דברים שהם הכנה לשב"ק

שום תשים עליך מלך מקרב אחיך תשים עליך מלך, וג"ל בדרך הרמז דקאי על ש"ק דהנה איתא בתוס' שלשה מעידין הן זע"י הקב"ה ושבת וישראל, נמצא א"א לקיים ולשמור שבת כראוי אלא אם יש לו אהבת השם ואהבת ישראל, והנה על ש"ק צריך להכין א"ע בששת ימי המעשה דבששת ימי המעשה צריך ללקוט הקדושה על ש"ק, והנה תש"ם נוסטריקון ש'שבת ימים תעשה מלאכה, ומל"ך הוא שבת מלכתא, ותש"ם דרשינן בגמרא שתהא איתו עליך ואפי' ע"ה אימת שבת עליו, ולמדנו התורה"ק כי לשמירת שבת צריך ג' דברים, הכנה מששת ימי המעשה, וזה מרומז בתיבת תש"ם כנ"ל ש'ששת ימים תעשה מלאכה, וגם לשמירת שבת צריכים יראתשמים כנ"ל שתהא אימתו עליך, ועוד צריך לשמירת שבת אהבת ישראל, וזהו מרומז באומר מקרב אחיך היינו נתון אהבת ישראל והיינו שום תש"ם הכנה כנ"ל תש"ם שתהא אימתו עליך דהוא יראת השם, עלי"ך מלך דהיא שבת מלכתא מקרב אחיך גו' אהבת ישראל והן המה השלשה מעידין הנ"ל הקב"ה ושבת וישראל והבן. (רביד הזהב)

מלחמת היצר והתקרבות לצדיק היא ע"ה השבת

כי תקרב אל עיר להלחם עליה, וגו' תקרב בגימט' שב"ת, אם תחפוץ ללחום מלחמת היצר ולנצחו, השתדל להיות חביבה בעיניך מצות שבת, כי אז בודאי תנצח המלחמה. עוד יש לרמוז תקרב בגימט' שבת, אם חפץ אתה לקרב עצמך אצלאל"ש צדיק, תבוא אליו לש"ק דיקא, כי אז מסוגל להיות התקרבות גדולה, והטעם לכ"ז כי ההתקרבות ונצחון היצר"ה המה ע"ד מאה"כ (דברים י' טז) ומלתם את ערלת לבבכם, ואין מילה בלא שבת (ויק' כז, י) וד"ל. (אהבת שלום)

לתקן הדיבור בשבת ובזה יעשה דירה להקב"ה

שופטים ושומרים וגו' בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטך וגו'. ויש לדקדק דה"ל למכתב לשבטיך קודם בכל שעריך, ונקדים לפרש מה דאיתא בתיקוני זוהר (ת' ו' דף כב ע"ב) ושמרו בני ישראל את השבת לדרת"ם זכאה מאן דמתקן ליה דירה נאה בליביה וכו', ויש לדקדק מה שייכות דירה לגבי דשבת. הנה איתא בספר יצירה (י' יב) שתי אבנים בונות שני בתים שלשה אבנים וכו', פי' אותיות נקראים אבנים, ותיבות נקראים בתים בחינת דירה, על כן מי שמקדש עצמו ופיו ודבורו להיות בקדושה, ממילא נעשים התיבות היוצאים מפיו בקדושה דירות ובתים נאים לשכינה, והעיקר הוא לקדש עצמו בתחלה בשבת במחשבה דבור ומעשה, כמאמר הכתוב (ישעיה נח יג) ודבר דבר, שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול (שבת ק"ג ע"ב), ובזה מתקן עולם הדבור, ולזה תקנו אנשי כנסת הגדולה במוסף שבת תקנת שבת על סדר כ"ז אותיות, בכדי לתקן עולם הדבור בשבת תחלה, ואח"כ בימי החול זכרהו מא' בשבת (ע' ביצה טז ע"ב וברש"י ד"ה מחד), ר"ל תזכור בחינת אחד, בחינת היחוד, שהיא בחינת תקון הדבור שבשבת תזכור את כל ימי החול שלא לקלקל ח"ו, וזהו ושמרו בני ישראל את השבת לדרת"ם זכאה מאן דמתקן ליה דירה נאה בשבת דוקא (ולשמור כל ימי החול), שאז הזמן גרמא לתקן בחינת הדבור שמרמז על בחינת שבת כמו שמבואר למטה, וזהו שמרמז הכתוב שופטים ושומרים תתן ל"ך בכל"ש שעריך, ר"ל שופט"ם נקרא בחי' מצות עשה ע"ש שופט צדק ושומרים תתן ל"ך בכל"ש שעריך ר"ל שופט"ם המכה רודה למי שאינו עושה כראוי, ופי' עשה ולא תעשה שלך, תתן בבחינת ל"ך בכל"ש שעריך גימטריא שבת, פירוש שתזוהר מאוד במצות שבת ולתקן הדבור ובזה יעשה דירה ובית חדש לשכינה. (בת עק)

מזון שבת נותן הקב"ה חוץ מן הקצבה

תתן לך בכל שעריך, ר"ת לשבת, רמז למ"ש ר"ל כל מזונותיו של אדם קצובים מתשרי עד תשרי חוץ מתשרי, ר"ת ת"ת ש'בתות ר'אשי חדשים ימים טובים שהקב"ה נותן מתנה חוץ מן הקצבה, וזהו תתן לך בכל שעריך ר"ת לשבת ה' אלוקיך נותן לך חוץ מן הקצבה וכאמור.

להתפלל ביום שב"ק יותר מאוחר מער"ש

צדק צדק תרדוף למען תחיה, י"ל עפ"י המבואר (בחדא"ה מהרש"א תענית דף ח') יש להקדים בתפלה בע"ש בשעה שמשמש מזל צדק, וכן ביום ש"ק יתאחר תפלתו ולא בבוקר כי אז משמש שבתאי ואינו מורה לטובה רק להמתין בתפלה עד מזל צדק עיי"ש. והנה [במג"ע] כתוב בזה הפסוק תתן לך בכל שעריך, אשר תתן גימ' ז' מרגלאין שמכוונין שב"ק, וכבוד אאמו"ר זצ"ל אמר רמז על דבריו אשר ל"ך בכל"ש שעריך מספר שב"ת. ולזה לענינינו נרמז צד"ק צד"ק תרדוף, וכתב ב' פעמים צדק, לרמז

ג"ם ברו"ך יהיה

מריחוק מקום וקירוב לב, נשגר בזה ברכת מזל טוב, מתוך רגשי הערכה והודאה, ובאותות ידידות מעומקא דליבאה, קדם מעלת כבוד ידידינו הרבני היקר הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך אמוני עם סגולה, ברו"ך ומבורך בפי כל, על כל יודעיו ומכיריו נערץ ומהולל, ומרדכ"י רצוי לכל אחיו, חן וחסד נסוך על פניו, חיי"ם שיש בו כל מעלה ומידה, אוצר כל כלי חמדה, מלא חכמה ומדע, נשוא פנים נכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, מתמסר בלו"נ לבוא בעזרת מוסדותינו ברוח נאמנה, הננים ממנו עצה נכונה, ה"ה

הרבני הנגיד המפואר, מוכתר בכל תואר

חיים ברוך מרדכי גאלדבערגער

ה"ו

חבר הנהלת מוסדותינו הק' בעזאב"י בארא פארק יע"א

לרגל נישואי בנו הבח' החשוב והמופלג ני"ו
למז"ט ובשעט"פ

וזאת ברכותינו, בשם אלפי תלמידי מוסדותינו, שזכות רביה"ק מייסד המוסדות יגן בעדכם להתברך בכל משאלות לבכם לטובה, מיזו המלאה הפתוחה והרחבה, ותזכו לרב תענוג ונחת במידה גדושה, בבריות גופא ונהורא נפישא, ויושפע לכם אושר ועושר ואך טוב וחסד כל הימים.

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

זכות על ישראל, כמבואר במדרש שאמר הקב"ה כביכול משה הוכיחנו אחר בני ישראל והוכיח לבני ישראל אחר, לישראל אמר אתם הטאתם להקב"ה אמר למה הי' יחרה אפך בעמך, אבל מנחגים רעים מהפכין הסדר וע"י שמחניפין בעיני העם ומלמדים זכות בפניהם ואינם מוכיחין אותם, ממילא מעוררין עליהם קטרוג למעלה, וזהו מאמר הכתוב ולבתי סור מן המצוה ימין ושמאל, שמצווה המלך על בני דברים אלו שהם ימין ושמאל להיות מלמד זכות כלפי שמיא ולהוכיחם על פניהם, אבל אל יסור ממנה להפך הסדר, ואז יאריך ימים על ממלכתו. (דברי יואל)

☆

שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם. וברשיי כתב אפי' אין בכך זכות אלא קריאת שמע כדאי אתם שיושיע אתכם, ויבואר לפי דברי התפארת שלמה כי מחמת גודל היראה של הצדיק יפול פחד הי' על כל הקרוב על כל הקרב הקרב אליו, עכש"ש וראו כל העמים כי שם הי' נקרא עליך ויראו ממך, וכן במרדכי כתיב כי נפל פחד מרדכי עליהם, וכענין הזה היה יראת מרע"ה שנאמר ויראו מנשת אליו, פי' שהשיגו מעלת היראה מחמת הגשתם אליו נפל יראת הי' עליהם ע"כ, וזהו הביאור אפי' אין בכך זכות אלא קריאת שמע בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם והנה מבואר בשו"ע שצ"ח לקרות קריאת שמע באימה ביראה ברתת וז"ל, ובכך באם יקראו ישראל קריאת שמע כראוי באימה וביראה, אזי ישפיעו יראת הי' על סביבותיהם ואף האויבים הבאים עליהם למלחמה יתלבשו ביראת הי' ולא ילחמו עמם. (ברך משה)

נשיא לבני אפרים וביום השמיני נשיא לבני מנשה. (ויטב לב)

☆

צדק צדק תרדוף למען תחיי וירשת את הארץ וגו'. ונראה בהקדם מה שפי' הרמב"ם אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב, הענין והמצות נחלקין על שני חלקים חלק האי במצות המיוחדות בינו לבין קונו כגון ציצית ותפילין, וחלק השני היינו במצות התלויות בתועלת בני אדם כגון אוהרה על הגניבה וכו', וכשיעשה אדם מצות המיוחדות לנפשו יקבל שכר עליהם לעוה"ב, וכשיעשה מצות התלויות בתועלת בני אדם תחשב לו לצדקה מצד המצוה, וימצא טובה בעוה"ז בעבור שנהג הטובה בין בני אדם ע"ש, וז"ש צדק צדק תרדוף ר"ל אחר מצוה שיש בה כי צדקות להי' היינו שעושה רצונו יתב', וצדק שגומל טוב לבריות ואם כה תעשה, למען תחיי ר"ל בעוה"ב שהוא חיי נצחיות, וירשת את הארץ היינו עולם הזה ויהיה טוב וחסד בזה ובכא.

(קדושת יו"ט)

☆

ולבתי סור מן המצוה ימין ושמאל. ויש לרמוז על פי מה שאמרו חז"ל על הפסוק וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו, וכי יש שמאל למעלה והלא נאמר ימין הי' רוממה ימין הי' עושה חיל, אלא אלו מיימנים ואלו משמאלים, מיימנים מלמדין זכות משמאלים מלמדין חובה, והנה מלך ישראל ומנחגי ישראל צריך שיהי' בהם שני מידות הללו שיהיו מוכיחים את העם ומלמדים חובתם בפניהם ולא יחניפו להם, וכלפי שמיא צריכים ללמד

שופטים ושופטים תתן לך בכל שערך וגו' ושפטו את העם משפט צדק. כי כלי החושים הם שערים לאדם להכניס הנראה והנשמע ולהוציא קול ודיבור, והנה צדק האדם לשום שופטים על השערים, ר"ל לדחות מה שאין ראוי להכניס, דלכל נברא עפעפים לעינים ואלוה לאוזן ושפתים ושינים חומת הפה, ושופטים היינו אף מה שיכנסו ישפוט לברר האוכל מתוך הפסולת, ע"כ נכתב בלשון יחיד, ומסיים ושפטו את העם משפט צדק דמי שהוא בגדר זה יוכל לשפוט צדק כי ראוי להשראת השכינה אשר משפט צדק אר"א בלעדו, ולכן אמר ושפטו את העם בלשון גנאי לרמוז אמרם ז"ל דכשבעלי הדין עומדין לפניך יהיו בעיניך כרשעים. (ישמח משה)

☆

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל. ויובן לפי דברי המדרש לא יאמר אדם איני מקיים מצות זקנים הואיל ואינן מן התורה, אמר הקב"ה בני כל מה שגזירים עליכם תהיו מקיימין, שאף על דבריהם אני מסכים שהרי יעקב בשעה שבירך מנשה ואפרים, עשה חסדן קודם לגדול, וקיים הקב"ה גזרתו, אימתי בקרבנות הנשיאים שהקריב שבט אפרים תחלה, והנה איתא בגמ' לענין נר חנוכה המדליק מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו, והיכן צונו, מלא תסור, והפסוק מרמוז לדברי המדרש ולזה אמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך, מטעם שגם אני מסכים על ידם, וראיה לזה ימין ושמאל, היינו ימין ושמאל של יעקב, שנאמר וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים וגו', והקב"ה הסכים על ידו, שנאמר ביום השביעי

מוסדות יטב לב דרכינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיה"ק ירושלים ת"ו

מרכז המוסדות דרכינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת שופטים

מנ"ה חיים בעריש שפילמאן הי"ו
המלמד: הר"ר ישראל יאקאב שליט"א
מרת נחא גרינוואלד תחי'
המלמד: הר"ר מנחם שישא שליט"א
מנ"ה חיים מרדכי מיטעלמאן גי"ו
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א
מנ"ה אהרן שמואל שרייבער הי"ו
המלמד: הר"ר דוד שלמה וואנאצקער שליט"א
מנ"ה שמואל שפארן הי"ו
המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
מנ"ה עזרא זייאת גי"ו
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א
מנ"ה חנני גאלדבערגער הי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א
מנ"ה וואלף פארקאש הי"ו
המלמד: הר"ר משה מנחם הערשקאוויטש שליט"א
מנ"ה משה יוסף מיטעלמאן הי"ו
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א
הרב בעריש ראזענבערג שליט"א
המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א
מנ"ה יואל פעלבערבוים גי"ו
המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א
מנ"ה אברהם יוסף קויפמאן הי"ו
המלמד: הר"ר שמואל אלטער כנעט שליט"א
מנ"ה מרדכי הערש קליין הי"ו
המלמד: הר"ר צבי יואל ווייס שליט"א

מנ"ה משה חיים פריעדמאן הי"ו
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א
מנ"ה מרדכי קאהן הי"ו
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א
מנ"ה יעקב זושא גוסמאן גי"ו
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א
מנ"ה דוד מרדכי שווארטץ הי"ו
המלמד: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א
מנ"ה ליפא טויב גי"ו
המלמד: הר"ר יואל בינדער שליט"א
מנ"ה דניאל יודא הירש הי"ו
המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
מנ"ה אברהם שווארטץ הי"ו
המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
מנ"ה שמוחה בונם טורענהיים הי"ו
המלמד: הר"ר חיים הירש שליט"א
מנ"ה מאיר ישראל לעבעראוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר יואל יאקאב שליט"א
כור שניאור זלמן גאלדמאן גי"ו
המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א
מנ"ה יעקב לייב כהן הי"ו
המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א
מנ"ה יצחק אלעזר גאלדבערגער הי"ו
המלמד: הר"ר יוסף צבי מארקאוויטש שליט"א
מנ"ה אורי שווארטץ הי"ו
המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברויין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ולא תקח שוחד

דיין אחד בק"ק לבוב, ריננו אחריו שאינו מונע עצמו מלקחת שוחד, פעם אחת בעת שהתפלל בבית הכנסת וקרא קריאת שמע עם הציבור, ראה רב העיר הגה"ק בעל הישועות יעקב זצ"ל איך שאותו דיין מאריך יותר מדי בתיבת "אחד", לאחר התפילה פנה אליו הישועות יעקב בשאלה: הגידו נא לי מדוע הארכתם כל כך ב"אחד" לא מצא הדיין כל מענה ... אמר לו הישועות יעקב אני אומר לכם פשר הדבר: הנה חז"ל אמרו "כל דיין שדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית", א"כ נמצא דיין שאינו לוקח שוחד לא נקרא כביכול הקב"ה אצלו "אחד", אחר שדיין זה נעשה לו שותף, אבל דיין הלוקח שוחד, אם כן לא נעשה שותף להקב"ה והרי הקב"ה "אחד" ואין שני לו... (שפתי חכמים)

והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו

בעת החתונה הגדולה של הרה"ק ר' יצחק מביאן זי"ע בן הרה"ק מסאדיגורא זי"ע שנערכה בעיר חאטין שברוסיה והשתתפו בה רבבות אלפי ישראל, ומכיון שכבר עברו קרוב לשלושים שנה שהאחים הק' לבית רוזין לא נכנסו לרוסיה, מאחר שאביהם הרה"ק מרוזין זי"ע הוכרח לברוח משם בשנת תקצ"ט, והחתונה התקיימה בשנת תרכ"ז, ונאסר עליהם עפ"י החוק להכנס לרוסיה, ואעפ"כ הגיעו כל החמש אחים הק' זי"ע, והנה למחרתו של החתונה הוכרח הרה"ק מסאדיגורא לברוח בחשאי, כי נודע דבר היותו ברוסיה, והלשינו עליו כי הוא עבר על פקודת המלך והוא נמצא בגבולם, ונשלח טעלעגראם אל המפקד של הגבול בעיר נאוויסלאווין, לסגור ולשמור היטב על הגבול, לא ליתן לו לצאת אלא למסור אותו בידם, ומאידך גיסא נעשה השתדלות גדולה לראות את הרבי כבר מהצד השני של הגבול, ונשלחו שליחים גדולים להמפקד ונשאו חן בעיניו, ונתפתה לקבל מהם הון כסף שלא יגלה מהטעלעגראם עד שיעבור הרה"ק את הגבול, ושזה יהיה התירוץ שלא עיכב אותו כי לא נודע לו מכל זה רק אחרי ככלות הכל כשכבר עבר את הגבול, ואכן כן היה, וכשהגיע הרה"ק מסאדיגורא להגבול לעבור בו, באותה שעה עמדו שם המפקד ואשתו להסתכל, והמפקד הראה לאשתו "הנה זה הרבי" וכשאשתו ראתה צורתו הטהורה אמרה לבעלה בוודאי היה הכל כדאי לעשות בשביל רבי כזה, אבל אני מתפלא מאוד על דבר אחד, איך יתכן שרבי כזה יסע אף פסיעה אחת בלי בייבעל (ספר) כי לא ראתה שום ספר ביד הרה"ק, והשיב לה בעלה: אני אסביר לך סיבת הדבר, רבי גדול כזה אינו צריך לבייבעל, כי בעצמו הוא בייבעל, והגבאי המקורב ר' משה

דוד גוטמאן ע"ה ששמע את כל השיחה והבין שפתם מסר את הדו-שיח להרה"ק זי"ע, והשיב לו הרה"ק: הרי צדקו דבריו של המפקד, והדבר נרמז בתורה אצל הציזיו למלך ישראל שיכתוב לו ספר תורה, כתוב בקרא "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו" ולכאורה קשה שמתחיל בלשון נקבה והיתה עמו ומסיים בלשון זכר וקרא בו, אלא הכוונה היא והיתה עמו, המלך צריך להיות מקושר תמיד עם התורה, וההתקשרות תהיה כ"כ חזקה עד שיגרום הדבר שוקרא בו כל ימי חייו, שב"כ בעצמו יקרא את התורה, כלומר שהוא בעצמו יתהפך להיות ספר תורה.

ובנית מצור

בשנת תרל"א כשנסע האמרי יוסף מספינקא זצ"ל להרה"ק מהרי"א מזידיטשוב לפני הנסיעה הפצירה בו זוגתו הרבנית שיפציר ברבו הק' שיפקדו בזש"ק כי השי"ת מנע בעדם פרי בטן, והבטיח לה, אכן היא חששה שמחמת רוב דביקותו ישכח מלדבר עמו על זה, על כן נסעה גם היא שמה, והרה"ק מזידיטשוב בירכס שיפקדו בזש"ק, אמנם ישועתם שהם מלבוא, ובאלול תרל"ב היה הרה"ק מספינקא עוד הפעם בזידיטשוב ויהי בשב"ק פר' שופטים, בסעודתא דעתיקא קדישא אמר הרה"ק מזידיטשוב דברי תורה על הפסוק "כי תצור על עיר" ותוך דברות קדשו מלחבות אש כפל הרבה פעמים תיבות אלו "ובנית מצור", והי' לפלא בעיני הרה"ק מספינקא, וכשהלך משולחנו הטהור לחדרו ליוה אותו בנו הרה"צ מהר"א ז"ל ואמר לו הרה"ק מזידיטשוב שיאמר להאמרי יוסף "אז ער איז שוין געהאלפן געווארן", והי' לפלא בעיני השומעים, אמנם בשנת תרל"ה כאשר נולד בנו החקל יצחק וקרא שמו יצחק אייזיק ע"ש הרה"ק מזידיטשוב [כמנין מצור] אז הבין עומק כוונת רבו הק'.

כי ימצא חלל

בתקופת מלחמת העולם הראשונה שבעוה"ר נהרגו אז הרבה מאחב"י אמר פעם הרה"ק רבי משה יהודה ליב מחעלים זי"ע (נכד המגיד הק' מטריסק זי"ע) הנה מצאנו בסוף פרשת שופטים שהכתוב מדבר מעניני מלחמה כדכתיב כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב וגו' ואחר כך בתחילת פרשת כי תצא שוב מדבר הכתוב בענין מלחמה כדכתיב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך וגו', ובאמצע הפרשיות הפסיק הכתוב לדבר בפרשת עגלה ערופה ללמדך חשיבותו של נפש אחת מישראל שאפילו בזמן כזה שמלחמה שורר בעולם ואנשים נהרגים לרוב בלי הרף, עם כל זאת חשובה עד מאוד כל נפש ונפש מישראל.

מוסדות
יטב לב
דרכינו יואל
מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיה"ק ירושלים ת"ו

מרכז
המוסדות
דרכינו יואל
מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד
הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק',
ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מברכותה"ק על טהרת הקודש

חודש אלול

מו"ה יואל מיטעלמאן גי"ו

המלמד:

הר"ר ישראל יאקאב שליט"א

מו"ה יואל צבי ליכטענשטיין גי"ו

המלמד:

הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יואל שפילמאן גי"ו

המלמד:

הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה שמואל פרענקל גי"ו

המלמד:

הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה הערשל מיטעלמאן גי"ו

המלמד:

הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה יואל גאלדבערגער גי"ו

המלמד:

הר"ר שמואל אלטער בענטש שליט"א

מו"ה אלימלך דייטש גי"ו

המלמד:

הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה מאיר אברהם גראס גי"ו

המלמד:

הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה הערשל קלעפנער גי"ו

המלמד:

הר"ר יואל יאקאב שליט"א

מו"ה שרגא אלחנן ווערצבערגער גי"ו

המלמד:

הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה ישעיה גרויס גי"ו

המלמד:

הר"ר משה מנחם הערשקאוויטש שליט"א

מו"ה משה אפרים שטיינמעץ גי"ו

המלמד:

הר"ר יעקב מייכאל היילברויין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יוקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלה ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

"אפילו אומר לך על ימין שין ימנית" שהוא שמאל" (שין שמאלית) גם לא תסור מן הדבר.

(שער בת רבים)

☆

ונגשו הכהנים בני לוי כי בם בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: הנה ה' דברים הם תלויים בכהן: עבודת ביהמ"ק, ברכת כהנים עדיפת העגלה, השקאת הסוטה וטהרת מצורע, וכולם מרומזים בפס' זה "כי בם בחר ה' לשרתו" עבודת ביהמ"ק "לברך בשם ה'" ברכת כהנים "ועל פיהם יהיה" זו עדיפת עגלה כדברי רש"י הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל "כל ריב" זו השקאת הסוטה שבא ע"י ריב בין איש לאשתו "וכל נגע" זו טהרת מצורע.

(הגר"א)

☆

ידינו לא שפכה את הדם הזה: הקרי הוא "שפכו" והכתיב הוא "שפכה" הכת' בא לרמוז לו על ה' דברים שחובה לתת לאורח עני ואלו הם: לבוש, אכילה, שתיה, לינה, לווייה, ח"ש וקני העיר "ידינו לא שפכה את הדם הזה" נטריקון "שפך ה'" שלא חסרנו ממנו את ה' הדברים שחייבה התורה לתת לעני.

(ובד טוב)

☆

לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל: כידוע מדת הענוה נקראת מה כמו שאמר משה "ינחני מה כי תליני עלינו" ואמרו חז"ל אין צו אלא ע"י כדכתיב "צו לצו" ויש למצוא רמז למה שאמרו חז"ל כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה כי העושה מצוה ומתגאה בה אז הולך ממנו מדת הענוה הנקראת מה ואם תוריד אותיות מה מתיבת מצוה נשאר צו וזה שאמר הכת' "לבלתי רום לבבו מאחיו" שלא יתגאה "ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל" שלא יוריד מתיבת מצוה את האות מ' שהיא מימין ואות ה' שהיא משמאל ואז ישאר צו שה מרמז על ע"ז אלא יחזיק עצמו בענוה.

(תורת משה חת"ס)

☆

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ד' אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך: קשה אם ד' יבחר בו אז פשיטא שאחיק הוא, ועוד קשה כפל הלשון "שום תשים", י"ל, ע"פ מה שפסק הרמב"ם (מלכים א' ט') מלכי בית דוד הם העומדים לעולם שנאמר כסאך יהיה נכון עד עולם, אבל אם יעמוד מלך משאר ישראל תפסק המלוכות מביתו, וז"ש הכת' "שום תשים" שימה אחר שימה עד עולם רק "אשר יבחר ד' אלקיך בו" ממלכי בית דוד אבל אם המלך יהיה "מקרב אחיך" ולא ממלכי בית דוד שהם משבט יהודה אז "תשים עליך מלך" רק שימה אחת משום שלא תמשך מלוכותו לבני אחריו.

(דברי מהרי"א)

שפטים ושוטרים תתן לך: כתיב למעלה בפרשה "איש כמתנת יד כברכת ד' אלקיך" יש לפרש הסמיכות ע"פ מה דאיתא (סנהדרין ז') אם דיין דומה למלך שאינו צריך לכלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן שמחזור בבית הגרנות יהרנסה, לכן זה כוונת הסמיכות "איש כמתנת יד כברכת ד' אלקיך" ואין צריך לכלום לכן מאנשים האלה "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו' ושפטו את העם משפט צדק" רק הם יכולים לשפוט משפט צדק.

(שארית יעקב)

☆

לא תטה משפט וכו' ולא תקח שוחד: איתא בגמרא (כתובות ק"ה) לא תקח שוחד - שהוא חד (אחד), י"ל ע"פ מה שאמר חז"ל (שבת י') כל דין שדן דין אמת לאמיתתה אפי' שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, נמצא מי שלוקח שוחד ממילא אינו דן דין אמת נשאר חד בלי שותף.

(דרוש שמואל)

☆

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם וכו' דברי ריבות בשעריך: איתא בילקוט שאלו מלאכי השרת את הקב"ה למה חסת על כבוד חיות ועופות וחייבת לכסות את דמן ולא חסת על כבוד ישראל שנאמר "שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר" השיב להם הקב"ה בשביל שנאת חנם שהיה ביניהם, וזה מרומז בפס' "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם" למה נשתנה בין דם חיות ועופות ובין דם ישראל הסיבה לזה "דברי ריבות בשעריך" שהיה ביניהם שנאת חנם.

(הר צבי בשם ר' שמשון מאוסטרופלא)

☆

על פי התורה אשר יורוך וגו' תעשה ולא תסור מן הדבר אשר יגידו לך: איתא (עירובין י"ג) תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ בק"ן טעמים, י"ל זה שרמוזה לנו המשנה (אבות ד' כ') אל תסתכל בק"ן ק"ן (בקנקן) אע"פ שיש לך ק"ן טעמים לאיסור וק"ן טעמים להיתר אל תסתכל בזה אלא במה שמפורש בתורה.

(רמת שמואל)

☆

ולא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל: רש"י: אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, קשה מדוע נקט חז"ל משל כזה שהוא רחוק מן השכל כאילו יטעו הסנהדרין בדבר פשוט כזה שלא היה ולא נברא, י"ל התורה באה להזהיר ולרמוז שצריך לקבל דרשות חז"ל אפי' שאנו מוכן כך מתוך הפשט כגון הדרשה מהפס' "עשר תעשר" ודרשו עשר בשביל שתתעשר היינו שהפס' שין שמאלית לשין ימנית, וז"ש

סידורו של שבת

להלן סדרי וזמני השבת המתאחדת דקהילתינו הק' באת"ק מירון יע"א
בראשות אורחינו הגדול הגה"צ אבדק"ק סאטמאר-וומסב"ג שליט"א
ומורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

- ❖ טועמיה בערב שב"ק: משעה 4.00 עד שעה 5.00 באולם של מוסדות יד עזרה
- ❖ תפילת מנחה ערש"ק: בשעה 7.00 באולם

לאחמ"כ נשמע דברי פתיחה והתעוררות לכבוד השבת המרומם
ואח"כ ברננה נעלה במערת הרשב"י לקבל פני שבת מלכתא

- ❖ לאחמ"כ תתקיים סעודתא דחקל תפוחין ברוב עם באולם
- ❖ אחרי הסעודה תתקיים "שבת אחים" בצוותא חדא האגרכים והבחורים שיחיו
- ❖ בצפרא דשבתא תתקיים אמירת תהילים בצוותא בשעה 6.45
- ❖ תפילת שחרית בשעה 9.00 במערת הרשב"י
- ❖ לאחמ"כ תתקיים סעודתא דעתיקא קדישא באולם
- ❖ אחה"צ תתקיים אמירת תהילים בצוותא בשעה 4.30
- ❖ תפילת מנחה: בשעה 6.30 במערת הרשב"י

אח"כ תערך הסעודת רעוא ורעזין בהתלהבות עילאה באולם

במוצאי שב"ק מיד אחרי הבדלה תתקיים חגיגת תגלחת ילדי אג"ש שיחיו
וריקודין של מצוה בתופים ובמחולות ובהמון חוגג
לכבוד התנא האלוקי הרשב"י זי"ע ועכ"א

האוטובוסים יוצאים ממירון במוצ"ש חצי שעה אחרי הריקודין

המקבלים פניכם בגררת שבתא טבא

ועד שבת מירון

**ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

וּדְרַשְׁתָּ וְהִקְרַתָּ

בענין שיטת הראשונים בדין בי"ד הגדול

על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט

(שופטים יא, יז)

ה"ה שלא נאמר על הוראת בי"ד הגדול שביבנה מצות עשה דעל פי התורה אשר יורוך ולא דלא תסור. אמנם בספר המצוות (מ"ע קעד) כתב הרמב"ם לשמוע מכל הבי"ד הגדול שיעמדו להם לישראל שנאמר ועל המשפט, ומשמע דעל כל בי"ד הגדול שיעמדו להם לישראל יש מצות עשה דעל פי התורה אשר יורוך ולא דלא תסור, ולא רק על בי"ד הגדול שבלשכת הגזית.

והמנ"ח (מ"י מל"ו) תמה על ד' הרמב"ם הלא בקרא כתיב ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר וגו', א"כ זה נאמר רק על הוראת בי"ד הגדול שבלשכת הגזית כדתנן בסנהדרין (פ"ו:) אלו ואלו באין לבי"ד הגדול שבלשכת הגזית שממנו יוצאת תורה לכל ישראל שנאמר מן המקום אשר יבחר וגו', ומנא ליה להרמב"ם דעל כל בי"ד הגדול שיעמדו להם לישראל עוברים בעשה דעל פי התורה אשר יורוך ובלאו דלא תסור, וכתב דבוודאי מצא איזה מקום.

והגר"י פערלא (פנהאמיו על סמ"ח) מביא שמקורו של הרמב"ם הוא מדברי הגמ' ב"ה (כ"ה:) דילפי' מהכא יפתח בדורו כשמואל בדורו וכו' הא אין לך שופט אלא שבימך.

ובס' החינוך (מל"ה מל"ה) כתב: לשמוע בקול בי"ד הגדול ולעשות כל מה שיצו אותנו בדרכי התורה באסור ומותר וטמא וטהור וחייב ופטור ובכל דבר שיראה להם תיקון וחיזוק בדתנו, וע"ז נאמר ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך.

ובכלל המצוה ג"כ לשמוע ולעשות בכל זמן וזמן כמצות השופט, כלומר החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמנינו, וכמו שדרשו רז"ל ואל השופט אשר יהיה בימים ההם יפתח בדורו כשמואל בדורו, כלומר שמצוה עליו לשמוע בקול יפתח בדורו כמו לשמואל בדורו, ועובר על זה ואינו שומע לעצת הגדול שבדורו

הרמב"ם (נפ"א מהל' ממרים ה"א) כתב וז"ל: בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר התורה שבעל פה, והם עמודי ההוראה ומהם חוק ומשפט יוצא לכל ישראל, ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה. ובהל' ב' כתב: כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל וכו' אחד דברים שלמדו אותן מפי השמועה והם תורה שבעל פה, ואחד דברים שלמדו מדעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא, ואחד דברים שעשאו סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזירות והתקנות והמנהגות, כל אחד מאלו ג' הדברים מצות עשה לשמוע להן, והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה, הרי הוא אומר על פי התורה אשר יורוך אלו התקנות והגזירות והמנהגות שיוורו בהן לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם, ועל המשפט אשר יאמרו אלו דברים שלמדו אותן מן הדין באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן, מכל הדבר אשר יגידו לך זו הקבלה שקבלו איש מפי איש, עכ"ל.

והרבה מפרשי הרמב"ם הבינו בדבריו (עיין במגמגמא ט"א על ס"מ ש"ס א' אות ה') מהא דכתב בי"ד הגדול שבירושלים הם עיקר התורה שבעל פה ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך, משמע דהוא דייקא בבי"ד הגדול שבלשכת הגזית אבל על הוראת בי"ד הגדול שביבנה ליכא המ"ע דעל פי התורה אשר יורוך וליכא הלאו דלא תסור.

כמו שפסק הרמב"ם (נפ"ג מהל' ממרים ה"ז) בזמן ממרא מצאן חוץ למקומן והמרה עליהן פטור שנאמר וקמת ועלית אל המקום מלמד שהמקום גורם לו מיתה, והוא מדברי הספרי (נפ"קמ) ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא וגו', על הוראת בי"ד הגדול שבירושלים חייבים מיתה, אבל על הוראת בי"ד הגדול שביבנה אין חייבים מיתה, עיי"ש. א"כ

בחכמת התורה כל אשר יורו מבטל עשה זו, עכ"ל. הרי לך דמצוה זו דעל פי אשר יורוך לא נאמרה רק על ב"ד הגדול של שבעים ואחד שיש להם תורת ב"ד הגדול, אלא שזה נאמר גם על חכמי התורה שבכל דור ודור, שמי שאינו שומע לעצת הגדולים שבדורו בחכמת התורה ככל אשר יורו מבטל מ"ע דועשית ככל אשר יורוך, והוא שיטה מחודשת לומר שבעשה זו נכלל גם חכמי התורה אפי' לאלו שאינם ב"ד של ע"א שאין להם תורת ב"ד הגדול.

ובאחרונים יש שרצו לבאר שהוא שיטת הרמב"ן, דהרמב"ם כ' בסה"מ (מ"ע קג) דקידוש החודש הוא בב"ד הגדול וג' דיינים מבי"ד הגדול מקדשין החודש.

והרמב"ן השיג עליו ודל: והתימא מן הרב כי הוא אומר כי המצוה הזאת לא יעשו לעולם אלא ב"ד הגדול, ולפיכך בטלה אצלנו בהעדר ב"ד הגדול, והנה דבר ברור הוא וידוע הוא שב"ד הגדול בטל מא"י עוד קודם החורבן כדאמרי' בפ"ק דע"ז (ט: מ' שנה קודם החורבן גלתה סנהדרין וכו' שלא דנו דיני נפשות, דכתיב ועשית עפ"י הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא וכו' מלמד שהמקום גורם, ומאותה שעה בטלו כל הדינים התלויין בב"ד הגדול, וא"כ לא היו יכולין לקדש עפ"י הראיה מזמן מ' שנה קודם החורבן, וידוע הוא מכמה מקומות בש"ס שהיו מקדשין עד זמן קרוב לסתימת התלמוד, עכ"ל. הרי מבואר דהרמב"ם והרמב"ן פליגי בהא דהמקום גורם בדיני נפשות, דהרמב"ם סבר דהוא דין מסוים בדיני נפשות שאין דנין דיני נפשות אלא בזמן שהב"ד הגדול יושבין בלשכת הגזית, אבל לכל הדברים שצריכין ב"ד הגדול יש להם שפיר תורת ב"ד הגדול גם כשיצאו מלשכת הגזית, ולכן היו מקדשין החודש גם לאחר שגלתה סנהדרין מלשכת הגזית.

אולם הרמב"ן סבר דהמקום הוא תנאי בחלות דין ב"ד הגדול, וכמו שכתב לעיל דמאותה שעה שגלו בטלו כל הדינים התלויין בב"ד הגדול, ומכאן זה השיג על הרמב"ם דליכא למימר דקידוש החודש בעינן דייקא בב"ד הגדול.

ולכאורה הרי תקשי על הרמב"ן מהא דתניא בספרי (צפחמק) ובאת לרבות בב"ד הגדול שביבנה, וכן מפורש בירושלמי סנהדרין (פ"ה ג' ה') הרי מבואר דב"ד שביבנה היה להם תורת ב"ד הגדול, ועליהן נאמר

פרשה זו בתורה ועשית ככל אשר יגידו לך וכו' וכו', וזה לא כהרמב"ן דמאותה שעה שיצאו מלשכת הגזית בטלו כל הדינים התלויין בב"ד הגדול.

לכן תירצו דעל כרחק צ"ל דדעת הרמב"ן כשיטת החינוך הנ"ל שבכלל ועשית ככל אשר יורוך הוא לשמוע לכל חכמי התורה שבכל דור ודור, ואשר ע"כ י"ל דהא דמחוייבין לשמוע לב"ד שביבנה הוא לאו משום שיש להם תורת ב"ד הגדול, שהרי מאותה שעה שיצאו מלשכת הגזית בטלה תורת ב"ד הגדול, אלא מפני שהם היו הגדולין שבדור בחכמת התורה לכן יש מצוה לשמוע בקולם ולהציע להם כל הספיקות וכדו'. ולפי"ז גם יתכן לומר שהמקור לדברי החינוך הוא גם מדברי הספרי והירושלמי הנ"ל דמרבין גם הב"ד שביבנה, אע"פ שלא היה להם תורת ב"ד הגדול, מ"מ מחוייבין לשמוע בקולם, וא"כ מצינו שחכמי התורה בכל דור נכללין במצוה זו, ויש לפלפל הרבה בדבר.

והמהרי"ן חיות במאמר תורת נביאים (נציו מוטטין נשדי חמד מערכת א' אות מה) מבאר בארוכה דגם הרמב"ם מודה דלא דלא תסור והעשה דעפ"י התורה אשר יורוך לא נאמרו רק בב"ד הגדול שבלשכת הגזית או מה שנגזר במנן כל החכמים הנמצאים, אבל במאמרי יחידים שנמצאו בש"ס וכל אחד תיקן לעירו ולמקומו כמו רוב פלוגתת התנאים והאמוראים ואח"כ נפסק ההלכה כמון בש"ס, כל אלו הלכות אינן בכלל לא תסור כיון שלא נגזרו במנן כל החכמים.

ובקונטרס דברי סופרים סי' ב' (נקודת שיעור ס"ג מהאג"א ווסקמאן ז"ל) מבאר בארוכה דנראה מד' הרמב"ם שהסכמת כל חכמי ישראל או רובן יש להם כח של ב"ד הגדול וחייבין כל ישראל לשמוע לקולם כמו לב"ד הגדול, ואף דבב"ד הגדול מצינו שהמקום גורם ולכן אם מצאן הזקן ממרא בבית פאגי והמרה עליהן פטור, היינו דגויה"כ דכשאין במקומן אינן נחשבין לב"ד של כל ישראל כיון שהם רק שבעים ואחד והם מיעוטא דמיעוטא של כל חכמי ישראל, ע"כ אם הם במקומן יש להם תורת ב"ד של ישראל כיון שהמקום גורם אבל אם הם שלא במקומן אזא להו כח המקום, ואז צריכין שיהיו רוב חכמי ישראל, וע"כ אם רוב חכמי ישראל גזרו או תיקנו ודאי שיש להם הכח של ב"ד הגדול, ועיין עוד בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' טו) ומשם תדרשנו לטובה.

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ק מרן רבינו הקדוש זי"ע – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל – בני ברק

הודעה משמחת

הננו להודיע בזה לכל התלמידים שיחיו משתפי השב"ק דקהילתינו מכיתה ג' עד כיתה ה'

שיא"ה בערב שבת קודש אחרי תפילת מנחה
ודרשת ההכנה בגודל השבת קודש
כאשר אנ"ש יעלו לציון הרשב"י לקבלת שבת ותפילת מעריב
ישארו התלמידי הנ"ל בהאולם
ושם יתפללו קבלת שבת ותפילת מעריב
ומיד לאהמ"כ יסעדו סעודת שבת

ואחרי הסעודה יצאו התלמידים בחוצות הכפר מירון
בהשתתפות מחנך ידוע שליט"א

אשר יבוא וישתתף עמנו וישמיע במתק לשונו ד"ת וסיפורים נפלאים
להנות בהם נפש כל חי ושם נשיר שיר חדש וברננה נעלה

ובמשך הזמן יחלקו כרטיסי ההגרלה ומיני מתיקה

ההשתתפות בהנ"ל הוא רק למי שיהיה לו כרטיס השתתפות
אשר נרשמו ע"י ההורים במסגרת ההרשתה דקהילתינו הק'

ויה"ר שימלא ה' כל משאלותינו לטובה ולברכה אכ"ר

בכבוד רב

הנהלת הת"ת

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם חוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להורותם

לרגל שבת המתאחדת באת"ק מירון אמרנו להביא כאן כמה פרטי דינים המצויים בפרט בשבת זו

כיסוי ההלות / קידוש / כוס פלעסטיק / אכילה על דשא / דיבור חול / מפתח של אויטא / עניית אמן באמצע תהלים / הבדלה

ליל שב"ק

כיסוי ההלות בשומעים קידוש מאחר

בסעודות גדולות שוכלין הרבה אנשים ביחד, ואחד מקדש ומוציא את כל המסובים [ומצוי בשבת התאחדות, או בסעודות אויפיריף ושבע ברכות] ולכל המסובים יש חלות בנפרד - כל אחד צריך להניח כיסוי על החלות המונחים לפניו, על אף שהוא אינו מקדש בעצמו והוא רק שומע הקידוש מפי ראש המסובים

(הנידון בזה הוא דמוא בפוסקים ג' טעמים בענין כיסוי הפת: א) שלא יראה הפת בושתו שמקדשים על היין ולא על הפת שהוא קודם ליין שהוא מוקדם בקרא [טור בשם ירושלמי], ב) זכר למן שהיה מוסבה בטל מלמטה ומלמעלה [שבולי הלקט ועוד], ג) בכדי שיבוא הסעודה לאחר הקידוש דאז ניכר שהוא לכבוד שבת [רשב"ם ותוס' פסחים ק:], וכל הטעמים מובאים בפוסקים.

ויש לדון אי שייך הטעמים גם במי שאינו מקדש בעצמו, דטעם זכר למן וטעם שיבוא הסעודה לכבוד שבת שייכא גם בענין זה, אולם להטעם שלא יראה הפת בושתו יש לדון ולומר דהוה שייך דוקא למי שמקדש בעצמו שהפת מונח לפניו ונמצא דרואה בושתו שהוא מקדש על היין, מושא"כ כשהוא אינו מקדש בעצמו דאין הפת רואה בושתו, דהא בעל הפת אינו מקדש, ובפרט אם הוא יושב על שולחן בנפרד מהמקדש, או י"ל דאפי' שאינו מקדש בעצמו, מ"מ כיון דיוצא בקידוש שעל היין מטעם שומע כעונה הרי זה נחשב כמי שמקדש בעצמו, ושוב שייך אותו הטעם, ועי' בשו"ת נשמת שבת סי' ה' שמביא מס' לקט יושר שבכח"ג אין צריך לפרוס מפה על הפת דלא שייך הטעם שלא יראה בושתו, אולם מביא שם מכמה פוסקים דצריך לכסות אף לטעם זה, ועכ"פ שייך אף שאר הטעמים הנ"ל, ובמשנ"ב סי' רע"א סקי"ט מבואר דחיישי' לכל הטעמים, וממילא צריך לכסות.

קידוש - לקדש בעצמו או לשמוע מאחרים

כנהוג בסעודות שבת שמסובים כמה אנשים ביחד, שאחד מקדש ושאר המסובים יוצאים הקידוש, ויוצאים בזה מעיקר הדין מטעם שומע כעונה (כמו שנתבאר בסי' רע"א סעי' א' בשו"ע ובאחרונים)

והיוצאים קידוש מאחר צריכים לזוהר לכיון לשמוע כל תיבה ותיבה מפי המקדש.

ויש שמקפידים לקדש בעצמם, וב' טעמים בדבר: א) בס' עולת שבת כתב דעדיף יותר לקדש בעצמו מלצאת ע"י חברו דמצוה בו יותר מבשלוחו, אולם הרבה אחרונים אינם סוברים כן (בא"י רבה ובתו"ש תמהו עליו דהא כל היכא שמקיים המצוה בזה שיוצא מדין שומע כעונה אינו נעשית כמי שקדש

בעצמו ולא שייך בזה מצוה בו יותר מבשלוחו), ואדרבה יש שכתבו דעדיף לצאת קידוש מאחר משום דברוב עם הדרת מלך (במחצית השקל סי' רצ"ו סק"י) כתב לגבי הבדלה דאדרבה עדיף שכולם יצאו מפי אחד משום ברוב עם הדרת מלך, עיי"ש שפי' בזה דברי המ"א שם שחולק על הסמ"ע הסובר שת"ח יבדיל לעצמו, וכ"ה בתו"ש בסי' רע"ג.

ב) בס' תוס' שבת כתב דמנהג העולם שכל אחד מקדש בפני עצמו, וציין לדברי המ"א משום דקשה לכון ולשמוע בברכה ארוכה (וכ"ה בסידור כתר נהורא שכתב יקדש בפני' ע, וכ"כ בליקוטי מהרי"ח לחשוש לב' הטעמים הנ"ל).

וכן כתב בזכרון יהודה (מנהגי מהר"ם א"ש) שאצל כל האנשים האוכלים על שולחן זה כוסם בידם והיו אומרים עמו בבית אחת הקידוש בלחש.

ורוב העולם נוהגים בכל ענין לצאת מפי המקדש, אלא דצריך לזוהר לשמוע כל תיבה.

קידוש מכוס פלעסטיק"א או של נייר

כוס מנייר [חד פעמי] - דעת רבינו ז"ל דאין לעשות קידוש בכוס של נייר וכן אין להשתמש בו לנטילת ידיים. (ק) מובא בשו"ת משנת יעקב (להר"ג מקאפי"ש זצ"ל) שדן עם רבינו ז"ל בהלכה זו והסכים עמו רבינו שאסור לקדש וליטול הידיים בכלים אלו, וכן הוא בשו"ת שרגא המאיר שכן דעת רבינו, והטעם בזה כיון דבעי' לקידוש כוס שיש בו חשיבות כלי, וכוס זה הואיל דמשליכין אותו מיד לאחר השתיה אין לו חשיבות כלי, וכן הביא בשו"ת מנח"ח סי' כ"ג.

אולם הובא בשו"ת באר משה (דעברעצין, ח"ג סי' נ"ה) ובשו"ת וישב משה ח"ב סי' ס"ה דעת רבינו היה דמעיקר הדין מותר לקדש בזה, ורק להדיר גרידא הקפיד בזה ואכמ"ל.

כוס מפלעסטיק [חד פעמי] - י"א דמה שאסור רבינו אינו אלא בכוס מנייר שמתקלקל אחר ההשתמשות בהם פעם אחד, אבל בכוסות הפלעסטיק שאינו מתקלקל תיקף אחרי ההשתמשות מותר לקדש. (כן הובא בקובץ עמודי גירסא משמ"י דכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א. והובא שם מה שסיפר מוה"ר וואלאף בער לעבאוויטש ז"ל (שהי' מקורב אצל רבינו זי"ע) שפעם בסעודת שבת בלילה אצל שולחן רביה"ק היו שם כמה חסידים והמדובר הי' בענין הנ"ל ואמר על זה רבינו שמותר לעשות קידוש והבדלה על זה ואפילו אלו הרוצים לאסור אינו אלא על הכוסות מנייר.

אולם בשו"ת מנח"ה הנ"ל כתב הטעם שלא לקדש עליהם משום שאינו מיוחד לתשמיש קבוע, דבדעתו לזרקו לאחר השימוש אין שם כלי עליה, ולפי"ז גם בפלעסטיק (כן).

יום שב"ק

אולם מפתח שמדליקים בזה את האויטא הוי מוקצה ודינה ככלי שמלאכתו לאיסור דאסור לטלטלו בשבת שלא לצורך גופו ומקומו, ולכן הרוצה לטלטל צרור מפתחות בשבת צריך להוציא בערב שבת את מפתח הנ"ל, ובדיעבד אם לא הוציא מותר לטלטל את צרור המפתחות. מפתחות שאין בהם צורך בשבת [כגון מפתחות ביתו כשאינו נמצא בעיר] אסור לטלטלם (אף דאינם מוקצים מ"מ אסור לטלטל שלא לצורך כלל, ורק מחשש גניבה וכדו' מותר לטלטלם)

חובת עניית דבר שבקדושה בעת אמירת תהלים

העוסקים באמירת תהלים ותחנונים במקום שמצוי מנני תפילה - מעיקר הדין אינם מחוייבים לענות על דברים שבקדושה [כגון אמן וכדו'] כשהם באמצע אמירת תהלים (חוץ אם הם לא יצאו עדיין חובת הקדישים שצריכים לשמוע) דנחשב כעוסק במצוה שפטור מן המצוה, (באשל אברהם בוטשאטש סי' רט"ו מסתפק לגבי העוסק בתורה אי פטור מטעם זה, או"ח ספינקא סי' קכ"ד, ועוד).

וכל שכן כשמתפלל במנין אחד שאין צריך לענות על דברים שבקדושה ששומע מומנין אחר, (וכן שמעתי מראה"ב שליט"א, שקבלה מזקני ירושלים שבעת שהיו מתפללין בכותל המערבי לא היו עונים אמן וכדו' ממנין אחר).

אבל קדושה ודברים שצריך לעמוד נכון שיענה עמהם כשהוא יושב באותו חדר בכדי שלא יהא ניכר שהוא אינו משתתף עמהם, אך כשהוא נמצא בחדר אחר פטור מלענות.

אכילה במקום דשא

טוב להחמיר שלא לאכול בגינה שיש שם דשא אם הוא משתמש בעת הסעודה במים, וכ"ש שלא לשתות שם מים, כיון דקשה להיזהר שלא ישפך שם מים (רמ"א סי' של"ו סעי' ג', דאסור לשפוך מים מעל עשבים או זרעים, דהמשקה את הזרעים חייב משום זורע דמועיל להצמיח וגם משום חורש שמרפה את הקרקע ע"י הלחלוח).

דיבור חול בשבת

אין לומר לחבירו בשבת - אני נוסע במוצאי שבת למקום פלוני - ואף שאין לו צורך בדיבור זה בשביל מטרות הנסיעה (ש"ע סי' ש"ז סעי' א' ח', דדרשין "ודבר דבר" שלא יהא דיבורך בשבת כדיבורך בחול).

וכל שכן שאסור לשאול את חבירו אם הוא נוסע במוצאי שבת במקום פלוני בכדי שיוכל לסוע עמו (שם, מטעם הנ"ל, וגם משום דכתיב "ממנו חפצך" ודרשין דאסור לסדר חפצי חול בשבת ולכן אסור לסדר נסיעתו שביום חול).

ומותר לומר "אני הולך למחר למקום פלוני" (דבזה שאינו אומר בלשון נסיעה אין בזה איסור של דיבור חול). אולם לסדר נסיעתו למוצאי שבת אסור אף בלשון הליכה (דאסור משום ממוצא חפצך כנ"ל).

מוקצה

מפתח של אויטא - מפתח של דלת האויטא שאינו נדלק שום לעקטער בפתיחתו, אינה מוקצה ומותר לטלטלה בשבת.

מוצאי שב"ק

בשעה שהבוצע מברך המוציא לא יצא, אפילו אם יאמר שמונתי לברכת המברך, דמאחר שיוצא מדין "שומע כעונה" לא עדיף מהמברך בעצמו ברכת המוציא כשהפסיק באמצע דברים אחרים דלא יצא).

שמיעת הבדלה על תנאי

מי שיש לו הזדמנות לשמוע הבדלה מאחר, אולם הוא מסופק אם אשתו שומעת גם כן הבדלה או אינה שומעת, וממילא יצטרך להבדיל בשבילה (דהרי מעיקר הדין מי שכבר יצא תבדלה אינו יכול להבדיל בשביל להוציא אשה כדמבאר בסי' רצ"ו) - אזי ישמע ההבדלה על תנאי, דהיינו שיכיון בעת שמיעת ההבדלה שאם אשתו שומעת הבדלה אז הוא יוצא בהבדלה זו, ואם אשתו לא שמעה הבדלה אז אינו יוצא בהבדלה זו, וממילא יוכל להבדיל בשבילה (כדפסק השו"ע סי' תפ"ט סעי' ג' לגבי ספירת העומר שיכול לספור מבעוד יום על תנאי שאם יזכור יספור שנית לאחר צאת הכוכבים ואז אינו רוצה לצאת למפרע בספירה הראשונה, וכן כתב בהגה' רעק"א סי' מ"ו סעי' ט') לגבי קרי"ש שאפשר לקרות על תנאי, ועוד אחרונים, ושם כבר האריכו האחרונים בזה, ועכ"פ למעשה נוהגים כהרעק"א, ואף החולקים שם דרך בספירת העומר דרבנן מהני תנאי ולא בדאורייתא דלא אמרי' ברירה, הרי הכא הבדלה דרבנן הוא).

ברכת הבשמים או הנר כשהמבדיל באמצע ברכת הבדלה

בשעה שהמבדיל מברך ברכת ההבדלה, צריכים השומעים להקשיב בכדי שיוכלו לשמוע מילה במילה מפי המברך, ואין לברך ברכת בשמים או הנר בעת שהמברך אומר ברכת המבדיל בין קודש לחול, לכן אם אחד מהשומעים לא הספיק לברך על הבשמים או הנר עד שהמברך התחיל ברכת המבדיל [דמצוי באופן שמבדילים ברוב עם] אז ימותין מלברך על הבשמים או הנר לאחר ההבדלה, וישמע קודם ברכת המבדיל (דסדר הברכות אינם מעכבות בדיעבד. ואם המבדיל התחיל ההבדלה כשהוא היה עדיין באמצע אמירת ברכת בורא מאורי האש - אם מחמת ברכת הנר לא שמע תחילת ברכת המבדיל, אז פשוט דלא יצא וצריך להבדיל שנית, דחסר תחילת הברכה).

ואף אם בעת שבירך על הנר שמע את ברכת המבדיל, גם כן לא יצא (במשנ"ב סי' רצ"ו סק"ג כתב שהמברכים ברכת בשמים והנר בעת שהמברך אומר המבדיל, שלא כדון עושים, דכיון שהם יוצאים בהבדלה צריך להטות אונם ולשמוע ההבדלה ולא לברך ברכה אחרת, אולם אינו מבואר שם אי זה רק לכתחילה או אף בדיעבד לא יצאו, ובשו"ת נשמת שבת סי' תקצ"ח) הביא ראיה שלא יצא מהא דכתב המשנ"ב בסי' קס"ז (שעה"צ קמ"ג) דהמברך על נטילת ידיים

מפי עוללים ויונקים יסדת עוז

הננו להודיע בזה זמני אמירת תהלים לתשב"ר
בשב"ק המתאחדת באת"ק מירון

❖ בערב שב"ק בשעה 6:00 (חצי שעה לפני זמן הדלקת הנרות) יתאספו התלמידים
לאמירת תהלים באולם שע"י מוסדות יד עזרה.

❖ בשב"ק בבוקר בשעה 8:00 תתקיים חברת תהלים באולם.

❖ בשב"ק אחה"צ בשעה 5:40 יתאספו הילדים לאמירת תהלים בצוותא באולם.

הילדים שישתתפו בסדרי התהלים
יכנסו בהגרלות על פרסים יקרי ערך

הפרסים נתנדבו ע"י אורחינו היקר
מוה"ר צבי יצחק דוב ווירצבערגער הי"ו
מוויליאמסבורג יע"א
לזכותו ולהצלחתו

ובזכות הבל פיהם של תשב"ר ימלא ה' כל משאלותינו לטובה ולברכה

בכבוד רב
הנהלת חברת תהלים

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההיכלות אשר בשמותם נקובים

היכלות צדיקים

הגה"ק רבי יקותיאל יהודה בן הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע טייטלבוים בעמח"ס ייטב לב, ייטב פנים, רב טוב יומא דהיכלא ו' אלול (תרמ"ג)

מֵרֵן הַגְהָ"ק בֶּעַל יֵיטֵב לֵב נִלְדָּה בְּשַׁנַּת תַּקס"ח לֵאבִיו מֵרֵן הַגְהָ"ק רַבִּי אֱלֵעָזָר נִיסָן אבִּ"ד דְּרַאָהֲבִישׁ בְּנוֹ יַחֲדוֹ שֶׁל מֵרֵן הִישְׁמַח מִשָּׁה, וְלֵאמֹר הֶרְבֵּנִית רוּיָא בְּלוּמָא ע"ה בַּת הָרַב הַגָּאון ר' אֶהְרֵן זצ"ל אבִּ"ד חוֹדְרוֹב, וְהִיתָה נִכְדַּת שֶׁל אבִּ"ד דְּרַאָהֲבִישׁ ר' יִקְוִתְיָאֵל זִלְמָן זִצְק"ל, וְיִקְרָא שְׁמוּ בִּישְׂרָאֵל "יִקְוִתְיָאֵל יְהוּדָה" מִשּׁוֹם מַעֲשֵׂה שְׁהי', שְׁלֵאבִיו הַגְהָ"ק ר' אֱלֵעָזָר נִיסָן וּזְהִינָה לֹא נִתְקִיִּים זִשְׁ"ק ל"ע וְהוֹכִירוּ עַצְמָם אֶצֶל הָאִי סְבָא קִדִּישָׁא מֵרֵן הִישְׁמַח מִשָּׁה, וְהוּא יַעֲקֹב לֵהֵם שְׁלִיכּוֹ לְדַרְאָהֲבִישׁ עַל הַבֵּית הַחַיִּים שֶׁשֶּׁם טְמוּן וְקִנָּה שֶׁל הֶרְבֵּנִית מֵרֵת רוּיָא בְּלוּמָא ע"ה ה"ה הַגְהָ"ק ר' יִקְוִתְיָאֵל זִלְמָן ז"ל, וְיִבְטִיחוּ עַל צִיּוֹן קִדְשׁוֹ שְׁכָאֲשֶׁר יוֹלֵד לֵהֵם בֵּן אֶזְרָאֵהוּ בִּשְׁמוֹ, וְאִי יִתְקִימוּ אֶצֶלֶם זֶרַעִם, וְכֵן עָשׂוּ וְהוֹלֵד לֵהֵם בֵּן וְיִקְרָא שְׁמוּ בִּישְׂרָאֵל יִקְוִתְיָאֵל אַחֲרֵי זִקְנָה רַבִּי יִקְוִתְיָאֵל זִלְמָן, וְיְהוּדָה אַחֲרֵי זִקְנָה ר' לֵיִב חֲסִיד זצ"ל.

בְּהִיּוֹתוֹ בֵּן עָשָׂר שָׁנִים שָׁלַח אָבִיו לִזְקִינוֹ מֵרֵן הִישְׁמַח מִשָּׁה לְלַמּוֹד תּוֹרָה מִפִּי הַקֹּדֶשׁ, וְעַל בְּרַכְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ וְזֶן נִתְגַּדֵּל, וְהִי תַלְמִידוֹ הַמּוֹבָח, וְחִבְּבוֹ מֵאֵד כִּבְבַּת עֵינָיו, וְכֵן עָלָה וְנִתְעַלָּה וְשָׁמוּ הַגְדוֹל הַלֵּךְ לַמַּרְחֹק, וּמִכָּל הַצַּדִּיקִים הַצִּעִיּוֹת לִפְנֵי הַיִּשְׁמ"ם שִׂדּוּכִים עֲבוּר נִכְדוֹ הַעֲלוּי, וְהִישְׁמ"ם דָּחָה כָּל הַהֲצָעוֹת, יוֹם אֶחָד אָמַר הַיִּשְׁמ"ם לְהֶרְבֵּנִית שְׁהוּא נֹסֵעַ לְטַאֲלָטְשׁוּעַ כִּי שֶׁנִּתְגַּלָּה לָּהּ מִן הַשָּׁמַיִם שְׁהַיּוּגָה לִנְכַּדֶּם הִיא בַּת הַגְהָ"ק ר' מִשָּׁה דוד אֲשַׁכְּנִי זי"ע אבִּ"ד טַאֲלָטְשׁוּעַ, וְנֹסֵעַ לְטַאֲלָטְשׁוּעַ, וְהַצִּעִי תִּכְפָּה הַשִּׁדּוּךְ לֵאבִ"ד, וְהוּא הַסְּכִים תִּכְפָּה לְהַשִּׁדּוּךְ, וְנִגְמַר הַשִּׁדּוּךְ בְּכִי טוֹב, וְיִדְּעוּ הָעוֹבְדֵי כִּי בְּלִילָה שְׁלֹפְנֵי הַנְּשׂוּאִים עָשׂוּ סְעוּדָה גְּדוֹלָה לְעֵינֵים כְּנֻהֶג, וְהִרְהָ"ק מִטַּאֲלָטְשׁוּעַ חִילַק לְכָל עַנִּי סְכּוּם קְצוֹב, וְהִי שֶׁם עָנִי אֶחָד שָׂרְצָה יוֹתֵר, וְנִכְנַס הֶרְהָ"ק מִטַּאֲלָטְשׁוּעַ לְמֵרֵן הַיִּשְׁמ"ם וְסִפֵּר לוֹ מַעֲשֵׂי שְׁלֵא רֹצֵה לְקַבֵּל מֵה שְׁנוֹתָיִן, אָמַר לוֹ הַיִּשְׁמ"ם הָרַגְנִי אוֹתוֹ לִי, וְהִבִּט עָלָיו הַיִּשְׁמ"ם וְאָמַר לְהֶרְהָ"ק בְּטַאֲלָטְשׁוּעַ בְּהַתְרַגְּשׁוֹת "אֵשׁ לְהַבֵּה רַבִּי ר' הָעֶרֶשׁ, גֵּעַב אִיהֶם גֵּעַב אִיהֶם", כְּשִׁיצָא הָעֵנִי אָמַר שְׁמוּיּוּגָה זֶה יִצְאוּ דוֹרוֹת שִׁיאִירוּ אֶת הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ עָנִי הִי הֶרְהָ"ק ר' צִבִּי הִירֶשׁ מֵרִמְיָנוֹב זי"ע.

אַחֲרֵי חֲתֻנָּתוֹ יֵשֵׁב עַל שְׁלַחן חוֹתְנוֹ בְּטַאֲלָטְשׁוּעַ, וְעַסְק בְּתוֹרָה מִתּוֹךְ הַדָּחַק, וְהוּא בְּעַצְמוֹ אָמַר, שְׁתַּעֲנוּג עוֹהֵ"ז הַיַּחֲדִיד שְׁהי' לוֹ בֵּית חוֹתְנוֹ שְׁבַחֲרוּךְ בְּבֹאוֹ לְגַהַר לְטַבּוֹל כְּכֹר מִצָּא הַקֶּרֶת שְׁבוּר, שְׁחוֹתְנוֹ הַקִּדְמוֹ, וְסִפֵּר רִבְיָה"ק זי"ע שְׁבַבִּית חוֹתְנוֹ לֹא הִי עֲצִים לְהַסִּיק הַבֵּית, וּבַחֲרוּךְ כְּשֶׁהַקּוֹר הָעֵז חָדַר לְתוֹךְ הַבֵּית לְמַדּוֹ שְׁנִיָּהם בִּיחָד "אוֹנֵטֶר דִּי אֲדַכְעֵנֶס", וְעוֹד סִפֵּר רַבִּינוֹ שְׁלֵא הִי לְהֵיטֵב לֵב בְּבִיתוֹ שְׁלַחן כְּרָאוֹ, וְהִי לוֹ רַק "לֵאקְשִׁין בְּרַעַט" שִׁמְשֵׁם בְּמִקּוֹם שְׁלַחן, וְעָלוּ לְמַד, וּבַעֲשֵׂק כְּשֶׁצִּירְכָה הֶרְבֵּנִית אֶת הַלֵּאקְשִׁין בְּרַעַט, לְלוֹשׁ אֶת הָעֵיסָה לְכַבּוֹד שַׁבַּת, הַחֲזִיק אֶת הַגֶּמֶל בִּידָיו.

בְּשַׁנַּת תַּקצ"ג כִּשְׁנַעֲשָׂה בֵּן כ"ה שָׁנִים נִתְקַבֵּל לֵאבִ"ד בְּסִטְרָאֲקוֹב, וְתִכְפָּה עִם בִּיאָתוֹ לֶשֶׁם הַקִּים יִשְׁבִּיָּה, שׁוֹ הִיתָה יִשְׁבִּיתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, וְלִמַּד שֶׁם עִם מֵאוֹת בַּחוּרִים, בְּשַׁנַּת תַּר"א עִם פְּטִירוֹת שֶׁל זָקִינוֹ הַיִּשְׁמ"ם קִיבְּלוּ אוֹתוֹ לְמֵלָא מְקוֹם זָקִינוֹ בְּאוֹהֶל, אֲבָל לֹא נִתְאָרֵךְ לוֹ שֶׁם הַיָּמִים וְהִי לוֹ רִדְפוֹת עַד שְׁהוֹצֵר לְבִרוּחַ מִשּׁוֹם, וְנִתְקַבֵּל לְכַהֵן בְּעִיר גֶּאֲרִילִין, וְשֶׁם הַתַּחֲלִיל מִחֲדָשׁ בְּהֶרְבֵּצַת תּוֹרָה לְעַדְרִים, וְגַם הֶרְבֵּה חֲסִידִים תַּחֲלִילוּ לְבֹאוֹ אֵלָיו עִם בְּקָשׁוֹת וְכדו' וְנִתְפָּרַס שְׁמוֹ לְפוּעֵל יִשְׁעוֹת, אַחֲרֵי פְטִירוֹת אָבִיו הַגְדוֹל בְּשַׁנַּת תַּרס"ו, נִסֵּעַ לְדַרְאָהֲבִישׁ לְמֵלָא מְקוֹמוֹ, אֲבָל הִי שֶׁם רַק ב' שָׁנִים, עַכְ"ז בְּתוֹךְ אוֹתוֹ זְמַן קֶצֶר נִתְקַשֵּׁר מֵאֵד לְאַנְשֵׁי עִירוֹ, בְּשַׁנַּת תַּרנ"ח קִיבֵּל הֵיטֵב לֵב אֶת בְּהֶרְבֵּנוֹת בְּעִיר סִיגֵט, שְׁהי' עִיר מֵלֵאָה חֲכָמִים וְסוֹפְרִים, וְגַם שֶׁם תִּכְפָּה עִם בִּיאָתוֹ תַּחֲלִילוּ לְגַהַר אוֹתוֹ תַּלְמִידִים לְמֵאוֹת וְלֵאֲלָפִים, וְלֹא רַק חֲסִידִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים בָּאוּ אֵלָיו גַּם רַבָּנִים מְפֹרְסָמִים, אֲדֻמוּרִים שֶׁל חֲסִידִים בָּאוּ לְהַסְתוּפָה וְלִהְיוֹת מִמֶּנּוּ עֶצֶה וְתוֹשִׁי וְלִהְתַּבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ בְּבִרְכַּת קִדְשׁוֹ, וְעִיר סִיגֵט נַעֲשֶׂה לְתֵל תַּלְפִּית שֶׁהַכָּל פּוֹנִים אֵלָיו לְתוֹרָה וְחֲסִידוֹת עַד יוֹמָא הָאֲחֵרוֹן עָלֵי אֲדָמוֹת יוֹם ו' אֱלוֹל שַׁנַּת תַּרמ"ג לַפ"ק.

ד' אלול

רבי ישעי' מפשעדרבורו ב"ר מאיר - תקצ"ז

רבי נתנאל הכהן פריעד אב"ד איזוואראש ב"ר יחיאל מיכל (פני מבין) - תרע"ו

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק ב"ר שמעון קלמן (אור שמח) - תרפ"ו

ו' אלול

רבי גרשון שמואל יום טוב לימפאן ב"ר נתן העלער זצ"ל (תוספות יריט) - תי"ד

רבי יקותיאל יודא ב"ר אלעזר ניסן טייטלבוים זצ"ל אב"ד סיגוט (ייטב לב) - תרמ"ג

ח' אלול

רבי אבא מרי ב"ר אלי' חלפן - שמי"ז

רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנאה (תולדות) - תקנ"ט

ט' אלול

דן בן יעקב - ב"א שי"ח

רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב - תר"ס

י' אלול

רבי פנחס בן רבי אברהם אבא שפירא זצ"ל מקארץ (מדרש פנחס) תקל"ז

רבי יצחק בן רבי שלום יוסף מברדוש - תרנ"ו

רבי יונתן בן רבי צבי שטייף זצ"ל (חדשים גם ישנים) תשי"ח

י"א אלול

רבי שלום יוסף ב"ר ישראל (מרוזין) זצ"ל - תר"י

רבי אברהם יעקב ב"ר ישראל מסאדיגורא - תרמ"ג

רבי זאב וואלף ב"ר אברהם לאנדא ממשעבנאוו זצ"ל אב"ד סטריקוב (זר) - תרנ"ה

רבי אברהם יושע ב"ר משה ארי' פריינד מנאסיד (מאור יהושע) - תרצ"ג

בצל הסבא קדישא מרן היש"מ זי"ע

כאמור נתגדל מרן הייטב לב זי"ע משחר טל ילדותו על ברכי זקינו מרן הישמח משה זי"ע, ואף גם כשהתגדל ונהיה

לאיש המשיך את התקשרותו לזקינו הק' ומדי פעם בפעם בא אל הקודש לקבל ממנו רזין דאורייתא, ופעמים גילה לו גם כרוזים מן השמים אשר זכה מרן הישמח משה לראות ולשמע

ברוב קדושתו, וכה מסופר בספר תהלה למשה: פעם אחת בהיותו אבד"ק סטראפקוב בא להסתופף בצל הקודש האי סבא קדישא ומדרכו בקודש אשר קרוב לחצות הלילה בא מחדרו אשר התבודד שמה בעת תפלתו ולימודו לבית החיצון, ואז הי' מדרכו לספר לאחד מיי"ח או אפילו להשמש דברים נפלאים אשר לא שמעם אוון מעולם, ואז בעת בוא אאומ"ז וללה"ה ישב זקינו אתו כמה שעות אחד חצות הלילה וספר לו כמה וכמה ענינים נוראים, ובמשך הדברים הקיצה אשתו זקנתי הרבנית הצדיקת ז"ל, והתרעמה לאמור כאשר בא אלינו נכדינו הבן יקיר לנו לבקרך בהיכלך תרבה לדבר אתו כל הלילה, מבלי יכול להנפש ולהניח מעט מביגע הדרך, וכששמע דברי צחק ואמר אין חכמה לאשה וכו', תאמין לי כי מלאכים ושרפים יתאספו לשמוע דיבורי ושיחי, וגמר הסיפור ותיכף אמר לו הנך יגע מנסיעתך לך הנפש מעט, וכאשר קם ללכת ולויהו עד הפתח ואמר לו בני בני, למה אני מספר לך כ"ז למען תדע כי מה שאומרים אשר צדיקים יודעים, שומעים, ורואים, ויש אינם מאמינים ושואלים למה אנוחנו אינם רואים ושומעים, ידעתי כי אתה יודע כי אינני אומר לך שקר ח"ו, תדע כי אמת הוא וכן הם הדברים, כי גם אנכי שומע הכרוזים אשר יכריזו בכל פעם בהשמים, ולפעמים אני שומע כל הכוזב וידוע ומבין הדברים, ולפעמים אשמע רק קול הדברים ואיני מבין הכרוז, וגם עתה אני שומע כרוז יוצא, ולאשר אדע כי אתה מאמין לדברי, ואין אב מנחיל שקר לבנו, ע"כ אספר לך שתדע כי רואים ושומעים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת.

גם ענין הקמעות אשר ידוע גודל כוחו של מרן הישמח משה זי"ע בזה, ועוד כמה ענינים רצה לגלות לנכדו מחמד נפשו מרן הייטב לב והוא מפני ענוות קדשו לא רצה לקבלם ואכן בסוף ימיו התחרט על זה, ופע"א התמרמר את עצמו לבנו הגדול הגה"ק רבי אברהם אהרן מקאלבסוב ז"ל שעל שלשה דברים הוא מתחרט: א) שזקינו מרן הישמח משה רצה למסור לו קמיעות להצלתו, והוא סירב לקבלם, ב) ענין "גורל לה" שסירב לקבלו באמרו עדיין צעיר לימים הנני, והתמרמר ואמר "זוי נעמט מען דעם ויידנס אורים ותומים, ער האט מיך געבעטן איך זאל עס צונעמען, עס וואלט מיר צוניג געקומען און איך האב נישט געוואלט, ג) והשלישית לא רצה הגה"ק מקאלבסוב לגלות.

אולם הגה"צ מלאפוש זצ"ל כתב, כי הדבר השלישי שהייטב לב התחרט עליו בשנות שיבתו היה שמרן הישמח משה זי"ע רצה לשלוח את נכדו ללמוד בשיבתו של מרן החת"ס זי"ע, והייטב לב לא רצה מפני שינוי המלבושים דשם, אך בערוב ימיו התחרט על כך ואמר: "עס וואלט מיר צוניג געקומען ביים שרייבן א תשובה".

במכתב קודש שכתב מרן הישמח משה לנכדו הגה"ק רבי שמואל מגארליץ זי"ע בו מציע לנכדו כדברים האלה: "באם יהיה באפשרי שתבקע אהלך כעת אצל אחיך הרב הגדול החריף ובקי ותמים במעשיו נ"י היה טוב מאוד מאוד, רק באופן ובתנאי שתשמע לקולו בכל אשר יאמר כי הוא זה, ואל תט ימין ושמאל מדבריו, כי אז תצליח בעז"ה את דרכך ואז

תשכיל, כי אחיך נ"י הוא איש נבון ומשכיל ומתון וכל פינותיו לש"ש, ומשתוקק מאוד מאוד לזכות לכל איש ישראל אשר יוכל לזכותו ומכ"ש לאחיו אשר כנפשו", עכ"ל.

ע"י בייטב לב פרשת ראה, וז"ל: והנה שפתי לא אכלה כי אחר שאמר מוול"ה הישמח משה ד"ת בש"ק פר' ראה בסעודה שלישית, צוה על אבא מארי וזה"ה בהיותו שם לומר לפניו ד"ת, ואח"כ צוה עלי לאמר לפניכם ד"ת ואמר לי הטעם כי אחז"ל כל מי שבנו ובן בנו ת"ח אין התורה פוסקת מדעו והחוט המשולש לא במהרה ינתק, כדכתיב ודברי אשר שמתי בפיו לא ימוש מפיו ומפי זרעך ומפי זרעך ורק אז אמר ה' מעתה ועד עולם, ואחז"ל דהיינו בראיין זה את זה, ופי' הוא דהיינו מכירין ע"י ששומעין ד"ת זה מזה, ועיי"ש שמביא כל הדברי תורה האלו באריכות.

ואף אחרי עלות מרן הישמח משה השמימה היה רגיל להתגלות בהקין לנכדו הייט"ל, וסיפר רבינו ז"ל שבהספידו של הייט"ל על מרן הדברי חיים מצאנו זי"ע, נפלט מפיו שלא בכונה ואמר: "ידוע שזקוני הישמח היה רגיל לחזור לביתו אחרי מותו, וסיפר הגה"ק מנאסיד זי"ע שפ"א בשעת ההקפות אמר הייט"ל שזקינו הישמח אהב אותו מכל נכדיו, ולכן "אזי נישט מער ווי גערעכט ער זאל קומען צו מיינע הקפות", ואחר כך אמר: "פרייטס ענק קינדערלעך דער זיידע איז דא" וצוה שיזמרו "ישמח משה" לכבודו. ונהדרות הו"ר תשכ"ו הוסיף רביה"ק זי"ע לאמר שמרן הייטב לב צוה אז להדליק נרות לכבוד זקינו הק' ולומר הפיוט ישמח משה במתנת חלקו.

ע"י בס' דרשת לחם שלמה לחג השבועות, שמביא מעשה פלא שהישמח משה אחר פטירתו ירד לעולם השפל להציל את אחד הבאים להסתופף בצל קדשו כדי שיוכל להשתתף בשמחת הכתרת הייטב לב לכהן פאר בעיר אוהעל, וזה לשונו: שמעתי מפ"ק אאומ"ד שכשנפטר הגה"ק בעל ישמח משה בעיר אוהעל בשנת תר"א קבלו לרב את נכדו הגה"ק בעל ייטב לב, וביום הכניסה שלו הנקרא איינצו"ג דרשה התאספו מכל העיירות והכפרים סביב לעשות כבוד לנכדו הרב, וכל הת"ח והחסידים שהי' יקר בעיניהם כבוד הישמח משה באו, והי' איש חשוב וזקן אחד שהי' רגיל לנסוע לצל קדושת מרן הישמח משה כפעם בפעם, גם הוא בא בעגלה עם סוסים והי' עובר על גשר עם המים שהולכים סמוך להעיר, והמוליך הסוסים לא השגיח היטב ונפלה העגלה עם הסוסים מן הגשר לתוך המים ואותו הזקן יצא מן המים בלי פגע, וסיפר אותו איש שהה"ק בעל ישמח משה זי"ע אחזו והוציאו מן המים, ואמר לו "אל תפריע את השמחה של נכדי יקיר", ע"כ.

עוד יוספר שהקול ארי' אשר הי' חתן הרבני ר' משה לייב גינצלער ז"ל מאוהעל, והישמח משה הוא שיעץ לו שיקח את הקול ארי' כחתן לבתו, ואח"כ כשנסתלק מרן הישמח משה ונכדו הייטב לב מילא את מקומו באוהעל, כתב אז הקול ארי' קונטרס חידושי תורה בענין ברכת המצות, ומסרו להייטב לב לעיין בו, והייטב לב הניח הקונטרס בביתו, ובבוקר שלאח"ז בא הרמ"ל הנ"ל לחתנו הקול ארי' ודיבר עמו מלימודיו, ואמר לו כמה ענינים מחידושי קונטרס הנ"ל, והיה הדבר לפלא

שבאוהל גרים הרבה מתנגדים, יתרבה עיזו המחלוקת, וע"כ דחה את בקשת הייטל לבקשו שיסאר לשבת, אמנם אח"כ התחרט היש"מ על זה ואמר: זוי באטעמ'ט וואלט געווען ווען מיר זיצן אינאיינעם אום שבת, מאוהעל שם העטרת צבי לדרך פעמיו לנסוע לראפשיין ושלח היש"מ את נכדו הייטל ללוותו עד ק"ק סטראפקוב, והייטל שבת בצל קורתו בשב"ק בסטראפקוב וקיבל תורה מפיו, ודין גרמא שהייטל מביא וקורא את העטרת צבי בספריו בשם רבינו או רבינו הקדוש, כמ"כ נסע הייטל הרבה לזידיטשוב על ציון העטרת צבי להשתטח על קברו.

בצל הרה"ק ר' אשר מראפשיין זי"ע

מרן הייטל הי' רגיל לנסוע לעתים תכופות להרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיין זי"ע, ובפעם הראשונה שנסע הי' עוד בחיים חיותו של זקנו היש"מ, ומעשה שהיה כך היה: מרן הק' מראפשיין ז"ל היה במרחץ סאבראנץ על איזה שבועות, והרה"ק משינאווא ז"ל שישב אז על שולחן חז"ו היש"מ נסע לסאבראנץ להסתופף בצל רבו מראפשיין, וגם הייטל השתוקק מאוד לנסוע פחד מהקפדת זקנו היש"מ לכן ביקש הייטל מהרופא שיאמר עליו שהוא חלש וצריך לשהות איזה שבועות בסאבראנץ שנמצא שם רופא גדול, וכן היה ונסע אז לסאבראנץ, (הייטל אמר שזה לא היה שקר כי הרה"ק מראפשיין הוא רופא נפשות) הייטל נהנה מאוד מקדושתו של הרה"ק מהר"א ז"ל ובכדי שיוכל מהיום והלאה להסתופף בצילו מבלי לחוש להקפדת זקנו היש"מ משה, התחכם וביקש מהרה"ק ר' אשר ז"ל שבעת שיסע לביתו יעבור דרך איהעל להתראות עם ק"ז היש"מ ז"ל כי ידע שבאם היש"מ יכיר את הרה"א בוודאי ינהה שנכודו משתוקק לנסוע אליו, וכן היה שהרה"ק מראפשיין בא לאיהעל והיה אז פרשת ראה והיש"מ משה עשה סעודה לכבודו ונאספו המונים מהעיר שהיו רובם מהמתנגדים, וגם אנשים פשוטים ולא התנהגו בדרך ארץ ודיברו ביניהם בקול ובשחוק ופתאום עמד הרה"ק מהר"א ואמר: כתיב בפרשתו "ראה אנוכי" עטץ קוקטץ מיך אן און איך קוק ענק אן ווי מגושם איר זענט" והייטל בשמעו הדברים נבהל מאוד כי פחד שהיש"מ יקפיד על שהתבטא כל כך בחריפות נגדם (שהרה"א היה בגדר אברך לגבי היש"מ כי היש"מ הי' קשיש אף ממרן בעל זרע קודש מראפשיין זי"ע) וברח הייטל לאיזה מקום והתחבא שם, ואח"כ שמע הייטל שהיש"מ מבקשו, וכשבא אליו אמר לו היש"מ: "רציתי להכיר לך טובה שהבאת אצלי את הרב מראפשיין, כי נהניתי מאוד ממנו כי הוא ירא שמים".

הרה"ק מראפשיין העריץ וחבב מאוד את מרן הייטל והפליג מאוד בשבחיו, ולעומתו משבחיו ואומר שהוא גוף קדוש, ובעת שהיה הייטל במחיצתו בסאבראנץ צוה הרה"ק מהר"א לשאול כל השאלות בהלכה מאת הייטל, והיה שם איזה שאלה על ריאה והייטל הכשירו, והרה"ק משינאווא רצה להורות לחומרא, אבל הרה"ק מראפשיין אמר שאם הייטל מכשירו הלכה כמותו, וכאשר חזרו וספרו את הדבר להיש"מ הראה בספר אחד כדעת הייטל.

בעניני הקול ארי, דמהיכן יודע חותנו חידושים אלו כי הלא לא גילה דברים אלו לאף אחד, ובפרט כי חותנו לא היה רגיל לחקור אחר לימודיו כי הי' סודר, וסיפר לו חותנו שבליילה שעבר בא אליו היש"מ משה בחלום ואמר לו: משה לייב, הלא תראה כי טוב יעצתיך במה שאמרתי לך ליקח את אברהם לייב (הוא הקול ארי) לחתן, והגיד לו כמה חידושים מקונטרים הנה שראה אותו בעת ביקורו בחדרו.

וסיפר מרן הייטל כי בעת אשר סידר את הספר ישמח משה להדפיסו מצא בהמון הכתבים דבר אגדה אחת כתובה בכתב יד קדשו של זקנו המחבר, והיה נראה בעיניו שאם יהפוך הסדר להקדים המאוחר ולאחר המוקדם בהקדם יהיה יותר נחמד למראה וקל להבין, וכאשר העמיק מחשבתו בזה נפלה עליו תרדמה ונראתה לו דמות דיוקנו ואמר לו בזה הלשון: בני, ראה אם הלולב עומד כך כדרך גידולו הנהו לולב ראוי לברכה, ואם מהפכים אותו עם העלים למטה הרי הוא כמטאטא בעלמא (בעינים בלע"ז) לטאטא את הבית, ויקץ מחלומו.

בס' תיו חיים מביא בזה"ל: סיפר הגה"צ רבי מענדל טרינער מתלמידיו המובהקים של מרן היש"מ משה, פעם אחת אירע כשנאספו ובאו מרחוק ומקרב ליומא דהילולא של מרן היש"מ משה אשר חל ביומא דשבתא, וכמובן שגם הייטב לב שבת שם את שבתו, ויהי בצפרא דשבתא כשהגיע זמן התפילה וכל הקהל המתנו וחיכו לבואו של הייטל, אבל לא הרהיבו עוז בנפשם לבוא אל המלך חדריו, עד ששלחו את אחד המיוחסים שבחבורה וזקן זה שקנה חכמה הי"ה מהר"ר מענדלי הנ"ל, ולבש עוז ורצה לייכנס אל חדרו של מרן הייטב לב, והיה כאשר פתח את הדלת ראה את בעל ההילולא מרן היש"מ משה ביחד עם מרן הייטב לב, והתבהל מאוד וקרא בקול "רבי, דער רבי איז דא", אך הייטב לב רמו לו בידו שישתוק, ואז נכנס תיכף לביהמ"ד להתפלל.

בדומה לזה מובא בס' שית זקנים כי פעם אחת עת חזר מרן הייטב לב מן הציון הקדוש באוהעל ביומא דהילולא ונסע עם עגלה בחזרה אל העיר וישב תפוס במחשבותיו, ולידו עמד אחיו הגה"ק רבי נחום הערש מדראהביטש והייטב לב לא הביט כלל אל עבר אחיו הדבר היה לפלא בעיני רבי נחום הירש כי תמיד היה הייטב לב מכבדו ליישב אצלו וכעת לא פנה אליו כלל, לפתע התעורר הייטב לב וראה את אחיו עומד בעגלה וצוהו לישב והתנצל לפניו כי לא הרגיש עד כה שהוא עומד עליו כי זקינו הק' היש"מ משה לוותו עד לכאן.

בצל הרה"ק העטרת צבי זי"ע

סיפר רבינו זי"ל שהייטב לב קיבל תורה מהרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע בעת שבא לאיהעל להביע מזמור לתודה להיש"מ משה על שהעתיך בעדו בעת חליו, והיה אז באמצע התשעה ימים שבין ר"ח אב לט' באב ולכבוד האורח הגדול ערך אז מרן היש"מ סעודה של בשר, ונכדו הייטל הפציר בו שיבקש את העטרת צבי שיסאר באוהעל לשבת בשבת, אך היש"מ לא רצה, וטעמו ונימוקו עמו משום דבשנה ההוא חל ט"ב להיות בשבת, ומנהגו של הרה"ק מזידיטשוב היה להאריך בדברי תורה בסעודה שלישית עד שעה מאוחרת בלילה, והיות

בצל הרה"ק הרבי ר' צבי הירש מרימנוב זי"ע

כמו"כ הסתופף הייטל בצל קדשו של הרה"ק ר' צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע, וכבר הבאנו לעיל שהרה"ק הרבי ר' הערש השתתף בשמחת נישואיו של הייטל בדמות עני וברך את הייטל שמחלצו יצאו מאורות בישראל.

ומסופר שפע"א היה הייטל ברימנוב ביומא דהילולא רבא של הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע, והיו שם הרבה צדיקים והתפללו ביחד בביהמ"ד שם, ואחרי תפילת מנחה יצא הייטל לחצר לשוח עם מחותנו הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע, ובאמצע הליכתם שמעו מרחוק את קולו של הרה"ק מהרצ"ה כשהוא סופר ספירת העומר בקול חוצב להבות אש, ונתחוררו פני הייטב לב מרוב התפעלות מקדושת עבודתו, ובראות הרה"ק מדזיקוב את התפעלותו, אמר לו: "מחותן, למה אתם מתפעלים כל כך מזה, הלא תדעו שהרה"ק הרצ"ה נתנסה בעשר נסיונות כאברהם אבינו בשעתו ועמד בכולם".

ופע"א כאשר נסע הייטל לרימנוב היה לו כמה עיכובים על אם הדרך, ובקושי רב הגיע לרימנוב, וכשסיפר הדבר להרה"ק מהרצ"ה ענה ואמר: "כן הוא אמת הדבר שקשה מאוד להגיע לצדיק אמת".

כמו כן קיבל הייטל מרבו הרה"ק מהרצ"ה מרימנוב זי"ע שהיה מפורסם בנעימות תפילותיו ומירותיו, כמה ניגונים ששרו וזימרו אח"כ בבית סיגט - סאטמאר, ולדוגמא הזמר שזומרין בשבועות בתפילת שחרית בברכת אהבה רבה, שהוא מלא געגועים והתעוררות, וכן הזמירות שזומרין על טל וגשם והזמירות שזומרין בס"ג על "בבואו מאדום" ועוד, שמקובל בין החסידים שמקורם טהור מנועם זמירותיו של הרה"ק של הרה"ק הר"ר הערש זי"ע.

וכן מה שנהגו רבותינו לבית סיגט-סאטמאר להתחיל "עד הנה עזרונו רחמיך" (מאמצע תפילת נשמת) ג"כ נובע מהרה"ק הרבי ר' הערש זי"ע. וסיפר כ"ק מרן רבינו שליט"א שהרבי ר' הערש הי' דרכו לומר כל תפילת נשמת בקול רם מתחילתו ועד סופו, והייטל אמר על עצמו שאין מרגיש בנפשו שהוא במדרגה זו להתחיל מתחילת נשמת בקול רם, אבל כשמגיע ל"עד הנה" אז לא יוכל לעצור ברוחו ואומר בקול רם.

יסופר שפע"א איקלע הרה"ק הרבי ר' הערש זי"ע לישוב לאדאני יצ"ו ונכנס לבית הרה"ח ר' זאב וואלף גראס ז"ל שהיה חסיד מפורסם ועתיד נכסין מחשובי העיר, והרה"ק הרבי ר' הערש ביקש ממנו סכום גדול ולא גילה לו שהוא הרה"ק מרימנוב, על כן לא ידע הרה"ח הנ"ל מי הוא האורח המבקש ממנו כ"כ הרבה כסף, שהרגיש עליו שאינו אורח פשוט, על כן התיישב שישאל את מרן הייטב לב זי"ע שהי' ג"כ בישוב הנ"ל בעת ההוא, והשיבו הייטל ז"ל שרוצה לראות כמו עניו את האורח, והלך עמו אל ביתו, והיה כאשר הלך אתו אל ביתו ופתח את הדלת וראה את צורתו הק' של הרבי ר' הערש זי"ע מיד נרתע לאחוריו וצעק: "א' אש להבה דער הייליגער רבי ר' הערש" ואמר להרה"ח שיתן לו את כל אשר יבקש, וכן עשה ובגלל זה נתברך הרה"ח הנ"ל בכל טוב.

בצל מרן הק' מרוזין זי"ע

מרן הייטל זי"ע נסע גם להסתופף בצל קדוש ישראל הרה"ק מרוזין זי"ע, ומסופר שהרה"ק מהרצ"ה מליסקא זי"ע השתוקק לנסוע לקבל פני הרה"ק מרוזין זי"ע אבל לא עלתה בידו כי היה עני ואביון, ופע"א נסע לשם מרן הייטל והיה מלפנים המנהג שאם אחד מהחברים נסע אל צדיק אחד שכל החברים היינו כותבים את שם על צעטיל אחד שזכיר אותם לפני הצדיק, וכן עשו גם אז, ויבוא גם הרה"ק מליסקא זי"ע וכתב את שמו על הצעטיל הזה שניתן ביד הייטל להזכירם לפני הרה"ק מרוזין זי"ע, והיה כאשר נתן הייטל את הצעטיל לפני הרה"ק מרוזין קרא אותם כסדרן וכאשר הגיע אל שם הרה"ק מליסקא ז"ל וקרא צבי בן שרה, עמד הרה"ק ושאל את הייטל: ווער איז דער? ואמר ע"י הרה"ק מליסקא שהרה"ק מרוזין הרגיש שיש לו השתוקקות ליסע אליו, והתפלל עליו שיוכל להוציא מחשבתו מכא אל הפועל, וכן היה שאח"כ עלתה בידו לבוא לשם בעצמו.

האי חבורתא קדישתא

רבינו ז"ל הי' רגיל לספר מענין התקשרות הייטל זי"ע בצעירותו עם זקני הצדיקים שבדור שנתאחדו בקשר אמיץ בחבורה אחת, ומעשה שהי' כך היה: בשנה אחת בל"ד בעומר יומא דהילולא של הרה"ק רבי ר' מענדל'ע מרימנוב זי"ע, נתאספו ברימנוב צדיקי הדור, ה"ה זקן הדור הרה"ק ר' שמעון מיערסלוב הרה"ק ר' אשר'ל מראפשיץ, הרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע ועוד הרבה צדיקים, ובסעודת הילולא שישבו שם כל הצדיקים, עשו התקשרות הנשמות לחבורה אחת, והבטיחו אחד להשני כשיסתלק אחד מהחבורה, אז הם שכבר בעלמא דקשוט יצאו לקראתו לקבל פניו, להוליכו למקומו בגן עדן גינתא, הרה"ק ר' שלום מקאמינקא והרה"ק מרן הדי"ח מצאנא, ומרן הייטב לב זי"ע הם הי' עוד אברכים צעירים ולא הלכו עדיין עם "זוייסע בעקישעס" והם עמדו מהצד, ולא היו עוד נחשבו בין החבורה, ואמר הרה"ק מיערסלוב, שאם אברכים האלו יעמדו שני קדירות "מעד" יכניסו גם הם להאי חבורה, וכן עשו כדבריו, ונמנו הצדיקים וגמרו להכניסם להחבורה הקדושה, בסוף ימיו השתבח הייטב לב שהוא עשה מסחר יותר טוב מכולם שהוא הי' הזעירא דמן חברייא והאריך ימים על פני כולם.

וסיפר רבינו ז"ל שבאותו מעמד עשו שם מחול לצדיקים ויצאו כולם בריקדה, ובאמצע הריקדה הכיר הרה"ק ר' שמעון מיערסלוב זי"ע על פני הייטל שלבו נשבר בקרבו (הייטל היה בטבעו לב נשבר, ובפרט אז כשנכנס לחבראי קדישא הדין נשבר לבו ביותר) וניגש אליו הרה"ק ר' שמעון זי"ע ואמר לו: "אברך, כתיב ראשו כתם פז, פ"י שאף אם נדמה לו לאדם בראשיתו שיש לו עדיין כתם בנשמתו, אבל סופו להיות פז". ואמר רבינו ז"ל ע"י שהדבר פלא שממש אותן הדברים בענין ראשו כתם פז אמר גם הרה"ק ר' אשר מראפשיץ זי"ע להייטל.

סל מלא ברבות

מעומקא דליבאה, נשגר בזה ברכת מזלצ טבא וגדיא יאה,
קדם ידידינו היקרים, תהילתם בפי ישרים,

הר"ר מאיר צבי שווארץ הי"ו

הר"ר יצחק שלמה ראטער הי"ו

הר"ר יהודה טייכמאן הי"ו

הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער הי"ו

לרגל שמחתם בתגלחת בניהם שיחיו
למזל טוב
מוצאי שב"ק הבעל"ט במירון

יה"ר שיזכו לגדלם ולחנכם לתורה, וליראה טהורה,
וירוו מהם ומכל יו"ח תעצוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה,
ובזכות רשב"י יושפע להם כל ברכא דנפישא.

העברים בשמחה ובידידות

וועד שבת מירון

חזק ימלא משאלותינו אמיץ יעשה בקשתינו

במוצאי יום מנוחה אחרי תפילת ערבית והבדלה
תיערך על פני חצר המערה

ריקודין של מצוה

בקול רינזה והמוזן חוגג
בתופים ובמחולות

לכבוד התנצא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיעועכ"א

המקבלים פנים בברכת שבתא טובא

ועד שבת מירוצ

וימלא משאלותינו במידה טובה ישועה ורחמים

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

חודש אלול

שיש לו דעת בהמה מתעורר ליראה הנרמז במעשר. כי מי שהוא בבחינת אדם ירא השי"ת כל השנה כולה. ורבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי, פירוש שמי שמתעורר על כל פנים ברא"ל אלול הוא גם כן בבחינת אדם, אבל מי שממתין עד באחד בתשרי והוא ראש השנה יומא דדינא דכולי עלמא ואז רק משיג היראה הוא מעשה בהמה, כי על כל פנים צריך לדרוש שלשים יום קודם ודפח"ח:

וכן נפרש הפסוק בענין זה, דמהראוי על כל פנים בחודש אלול שיתעורר כל אדם בתשובה בכל יום ולהתחרט על עונותיו אשר עברו על ראשו ולהתמרמר עליהם ובפרט על טפות קרי שיצאו לבטלה, כי פגם בסוד צדיק יסוד עולם והשתית את הארץ, וז"ש עשר תעשר, דהיינו בבחינת היראה הנרמז להתחרט ולהתעורר את כל תבואת זרעך מה שפגם בזרעו כנ"ל. היוצא ממנו שנה שנה, מה שפגם מנעוריו. ואמר הכתוב וכי ירבה ממך הדרך, דהיינו שלפעמים אדם מתעורר בתשובה אבל נפשו מרה לו מאוד, כי ידמה בעיניו שהוא מרוחק מאוד מהשי"ת וכבוד עליו הדבר שישוב לבוראו יתברך על ידי סיגופים ושאר ענינים. ונקרא בפסוק כי ירבה ממך הדרך, הוא דרך תשובה הנפתח בחודש אלול, בסוד הנותן בים דרך (ישעיה מג, טז), כנודע מדברי האר"י ז"ל וכמ"ש במ"א מזה, על כן העצה היעוצה על כל פנים לקבל על עצמו התשובה ולהיות נכסף ומשתוקק מתי יזכה לשוב כראוי, וז"ש ונתת בכסף, לשון תאוה כמו נכסף נכספתה (בראשית לא, ל), שהיה לך על כל פנים חשק לתשובה. וצרת הכסף בידך, עד אשר תזכה לבהירות. והלכת אל המקום אשר יבחר ה'.

(עבודת ישראל)

איתא בספרים על חודש אלול אני לדודי ודודי לי כו'. כי עיקר התשובה צריך להיות ע"ז ליכור כי נשתלחנו בעוה"ז לעשות רצוני ית"ש בלבד. ומה שטרודין בהבלי עולם ושוכחין העיקר. ע"ז צריך להיות עיקר התשובה לחזור לקבל עול העבדות להיות מוכן רק לעשות רצוני ית". ועמך לא חפצתי בארץ. ואם מקבלין זה העול בשלימות אני לדודי. ממילא דודי לי.

(שפת אמת)

ואתחנן אל ה' בעת שהוא לאמר, דהנה מניעת קיבול התפלה כתיב סכתה בענן לך מעבור תפלה, עננים הם המסכים מהקליפות המכסים פתח שערי שמים על ידי העונות לכל תוכל התפלה לכנס, והנה בחודש אלול זמן פתיחת שערי שמים לקבלת התפלות והתשובות, וזה פעל משה לכל ימות עולם על ידי מלחמת סיחון ועוג שסילק מזוות הקליפה מן פתח הקדושה ונפתחו שערי הקדושה ויבואו קדושים בזה השער לה' בתפלתם ותשובתם ושערי שמים נפתחים לקבלם ברצון, והנה גם הוא התאמץ אז בתפלה בעת שהוא די"קא, לאמר לדורות שבעת ההוא פתוחים שערי שמים לקבל תפלות ישראל ברחמים, ודי בזה.

(בני יששכר)

♦♦♦

והיה עקב תשמעון וכו' ושמרתם וכו' ושמר וכו', כל שלטי הגבורים פירשו מהו לשון עקב, גם והיה לשון שמחה, ויש לרמז, דהנה לעיל מניח כתיב ושמרת את המצוה וכו' היום לעשותם, היינו היום בכל יום ויום ולא לדחות המצוה והמשפטים מיום אל יום, ואף על פי כן 'והיה' שמחה תהיה לפניו ית', עקב תשמעון את המשפטים האלה' היינו אם ח"ו תתשלם במצות, ועל כל פנים בעקב היינו בסוף השנה שהוא אלול תשמעון וכו', כי אין לך אדם מישראל שלא יהיו מעוררין אותו בהרהורי תשובה בימים האלה, רק האדם מחויב להתאמץ בדבר כשרואה שמעוררין אותו מן השמים יחזיק באותו התעוררות ולא יתרפה, אז אפילו רק בעקב תשמעון וכו' ושמר ה' אלקיך לך וכו'.

(בני יששכר)

♦♦♦

עשר תעשר את כל תבואת זרעך. הנה אדמור' הצדיק מורינו אלימלך זצ"ל פירש דרך רמז מה שאמרו חז"ל (י"ה ב.) באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי. דאיתא בזוה"ק דמעשר רומז ליראה, כי יראה כנודע. והנה דעת התנא קמא מי שמתנהג כל השנה בדרך הכסילים רק ברא"ל אלול הוא מתעורר לתשובה וליראת השי"ת, הוא כמו הבהמה שאין לו דעת אדם, והוא שאמרו באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, שאז מי

מיסודו של כ"ק מורן רביה"ק בעל ברך משה ז"ע - בהדרכת והמשכת מ"מ כ"ק מורן רבינו הגה"ק שליט"א

יגל יעקב ישמה ישראל

ביקרא דאורייתא, נשנר בהני שורצא, כסא דברכתא, מלא טיבותא, קדם מע"כ ידידינו הרבני הנניד הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, בקרב שלומי אמוני עם סגולה, רודף צדקה וחסד בכל עת ועונה, ובפרט צומך כוללנו במידה מרובה ונכונה, שמו הטוב מהללים בשפתי רננה,

מוה"ר ישראל יעקב שפילמאן שליט"א

משרי האלף למען החזקת הכולל

לרגל שמחת אירוסים נכדתו שתחי'

בת בנו ידידינו היקר הנכבד והמחולל, אהוב בפי כל, לבו ער לכל קדשיו, תומך נלהב לכוללנו,

מוה"ר מרדכי מנחם שפילמאן הי"ו, משרי האלף למען החזקת הכולל

עב"ג החתן החשוב והיקר כמר שבת פוקס ני"ו

ודנה כי כן יסוך גבר ירא ה' ידידינו החשוב האי גברא יקרא וכן תשוא פנים נכבד מאד נעלה

הרה"ח ר' יעקב איצקאוויטש שליט"א

זכות החזקת הצורה, ישפיע לו רב שמחה ואורה, ומשמחה זו יתמשך לו רב ברכות ושובע שמחות, ויזכה להמשיך לעמוד לימיניו מצורך הרחבת הדעת, ולהרבות במועשי הצדקה והחסד בכל עת.

ערכת התורה העתלת הכולל

על זאת שבתו אהובים

בשירה וקול זמרה, נברך בזאת השורה, ברכת מולא טבא, מעומקא דליבא, ובכל לשון של ידידות וחיבה, קדם ידידינו האדם היקר באנשים, לבו ער וחם לכל דבר שבקדשים, ומרדכי רצוי לכל מכיריו, מנחם משיב נפש ידידיו, תמים בדרכיו וחסיד במעשיו,

מוה"ר מרדכי מנחם שפילמאן הי"ו

לרגל השמחה שבפעונו באירוסים בתו שתחי'

עב"ג החתן החשוב והמפולג בתויד"ש ני"ו

בן ידידינו היקר מוה"ר מרדכי פוקס הי"ו

וזאת ברכותינו, מעומקי לבבינו, שיזכה לרוות ממנה ומשאר יוצ"ח רב תענוג ונחת, ויתאחד על שולחנו תורה וגדולה בבת אחת, מתוך שמחה והרחבת הדעת, ובכל אשר יפנה ישיביל ויצליח בכל עת, וימשיך להרבות ולהטיב במעשיו, ומן השמים יתברך בכל דרכיו, ובט"ס.

הב"ד ידידיך וחברריך, השמחים בשמחתך

עזרא בנעט, שלום אליעזר ראטער, פנשה ברוך קליין, גרשון כה,

שמואל שפעלקא אלטער בנעט, יצחק אייזיק ווייס, פשה ראטה

מתוך דברות קודש

שהשמיע כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בסעודת הילולא רבתי של רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

יום ה' פרשת ראה אור לכ"ו אב שנת תשע"א לפ"ק

האלטן אין די דור פון עיקבתא דמשיחא, אין א דור וואס האט אזעלכע געוואלדיגע נסיונות באופן נורא ואיום, א פחד, ומי יודע ווי מ'וועט נאך אנקומען, דער אייבערשטער זאל העלפן דער גואל צדק זאל שוין קומען, דער אייבערשטער זאל זיך מרחם זיין אויף כלל ישראל, אויף דעם דור עני, מ'זאל נישט מיטגעשלעפט ווערן אין די מים הידונים פון די טריפה'נע גאסן, ס'איז לא יאומן כי יסופר אין וואס פאר א דור מ'לעבט, און וואס מ'מאכט מיט טאג נאך טאג, ווייל ווי קען מען זיך מחזק זיין, ווי נעם מיר אונז כוחות, ווי קענען מיר צוקומען אז מיר זאלן נישט פארפאלן ווערן אין די טמא'נע אמעריקא, אין די טמא'נע מדינה, נאר בכוחו של אותו זקן, זיינע כוחות, זיין כח הקדושה, זיך כח הטהרה, זיינע געוואלדיגע כוחות וואס ער האט אראפגעלייגט, די הייסע טרערן, די הייליגע תפילות וואס ער האט מתפלל געווען בשעתו און אויף די שפעטערדיגע דורות, דאס וועט אונז האלטן, דאס וועט אונז געבן א כח הקדושה און סיינעא דשמיא, מ'זאל ניצול ווערן פון יעדע אומריינע זאך.

דער פעטער ז"ל זכותו יגן עלינו, האט מרעיש עולמות געווען אק עניני צניעות, ס'איז איינס פון זיינע הייליגסטע זאכן, וואס אין די הייליגסטע מאמענטן פון יאר, האט ער דאס אויסגענוצט מיט אימה ופחד און מיט בכיות נוראות - ס'האט נוגע געווען ללבו הטהור קדושת כלל ישראל - און ער האט מרעיש עולמות געווען אויף צניעות און אויף מלבושי נשים.

בעוה"ר די ירידת הדורות איז מורא'דיג, וואס ס'גייט אן בנוגע בגדי פריצות אין מלבושים, מיט אפאר חדשים צוריק איז געווארן אביסל אן התעוררות, מ'האב מיר אנגעהויבן צו טוקן פעולות אק דעם, ס'איז דורך א זמן, און מ'קען מבשר זיין אז ס'איז דא א השתנות לטובה, געלויבט דעם הייליגן באשעפער, ס'איז א קליינע השתנות לטובה אויף אביסל, ס'איז גוט אויף אן התחלה, ס'איז שוין געטוהן געווארן, און נאך אסאך דארף נאך געטוהן ווערן, מ'האט צוזאם גענומען די מנהלים פון אלע חרדי'שע בתי חינוך פון אלע קרייזן, אז מ'דארף באקעמפען מיט אלע כוחות דארף מען האבן שטארקע

דער פעטער ז"ל בחיים חיותו איז געווען דער גודר גדר ועומד בפרץ, ער האט געלערנט תורה מיט כלל ישראל, ער האט געטון געוואלדיגע פעולות אויפצושטעלן קהילות בתי כנסיות ובתי מדרשות, בתי חינוך לבנים ולבנות, ישיבות און כוללים, און אלע צרכי הדת, אלע וואס פעלט זיך אויס. ער האט משפיע געווען בימיו טהרה קדושה און צניעות, מלהיב געווען לבבות ישראל לאבינו שבשמים, צו ס'איז מיט די הייליגע תפילות, צו מיט די זה השולחן אשר לפני ה', אידן האב געשעפט מלא חפנים יראת שמים, צו די הייליגע דרשות די פלאם פייערדיגע דרשות, דברי כיבושין, די הייליגע שלש סעודות תורות. ער איז געווען א עבד ה' בכל נימי נפשו, מיט אלע רמ"ח איברים און אלע שס"ה גידים, בכל לב ובכל נפש ובכל מאוד, צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, להגדיל תורה ולהאדירה, מרבה צו זיך כבוד שמים בעולם, און צו טוקן דעם רצון ה' בייטאג און ביינאכט. און די געוואלדיגע מלחמה א מלחמת חובה א מלחמת מצוה וואס ער האט געהאלטן מיט די טומאת הציונות מיט אלע לבושים, אשרי עין ראתה אלה, די וואס האבן זוכה געווען צו זעהן און צו הערן.

אנשי דורו וואס האבן זוכה געווען צו שעפן פון דעם באר מים חיים, זענען אלע נתעלה געווען, יעדער איינער לפי דרכו לפי ערכו ולפי ערך נשמתו ווי אזוי ער האט זיך צוגעגרייט לפי בחינתו, מען איז נתעלה געווארן און תורה און אין יראת שמים און אין יעדע דבר שבקדושה, צו ס'איז נוגע דברים שבין אדם למקום, צו דברים שבין אדם לחבירו.

אבער ס'איז שוין ל"ב שנים פון זיך הסתלקות פון דעם עולם השפל לחיי עולם הבא, מ'זעהט איהם טאקע נישט מער, אבער די קדושה, דאס וואס ער האט איינגעפלאנצט, דאס איז לדורות נאך זיך, אלעס וואס אידן היינט צו טאג וואס מ'לערנט וואס מ'דאווענט, מ'דינט דעם באשעפער, מ'איז מחנך קינדער צו תורה און צו יראת שמים, אלעס שטאמט פון א מקור טהור פון די קדושה פון דעם הייליגן צדיק דער פעטער ז"ל זי"ע.

דאס גיט אונז כח און חזק מ'זאל זיך קענען

גומלי חסדים, ס'זאל צוקומען צו אזוינס.

דאס ווייזט אז די טומאת אמצריקא די זוהמת המדינה, און די הפקרות פון די מדינה, קריכט אריין אין די מחנה ישראל, ס'איז ברור ווער ס'ברענגט דאס אריין אין מחנה ישראל, דאס זענען די טמא'נע כלים מיט וואס מ'קוקט זיך אן, און ס'איז ברענגט אריין א סם, ס'ברענגט אריין די גאנצע גילאישע השקפה דאס גאנצע גילאישע לעבן אין מחנה ישראל, זייער אויפפאסונג, זייער רעדן, זייער שטרעבן, און אלע זייערע מחלות, עבודה זרה גילוי עריות און שפיכות דמים, מ'קוקט זיך אן מיט די זאכן, איין טאג און נאך א טאג, און ס'קריכט אריין אין הארץ, ס'רייזט ארויס דעם אידישן פונק!, דעם מענטשליכן פונק!, דאס גאנצע מענטשליכקייט!, און ס'ברענגט צו, צו וואס די גרועים שבאומות זענען מסוגל, ווי חיות פון וואלד וואס זענען מסוגל לכל דבר פשע.

ס'איז באקאנט די מעשה, דער בעלזער רב ז"ל רבי ישכר בער, איז ארויפגעגאנגען אויפן ציון פון פאטער, כ"ג שבט איז די יומא דהילולא, ס'איז געווען אין יאר פון תרע"ד, נאך פאר ס'האט אויסגעבראכן די ערשטע קריג, די מצב איז שוין געווען אנגעצויגן פון פריער, ס'האט שוין געשמעקט מיט א קריג, האט מען מערער געווען אז ווען ער גייט ארויף אויפן ציון, זאל ער מתפלל אויפן מצב, האט ער זיך אנגערופן אויף דעם בך איך מתפלל?, איך האב פיל וויכטיגערס!.

איז ער ארויף געגאנגען צום ציך און ער האט גערעדט צום פאטער כדבר איש אל רעהו, און ער האט געזאגט: "טאטע! איך דינע יארן אז איינער האט געוואלט פארדארבן ווערן, האט ער געדארפט גיין פיר יאר אין די שקאלעס - ער האט געדארפט גיין שטודירן - ביז ער איז פארדארבן געווארן, היינטיגע צייטן, פאר צוויי גרייזער קויפט ער א ביכל, און ער גייט אראפ איינס צוויי פון אידישען וועג". אזוי האט ער געזאגט, און דאס איז ביי אים געווען פיל וויכטיגער אקיענעם אנגעצויגענע מצב.

וואס זאלן מיר אונז זאגן היינט, מיט צוויי פינגערס אז מ'געבט א קלאפ, קומט מען אן אין שאל תחתית, אז חלילה מ'האט נישט קיין תקומה.

מ'האט שוין גערעדט אסאך פון דעם, אבער מ'קען נישט שווייגן, ס'איז דא אזויפיל מענטשן וואס זענען ביי זיך אויבער חכמים, און האלטן נאך אלץ די כלי אין שטוב, יעדער איינער וויל זיך איינרעדן, מיר וועט דאס נישט שאטן, פאר מיינע קינדער וועט דאס נישט שאטן, איך קען גוט מיינע קינדער, זיי זענען כשרים וצנועים, סיי די אינגלעך סיי די מיידלעך, זיי וועלן נישט קוקן קיין דברים אסורים.

כוחות, מ'האט צוזאמען גערופן פון אלע בתי חינוך, און אלע האבן געוויינט פשוט פארן מצב ווי אזוי ס'זעהט אויס, און מ'האט באשלאסן אז מ'וועט נישט רוען, און מ'וועט טוהן וואס איז מעגליך.

מיר האבן זיך שוין געטראפן מיט סוחרים, און מ'וועט זיך ווייטער טרעפן, און מיר זענען מערער און מ'מאנט פון זיי, אז מ'זאל נישט נייען קיין פסולע מלבושים, און מ'טאר נישט פארקויפן קיין פסולע מלבושים.

איך וויל זאגן קלאר פאר יעדן סוחר, ווער ס'פארקויפט א אומ'צניעות'דיגע מלבוש, איז פונקט ווי ער פארקויפט טריפה פלייש!, און ער איז מכשיל כלל ישראל!.

איך האב געזאגט פאר א סוחר, מ'זאל געדענקן דעם מכשיל וואס איז געווען אין מאנסי, ער האט מכשיל געווען אידישע קינדער מיט נבילות וטריפות, חלילה צו גיין אין די דרכים, ס'איז נישטא קיין תירוץ, איך פארקויף וויל איך מוז דאך מאכן פרנסה, מ'טאר נישט פארקויפן קיין טריפה פלייש פאר אידן וויל מ'ויל מאכן פרנסה, ס'איז נישט קיין שום היתר צו פארקויפן א אומ'צניעות'דיג מלבוש פאר א איד!.

איך וויל בעטן דעם ציבור, מ'דארף האבן די הילף פון די ציבור, איינס, מ'זאל ארויסווייזן גבורה, אז מען זאל עס נישט קויפן. צווייטנס, מ'זאל פארהאלטן דעם מוכר, פארוואס פארקויפטו אזא מלבוש, ס'וועט האבן א געוואלדיגע השפעה, און מ'זאל איהם זאגן איך קויף דאס נישט, וויל ס'איז נישט צניעות'דיג, און א סוחר פארשטייט די שפראך. און יעדער יחיד ויחיד וועט אזוי זאגן, נאך איינער און נאך איינער, וועט דאס אנקומען צום ריכטיגן אדרעס, ס'וועט דערהערט ווערן, און מען וועט צושטעלן כשר'ע מלבושים.

מה נאמר ומה נדבר און די פגעי הזמן, דער מצב פון כלל ישראל איז אנגעקומען, ס'כאפט אן א אימה ופחד, ווען מען דערמאנט דעם זומער וואס איז אדורך אויף כלל ישראל, ס'איז שרעקליך וואס מ'האט זיך אזוינס נישט געקענט פארשטעלן, סיי דא, און סיי אין ארצינו הקדושה, בעוה"ד איז נתרבה געווארן רוצחים במזיד, מ'קען זיך נישט בארוהיגן ווען מ'הערט וואס ס'איז געשעהן, מ'לעבט צווישן גוים, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, מ'לערנט זיך נעבעך אפ נאך פון די גרועים שבאומות, בושנו מכל דור, ווי איז כלל ישראל אנגעקומען, אזא ירידה וואס מ'קען זיך גארנישט נישט פארשטעלן ווי מ'האלט, האט זיך עמיצער געקענט פארשטעלן אז ס'וועט זיין א רוצח פון זרע אברהם יצחק ויעקב, וואס די מדה איז מדת החסד, רחמים ביישנים

זעהן קען מען זעהן, האט ער געזאגט "אז מ'ויל זעהן קען מען זעהן, און אז מ'קען זעהן וויל מען זעהן", דאס איז די מציאות. דער יצה"ר איז שטערקער פון די מענטשליכע כוחות, און אז מ'האט דאס ברענגט דאס צו א נסיון.

דער אייבעשטער זאל העלפן און ער זאל באשיצן כל בית ישראל הקטנים עם הגדולים פון יעדן מכשול פון יעדן דבר עבירה, און די מחנה ישראל זאל זיין קדוש וטהור, בעזר שמו הגדול זאלן מיר זוכה זיין מגדל צו זיין הן די בנים והן די בנות צו תורה און צו יראת שמים, צו מדות טובות וישרות, בעלי דרך ארץ ונימוס, אזוי ווי ס'פאסט זיך פאר בני תורה און יראי השם מופרש פון די אלע מרעין בישין טומאה וזוהמא, נאר ערליכע אידישע קינדער וואס גייען בדרך התורה, לערנען מיט א התמדת התורה און מיט א שיינע הנהגה, יראי ה', עוסקים במצות ה' בלב ובנפש, מיט א התלהבות מיט א חיות וקדושה, אזוי ווי ס'פאסט זיך פאר חסידישע אידן, עושה צדקה וחסד בנפשו בגופו ובממונו.

מיט א ערליכע ריינע השקפה אין אמונות ודעות, און אלעס וואס איז נוגע די מלחמת ה' און די ציוניסטישע קליפה מיט אלע פארטייען נישט קיין נפק"מ צו אשכנז'ישע צו ספרד'ישע, צו חסידי'שע צו ליטווישע, אלעס איז איינס. לדאבונו זענען זיי געבערן אלע פארקויפט צו ציונות, ראשם ורובם מיט דעות כוזבות רח"ל, און די סיבה וואס האט דאס געברענגט איז דאך פשוט, דאס איז וואס זיי נעמען געלט פון די טמא'נע ממשלה פון די טריפה'נע מדינה, די מוסדות שטייען אויף דעם, און זיי זענען נהנה משולחן איזבל, וטח עיניהם מראות, ס'איז פארבלענדעט די אויגן פון זעהן דעם אמת, און פון יאר צו יאר קריכט די משרד החינוך אריין מער און מער, מען שיקט אינספעקטערס צו זיך אומקוקן, און מ'הייבט אן צו זאגן דעות אויף דעם אויף יענעם, אזוי ווי די באקאנטע מימרא דער בעל המאה איז דער בעל הדעה, כל שכן ווען ס'איז א רעגירונג, אזא מק ממשלה וואס די אנפירערס און די חברים זענען פוקרי עול כופרים גמורים מינים ואפיקורסים, און זייער גאנצע כוונה איז עקירת הדת רח"ל, דער אייבערשטער זאל האלטן די רעכטע האנט אויף אידישע קינדער.

ער איז זיך אבער טועה א גרויסן ביטערן טעות, ער זאל וויסן ער איז מפקר זיינע קינדער צום שטן, מען קען זיך נישט פארשטעלן ווי גרויס דאס איז דער כח פון יצה"ר, גדול פי כמה, ער מיינט אז ער באווארנט זיך אויף אזא אופן אויף אזא אופן, דאס יונגעווארג איז קלוגער און רעפערנירטער און פארשטענדליכער, און וויסן ווי אזוי דאס אלעס אויסצושפילן, **מ'מאכט זיך חרוב ביידע וועלטן, סיי די וועלט און סיי יענע וועלט.**

איך וויל דא זאגן פאר די הנהלת המוסדות דא - מ'האט דאס גערעדט פאר א יאר - ביי אונז אין בית חינוך לבנות דא אין קרית יואל, לערנט מען נישט אויס די מיידלעך ווי אזוי אומצוגיין מיט א קאמפיוטער מיט די כלי, וויל אז מ'לערנט זיי אויס באקומען זיי נאכדעם די תאוה די חשק, און מען קען זיי שוין נאכדעם נישט צוריקהאלטן, אונז לאז מיר נישט לערנען די מיידלעך.

מ'האט דא איינגעפירט אז מיר לאזן נישט אריין אין די מוסדות א קינד פון א שטוב וואס געפינט זיך די אלע כלים, יעדער טאטע און מאמע מוז אונטערשרייבן אז ער האט עס נישט אין שטוב, און די וואס האבן געהאט האבן ארויסגעטראגן פון שטוב, זייער א גרויסע פראצענט האבן זיך צוגעשטעלט צו די תקנה הונדערט פראצענט, ס'איז געבליבן א מיעוטה דמיעוטה, גאנץ א קליינע מיעוטה, און מ'האפט אז מ'וועט ביי זיי אויך פועל'ן.

מ'האט איינגעפירט - ס'איז דא וואס דארפן דאס האבן - מקומות מיוחדים, ווי מ'האט צוגעשטעלט אז ווער ס'דארף דאס האבן זאלן קענען צוגיין.

אבער איך וויל רעדן אפילו צו די סוחרים וואס זיי האבן דאס במקום עבודתם אין געשעפט, היינט איז דאך כמעט נישט מעגליך אז ס'זאל נישט זיין אין געשעפט, מ'דארף האבן אויך אין געשעפט א שמירה יתירה, כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, יעדער איינער אין געשעפט דארף אריין שטעלן א פילטער, ס'זאל נישט צולאזן א דבר ערוה צו א אנדער דבר איסור, טאמער נישט זאל ער וויסן כי אין יראת אלקים במקום הזה, ס'איז א סימן אז ס'איז נישטא קיין יראת אלקים.

ס'איז ידוע דער פעטער ז"ל האט געזאגט בערך אויף אזא ענין, מען האט אים געזאגט אז מ'ויל דוקא

מתוך דברי התעוררות במסיבת לחיים קודם עליה לציון המצוינת

ס'זאל זיין יראת חטאו קודמת לחכמתו, און ער האט געפאדערט אז מ'זאל לערנען, מ'זאל זיך מיינע זיין אויף תורה, נישט אנברענגען די צייט, ער האט זייער שטארק מחשיב געווען א בחור וואס לערנט, ס'איז געווען די זמנים וואס ער האט געקענט די בחורים אין די ישיבה,

איך וויל זאגן פאר די בחורים, מ'גייט ארויף אויפן ציון, דער פעטער ז"ל האט געמאנט און געפאדערט פון בחורים, ער האט געפאדערט יראת שמים, ער האט געפאדערט ערליכקייט, בחורים זאלן זיין אפגעהיטן, אפגעהיטענע אויגן, אפגעהיטענע מחשבות מיט יראת ה',

וואס מ'לייגט אויף א צווייטע כלי כדומה, די הענט וויל מען ארויף לייגן אויף ציון? איך פרעג א שטארקע קשיא, די הענט טרויעט מען זיך ארויף צו לייגן אויפן ציון הקדוש? די כלים הטמאים זענען מטמא במגע ובמשא, דאס איז היינט די גרעסטע יצה"ר, אין היינטיגן דור איז דאס די גרעסטע קליפה און די גרעסטע כח הטומאה וואס דער יצר הרע האט ערפינדן, און ער בלייבט נישט ביי דעם, ווייל די כלים ווערן נאך פארגעשריטן מהודש להודש, און ס'ווערט מער רייצנד און מער ציענד, און דאס דאס איז דער כח פונעם יצר.

אבער אונז דארפן וויסן ומותר האדם מן הבהמה אין, האט דער עטרת צבי געטייטשט, ומותר האדם מן הבהמה, וואס איז מער א מענטש פון א בהמה, אין, ער קען זאגן ניין. דער פעטער ז"ל האט געטייטשט (דברי יואל פ' שופטים מהדו"ת) ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך, דער אייבערשטער האט דיר געגעבן א כח צו זאגן לא, און ער האט דיר געגעבן א כח צו זאגן כן, דער אייבערשטער האט איבער געגעבן א כח פאר א מענטש, ס'איז דא בחירה חפשית. אונז דארף מיר זיך יעצט מקבל זיין דעם ואתה לא, וויסן אז ס'איז דא אזא מין זאך ווי לא, אונז דארף מיר זיך דאס מקבל זיין מיט א קבלה גמורה.

שטייט די וואך אן פסוק, כי יסיתך אחיך בסתר, די זאכן הייבן זיך אן בסתר, קום ס'איז אינטרעסאנט, ס'איז זייער אינטרעסאנט, אבער אונז דארף מיר וויסן ואתה לא כן, אונז דארף זיך מקבל זיין צו זאגן לא, איך וויל נישט מטמא זיין מיינע אויגן, איך וויל נישט מטמא זיין מיינע מחשבות, און איך וויל נישט מטמא אלע רמ"ח איברים, ווי די ספרים זאגן שדי תכלא בכליה, רח"ל דעם גאנצן מענטש.

אונז דארף מיר זיך מקבל זיין זיך צו שלאגן מיט יצר הרע, באקעמפן דעם יצר הרע, און אפילו ווען ס'קומט נישט גרינג אן, און אפילו ווען ס'איז שווער, אבער מ'דארף זיך שלאגן מיט יצר הרע, ס'איז שווער צו זיין איד, צו זיין איד איז נישט גרינג, מענטשן מאכן מיט נסיונות אין לעבן, אסאך נסיונות, און מ'דארף זיך צוגעוואוינען זיך צו קענען מתגבר זיין אויף די נסיונות.

זאל דער אייבישטער העלפן עטץ זאלטס אויסוואקסן ערליכע אידישע בחורים, לתורה וליראת שמים, צו מדות טובות און צו אלעם גוטן, מ'גייט ארויף אויפן ציון, זאל דער אייבערשטער העלפן ימלא ה' כל משאלות לבינו לטובה, מען זאל אלעס גוטס אויספועלן פאר זיך פאר די עלטערן פאר די משפחה און פאר גאנץ כלל ישראל, מ'זאל זוכה זיין צו די ישועה שלימה במהרה בימינו אמן.

האט ער זייער שטארק מחשיב געווען א בחור א בן תורה, וואס לערנט, וואס פארשטייט לערנען, ס'האט געהאט ביי איהם א גרויס חשיבות און א גרויס חביבות.

ער האט געפאדערט אז בחורים זאלן דאווענען ערליך, דאווענען מיט א התלהבות, נישט שלאפן ביים דאווענען, נאר דאווענען, וויסן אז מ'דאוונט פארן הייליגן באשעפער! ער האט געפאדערט א איידעלע התנהגות מיט דרך ארץ, אן אלע ענינים בין אדם לחבירו, אין בחור צו א צווייטן בחור, צו א בחור צו א בעה"ב, אדער צו א עלטערן איד מיטן גרעסטן מאס דרך ארץ, מדות טובות, מ'זאל א טובה טוהן פאר א צווייטן, וויסן דעם צער פון א צווייטן איד, ווען א צווייטן איד טוהט ווי דארף דאס וויי טוהן, - נישט מ'זאל נישט מצער זיין א צווייטן - נאר מ'זאל מיטפילן מיט די צער פון א צווייטן איד, אלעס וואס איז נוגע א צווייטן, ממילא האט ער געמאנט און געפאדערט אז מ'זאל גיין נאך געלט, מ'זאל וועלן א טובה טוהן א צווייטן, זיך צוגעוואוינען אז מ'דארף - אפילו ס'קומט שווער אן - זיך פלאגן כדי א צווייטן איד א טובה צו טוהן.

בחורים מ'גייט ארויף אויפן ציון, מ'גייט מתפלל זיין, איך וויל דערציילן א מעשה וואס איך האב געהערט פון א איד וואס בדידיה הוה עובדא, ער האט געלערנט אין סיגוט ביים זיידן ז"ל (העצי חיים), האט ער פארציילט אמאל חנוכה אינדערפרי נאכן דאווענען, איז געווען אזוי דער מנהג דער זיידע ז"ל האט אויסגעטוהן די תפילין, האבן בחורים געוואלט אלץ זוכה זיין צוזאמען לייגן די תפילין. האט ער מיר פערציילט אז אמאל חנוכה נאכן דאווענען האט ער זיך געשטעלט אין די רייע, און געווארט אז ער זאל אויסטוהן די תפילין און ער האט אויסגעשטרעקט די האנט ער זאל איהם איבער געבן די תפילין. ער האט איהם אזוי אנגעקוקט - דער זיידע האט גערעדט זייער קורץ געציילטע ווערטער - און ער געבט איהם א פרעג "האסט געשפילט?", די צוויי ווערטער, האט דער איד מיר געזאגט, יא האב איך נישט געוואלט זאגן, ניין האב איך אויך נישט געוואלט זאגן, האט ער נישט געענטפערט, האט ער דאך פארשטאנען דעם ענטפער, האט ער איהם געזאגט "און דו ווילסט נאך אנרירן מיינע תפילין", אזוי האט ער איהם געזאגט, ער האט זיך אויסגעדרייט פון איהם, און עס אוועקגעגעבן פאר א צווייטן בחור.

דער מנהג איז ווען מ'גייט אויף א ציון, מ'לייגט ארויף די הענט אויפן ציון, ס'האט א מקור, יעדער מנהג ישראל איז קודש, איך וויל זאגן פאר יעדן איינעם, די הענט וואס מ'לייגט ארויף א קאמפיוטער, די הענט

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קפה — בלתי מוגה

ביקור אצל הגה"צ ר' יעקב אלי' אונסדארפער שליט"א

רב ור"מ דקהל ראשית חכמה מאנטריאל יע"א

יום א' פרשת חוקת תשע"א לפ"ק

די חלפים, און געמאכט אנדערע חלפים,¹ האט דער תולדות פארגעהאלטן דעם רבי'ן ר' בער, 'ביים רבי'ן - ביים בעש"ט הק' - איז עס נישט געווען, נאר ס'איז גוט געווען מיט די אלטע חלפים. האט דער רבי ר' בער

רבינו בא לברכו בכרכת מזל טוב לרגל שמחת הנישואין שבביתו בנישואי נכדתו תחי' בת בנו הרה"צ ר' דוד דוב שליט"א ראה"כ בריזדאוויץ עב"ג החתן בן הרה"צ ר' אהרן האלבערשטאם שליט"א בן האדמו"ר מ'צאנז גריבוב שליט"א

*

רבינו בירך את החתן נר"ו בכרכת מזל טוב וכוט"ם

*

רבינו השתתף באותו יום במסיבת 'חומש סעודה' לילדי תת"ת בבארא פארק

הגרי"א: ס'איז אליין געווען חומש סעודה'ס?

רבינו: צי ס'איז אליין געווען? ניין, אפשר אין גאליציע, אין רוסלאנד און אין אוקריינא, אין יענע מקומות.

א' הנרכיבים: אין צאנז איז שבת נאכמיטאג - ביים מיטאג מיט - פלעגט מען עס מאכן, בעיקר שבת נאך שבעות.

*

הגרי"א: כ'האב די וואך פרייטיג געזעהן אין דעם רבינ'ס א שמועס (בשיחה עם הרה"ג רבי יצחק ראקאו שליט"א ממשפיעי ישיבת מיר ירושת"ה, ה' בשלח תשע"א), אז קינדער פון גרויסע צדיקים האבן געמאכט געוויסע חומרות וואס זייער מאמע האט זיך נישט געפירט אזוי, האבן זיי געזאגט אז זייער מאמע האט נישט געדארפט די חומרות, ווייל ער האט געהאט א שמירה פון הימל.

רבינו: יא, דאס איז געווען ביים תולדות (הגה"ק בעל תולדות יעקב יוסף ד"ל מפולנא) מיטן רבי'ן ר' בער (המגיד הק' ממעורישט זי"ע) וועגן 'חד וחלק', ווען דער רבי ר' בער האט געטוישט

1

עד אותן הימים היו שוחטים עם סכנים שאינם מלוטשים, היינו שעשוים מברזל על ידי חיתוך, ואי אפשר לעשותם גם חדים וגם חלקים, ועפ"י רוב היו שוחטים בסכנים חלקים ולא חדים, והיה חשש שהיה וגם חשש דרסה, שעל השוחט לדחוק קצת את הסכין שיוכל לשחוט, ומאז הנהיגו לשחוט בסכנים מלוטשים, היינו שנעשו מברזל מהותך.

וענין החלפים שתיקן המגיד הק' ממעורישט ותלמידיו הק' נזכר בשו"ת שבסוף שו"ע הרב (סי' ז) ו"ל: ותוכן הענין בקצרה, יען כי הנה רוב השוחטים בסכנים שאינם מלוטשים, המונחים משהיו הסכין להיות חדה הרבה, ואז אינה חלקה כ"כ, וטעמים ונימוקים עמם שאם תהא חלקה לא תהא חדה כ"כ, וקרוב לבוא לידי דרסה אם לא יוליד ויביא הרבה מאוד זכר, ומסיים בסוף התשובה ואף שימצאו שוחטים אומנים שיוכלו להשחיט אף סכין שאינה מלוטשת להיות חד וחלקה, אך לא כו"ע גמרי אומנות זו, וכו', משא"כ במלוטשים קל הדבר להאומנים בלי שום שהות כלל, עיי"ש עוד.

וכשנני קהילת בראד עשו חרם נגד החסידים ביום כ' סיון שנת תקל"ב הזכירו התנגדותם להסכנים המלוטשים שהנהיג המגיד הק' ממעורישט ותלמידיו, ואסרו אז לשום שוחט לשחוט כפי רצון החסידים. ובס' שמן הטוב נדפס מכתב מזהרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ל שכתב לקהילת בראד וישם הוא מוכיחם על שרודפים המה את החסידים בשביל הסכנים המלוטשים. - אמנם כעבור תקופה קצרה התפשטה השחיטה בסכנים מלוטשים בכל תפוצות ישראל, ואין מי שיהרהר אחרית.

האב איך נישט קיין תירוף, ווען דו וואלטסט ווען געהאט קשיות, וואלט איך דיר געענטפערט תירוצים.
און מיט דעם מייטשט מען ביי די הגדה זלפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, ווייל ער האט געוואלט מזהן וואס ער וויל, אראפ ווארפן פון זיך דעם עול תורה, וועגן דעם כפר בעיקר.

ודיברו אודות יחוסו של החתן י"ו

נכד הנח"ק ר' משה לייב ז"ל אבד"ק סטריזשוב

רבינו: רבי משה לייב סטריזשובער איז געווען א זון פון רבי שלמה'לע מונקאטשער (הנח"ק בעל שם שלמה ז"ל, אביו של הנח"ק בעל דרכי תשובה ז"ל) - רבי שלמה'לע איז געווען קודם רב אין סטריזשוב, און נאכדעם איז ער געגאנגען קיין מונקאטש - ווען ער האט זיך מושך געווען מיטן דברי חיים - ווען רבי משה לייב איז געווארן א איידעם ביים גארליצער רב (בן מרן הדברי חיים ז"ל) - איז ער נאך געווען רב אין סטריזשוב, נאר נאכדעם וואס דער דברי חיים איז שוין נסתלק געווארן איז ער געווארן רב אין מונקאטש.

די מעשה איז געווען אזוי, דער ייטב לב האט בסוף ימיו געהאט עגמת נפש אין סיגוט, און אין מונקאטש האט מען געזוכט א נייעם רב, און ווען זיי האבן געהערט אז דער ייטב לב האט עגמת נפש אין סיגוט, האבן זיי אים אנגעטראגן דאס רבנות דארטן, און ער האט זיי אפגעזאגט, האבן זיי ווייטער געשיקט 'שלוח שרים רבים ונכבדים' מיט א קאנסום, און ער האט נישט געצויגן, האבן זיי געזאגט, 'רבי, די גאנצע שטאט ווארט דעם רבי'ן, האט דער ייטב לב געענטפערט, 'אויב אזוי, וויים איך שוין נישט צו גיין'. און ער האט זיי מסכים געווען, 'ווען איך בין געקומען קיין סיגוט, האבן מיך די כהנאישע געברענגט, און רבי משה ארי' (פריינד זצ"ל, הראה"ק ד"ק סיגוט) איז מיר געווען א קעגענער, און איז אפילו נישט געקומען שלום געבן, שפעטער האט זיך דאס איבערגעדרייט, רבי משה ארי' איז מיר געווארן א גוטער פריינד, און די כהנאישע זענען מיר קעגענערס',⁴ יעצט אז מ'זאגט אז די גאנצע

געזאגט, זיילאנג דער רבי איז געווען האט דער רבי געהיט.²

הגרי"א: כ'האב געוואלדיג הנאה געהאט ווען כ'האב עס געווען - כ'האב נישט געוואוסט פון דעם - דאס איז א תשובה אויף אסאך קשיות, וואס מענטשן זאגן אויף הידורים און חומרות 'אינדערהיים איז נישט געווען אזוי'.³
רבינו: ס'איז דא מענטשן אן קיין קשיות, און ס'איז דא מענטשן וואס אפילו תירוצים העלפט אויך נישט...

הגרי"א: ס'איז דא מענטשן וואס קלערן קשיות וואס איז א תירוף, און אויף די קשיות איז נישטא קיין תירוף. מ'דערציילט אז ס'איז געווען א וואלאזשינער תלמיד וואס איז ארויס לתרבות רעה, יארן שפעטער האט רבי חיים וואלאזשינער געטראפן דעם תלמיד, און האט אים געפרעגט וואס איז געשעהן מיט דיר?, האט דער תלמיד געענטפערט, 'כ'האב געהאט קשיות', פרעגט ער אים, 'דו האסט געהאט קשיות נאך פאר דו ביסט ארויס לתרבות רעה, אדער נאר נאכדעם?', אזוי האט ער אים אויסגעפרעגט, ביז ער האט פארשטאנען אז די אלע קשיות וואס ער האט, איז נאר א תירוף אויף זיין התנהגות, האט אים רבי חיים וואלאזשינער געזאגט, 'אויף תירוצים

2

ע"י בייטב פנים (לשכח"ג מאמר חודש טוב, אות יב) שכתב וז"ל: על דרך דכתיב (ויקרא יח, ט) ושמתם את משמרת, עשו משמרת למשמרת (יבמות כא), וזה נוהג בכל דור ובכל עת אם יש לחוש שלא יכשלו בני ישראל באיסור נבילה וטריפה, אפילו מכה שגגה שמוכרין מריפות וכשרות במקולין אחד, אזי צריך לעשות משמרת וסייג לזה לתקן מקולין מיוחד בכשרות, ואיש נאמן עומד על גביון להשגיח על זה בעין פקידא שיהיה הכל כדת גם בעניני ניקור ודומה לזה בענין הדחה תוך ג' ימים, ולא תאמר הלא לא כדורות ראשונים דורות האחרונים, ובימים הראשונים היו טובים וראים יותר, ומה נשתנה היום לתקן ולחוש על מה שלא חשו הראשונים וסמכו על חזקת כשרות, דזה אינו, דתשובתו בצידו בשביל שדורות הראשונים היו הכל יראים ושלמים וחרדים לדבר, ה' עד שלא היה לחוש על שום אדם אפילו מכשול שוגג". לא כן עתה כי המצא תמצא אנשים מבני עמינו אשר לא כן, ועניני מלאכת הבשר לכל מסור, על כן אפילו מה שאכלו אבותינו הראשונים ראוי לנו שלא לאכול, כי אם בעשות משמרת וסייג וגדר שיהיה כשר בודאי בלי שום ספק, עכ"ה ק.

3

ע"י בשו"ת דברי חיים (ח"ב אבהע"ז סי קע"ו) שכתב: וכבר כתב הריב"ש ז"ל (סי ש"ז) מוסר השכל, ומה בהבלי העוה"ז האדם בוחר דרך היותר בטוח ונכון, כל שכן בדברי תורה ומצוה, הם ששני דרכים ישרים לפניו, החכם בוחר לעצמו דרך היותר בטוח וכמו כן וכו' ולכן יהיה מזה, ע"י"ש.

4

ידוע המליצה שאמר הייטב לב על זה, כי בהיותו בסיעה סבל ממשפחה "כהנים" ובאהל סבל ממשפחה אחת ששם אביהם היה "אהרן", ואמר בדרך צחות, שכרש"י בפר' אמור מבאר כפל הלשונות של הבהנים בני אהרן, שאחד מהם מיותר, ואמר הייט"ל שבאהל על הי' מיותר לי ה' בני אהרן" ובסיעה מיותר לי ה' כהנים".

רבינו: ער אליינס האט זיי אהין געשיקט.

כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז ווען רבי משה לייב סטריזשבער האט געגעסן קאסט אין צאנז, איז אים געבוירן געווארן א מיידל, און דער דברי חיים האט א נאמען געגעבן, אזוי איז געווען דער מנהג דארטן, דער דברי חיים האט נישט געפרעגט וואספארא נאמען צו געבן, נאר ער האט געזאגט דעם 'מי שברך', און געזאגט 'זיקרא שמה בישראל...', און ער האט נישט געהערט קלאר דעם נאמען, ס'האט זיך אים געדאכט לייטשא, חייטשא... נאכ'ן דאווענען ווען ער קומט אהיים, פרעגט אים די רעביצין, ווי אזוי הייסט דאס קינד? האט ער געזאגט 'איך ווייס נישט', פרעגט אים די רעביצין, 'וואס הייסט דו ווייסט נישט?'. האט ער געזאגט, 'דער זיידע האט א נאמען געגעבן, און כ'האב נישט דערהערט דעם נאמען' (ומרוב פחד לא הרחיק בנפשו עוז לשאל מפ"ק על דבר השם), גייט אריבער א טאג און דאס קינד האט א נאמען... אבער קינער ווייסט נישט וואספארא נאמען, האט רבי משה לייב געדארפט אריינגיין צום דברי חיים איבער פרעגן, אבער ער האט זיך נישט געטרועט אריינצוגיין, בקיצור ס'גייט אריבער נאך א טאג און נאך א טאג, און מ'האט אים געטשעפעט, 'נו, דו ווייסט שוין ווי אזוי דיין קינד הייסט?!', מוז ער דאך אריינגיין, אבער ווי אזוי פרעגט מען, האט ער זיך מיישב געווען, ער וועט שרייבן א קוויטל, און אריין שרייבן 'בתי הנולדה לי למזל טוב', און לאזן ליידיג נעבן דעם, אן א נאמען. ער איז אריין צום דברי חיים, און ער נעמט דאס קוויטל, און פרעגט אים, פארוואס שטייט נישט קיין נאמען, האט ער געענטפערט, ווייל ער ווייסט נישט דעם נאמען, האט דער דברי חיים אים דעמאלטס געזאגט וואספארא נאמען ער האט געהאט געגעבן.

הגרי"א: אזוי, דער דברי חיים האט אליינס געגעבן די נאמען, און האט גארנישט געפרעגט פאר די קינדער.

כ'האב געוואלט פרעגן אויב ס'איז געווען אזא זאך אין סיגוט-סאטמאר אז מ'האט געזאגט אז דער נאמען שטימט נישט, למשל איינער וויל נעבן א נאמען 'שרה בת אסתר', צי מ'האט געזאגט אז עס שטימט נישט?

רבינו: ס'איז נישט געווען... און אסאך פון די וואס זאגן ווייסן אויך נישט...

איינער א ארימאן האט אמאל געזאגט א ווערטל אז מ'האט אים גערעדט א שידוך מיט א גרויסער עושר, און די

שטאט ווארט מיך אפ, אויב אזוי ווער וועט מיך בלייבן א גומער פריינד...!

און ער האט זיי געזאגט מ'זאל נעמען רבי שלמה'לע - ער איז געווען מיט אים א מחותן, ווייל זיין ווהן רבי משה לייב איז געווען א איידעם ביים גארליצער רב, און דער גארליצער רב איז געווען א איידעם ביים ייטב לב - איז ער דאך געווען א מחותן מיטן ייטב לב, אזוי האט ער מציע געווען מ'זאל אויפנעמען רבי שלמה'לע פאר רב אין מונקאטש.

און דאס איז שוין געווען אין די לעצטע צוויי יאר פונעם ייטב לב'ס לעבן (ונסתלק ביום ו' אלול שנת תרמ"ג), און דער דברי חיים איז שוין נישט געווען אויף דעם עולם (שנסתלק כבר ביום כ"ה ניסן שנת תרל"ז).

כ'האב געהערט אויך פונעם טאטן ז"ל, אז דער בארדיובער רב (הגה"ק רבי משה ז"ל) איז דאך געווען דעם גארליצער רב'ס ווהן, און ער איז אמאל געווען אין סיגוט, און האט געגעבן א קוויטל פאר'ן ייטב לב, נאכדעם איז ער נאכאמאל אריין אין שטוב און ארויס גענומען דאס קוויטל און געפארן קיין צאנז, און דאס זעלבע קוויטל האט ער געגעבן פאר'ן דברי חיים, ווען דער דברי חיים האט גענומען דאס קוויטל, האט ער געזאגט 'דו ברענגסט מיר א געליינט קוויטל?!', שפעטער האט ער איבער געזאגט פאר'ן ייטב לב וואס דער דברי חיים האט געזאגט, האט ער שטארק הנאה געהאט, און אים איבער געפרעגט 'אזוי האט ער געזאגט, ער האט געזאגט אז איך קען ליינען א קוויטל?!

הגרי"א: ס'איז געווען ווי א הסכמה אויפן ייטב לב.

ס'איז א חידוש וואס דער ייטב לב'ס קינדער זענען געווען אזעלכע צאנזער חסידים.⁵

5

מון רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל העלה על נס את גדלו של הייט"ל שהצליח להסתר גדולתו וקדושתו אפי' מכניז הקדושים, עד כדי כך שלא הכירוהו כראוי ונסעו בקבעות להד"ח לצאנו, לאחר הסתלקותו של הד"ח נשארו הבנים הקדושים בצל אביהם הייט"ל, אמר אז הקדו"ט שאילו ידע מלפנים את גדולתו של אביו לא הי' עוזבו כ"כ אלא היה מרבה להסתופק גם בצילו. עוד יסופר שהה"ק ר' משה יוסף שהי' ממלא מקומו של הייט"ל בסטראפקוב הי' רגיל לדבר בכל עת מהד"ח ובנו הרה"ק משינאווא זי"ע, והיו אנשי סטראפקוב מתרעמים על כך והיו שואלים אותו אם הי' אביו "א פשטער שניידער" שאינו מדבר ממנו, [כי אנשי סטראפקוב העריצו מאוד את מון הייט"ל זי"ע].

שידוך איז נישט געווארן, ווייל די נעמען - א ארימאן מיט א עושר - שטימען נישט...

הגרי"א: כ'האב געהערט פון רבי דוד בעריש (הגה"צ נאב"ד דקהלתינו בארא פארק שליט"א), ער האט מיר דערציילט אז איינמאל ווען דער טאטע (מיר רבינו בעל ברך משה ז"ל) איז אריין געקומען צום רבי'ן (מיר רבינו בעל דברי יואל ז"ל) האט ער אים געזעהן טוהן אזא זאך וואס ס'איז נישט געווען קיין סיגומער זאך אזוי צו טוהן, האט דער רבי ז"ל זיך פארענטפערט פאר אים, 'וואס זאל איך טוהן, די אידן האבן דאך נישט קיין טאטע'.

רבינו: דאס איז געווען ווען איינער האט געפרעגט פאר'ן פעטער ז"ל אויף א נאמען, וואספארא נאמען ער זאל געבן פאר זיין קינד, און ווען זיי זענען ארויס געגאנגען, האט ער געזאגט 'וואס זאל איך טוהן, זיי האבן דאך נישט קיין עלטערן' (אחרי החורבן הנורא בארצות אייראפע), איך מוז זיין זייער טאטע אויך'.

הגרי"א: ס'איז נישט געווען ארגינעל דער מנהג אזוי? **רבינו:** אינדערהיים האט מען דען אים געפרעגט אויף א נאמען?!

כ'האב געהערט פונעם טאטן אז רבי מאטעלע משערנאבלער האט געהאט אכט זון, און ער האט א נאמען געגעבן פאר די קינדער אזוי ווי אלע אושפיזין, 'אברהם' איז דער טריסקער מגיד, 'יצחק' איז רבי איציקל סקווערער, 'יעקב' איז דער טשערקאסער, 'משה' איז רבי משה קאריטשויבער, 'אהרן' איז געווען רבי אהרן טשערנאבלער, 'דוד' איז געווען רבי דוד'ל טאלנער, 'יוסף' האט ער נישט געהאט, נאר ער האט געגעבן א נאמען 'יוחנן' [ה"ה רבי יוחנן מראחמיסטריווקא ז"ל], האט ער געזאגט אז ער האט נישט א נאמען געגעבן יוסף, ווייל ס'זענען אים שאדן ביי א שידוך, אלץ צוואר רבי יהודה החסיד, און שפעטער האט מען אזוי געזעהן (כנ"ה השלישי של הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא ז"ל, ה"ה הרה"צ רבי מנחם נחום ז"ל ה"י) ה"ה הגביר המפורסם ומיוחס גדול רבי יעקב 'יוסף' מכאדיטשוב (היילפרין ז"ל).

הגרי"א: אז מ'האט געהאט אזעלכע אויגן...

רבינו: כ'האב אויך געהערט פונעם טאטן דערציילן, אז א איד פלעגט פארן קיין זידיטשויב צו רבי אייזיקל זידיטשויבער, און נאכדעם וואס ער איז נסתלק געווארן שנת תרל"ג, איז דער איד געפארן קיין צאנז, דער איד

האט געהייסן שמואל, און די מאמע האט געהייסן לאה, און ער איז געפארן קיין צאנז האט ער געגעבן א קוויטל פאר'ן דברי חיים, דער דברי חיים ליינט אין דעם קוויטל, און ער פרעגט איהם, דו הייסט שמואל בן לאה?, דו הייסט דאך שמואל בן יוטא לאה! בלייבט ער איבערראשט, זאגט אים דער דברי חיים ווייטער, איך וועל דיר זאגן א סימן, שבי"ל איז ראשי תיבות ש'מואל ב'ן יוטא לאה.

האט ער זיך דערמאנט אז ווען ער פלעגט זיך געזעגענען ביי רבי אייזיקל זידיטשויבער, און ער פלעגט אים געבן א קוויטל מיט זיין נאמען שמואל בן לאה, פלעגט אים דער זידיטשויבער רבי אלעמאל זאגן 'שכיל', און ער האט קיינמאל נישט געוואוסט וואס ער זאגט אים, און ער האט זיך נישט געטרויט איבער צו פרעגן (כי בודיטשוב היה הכל בוריות ובקצרה), אבער ווען ער איז געקומען אין צאנז און דער צאנזער רב זאגט אים דו הייסט שמואל בן יוטא לאה, האט ער געזעהן אז דער זידיטשויבער רבי פלעגט איהם דאס צו זאגן מיטן זאגן 'שכיל'. און דארט - אין זידיטשויב - האט ער זיך נישט געטרויט צו פרעגן.

הגרי"א: דאכט זיך מיר אז כ'האב אמאל געהערט אז ס'איז געווען אזא מעשה ביי א ברית.

דער רבי האט מיר אמאל פארציילט א מעשה מיטן נאסאדער רב וואס האט אויך געהאט א שטארקן פחד פונעם דברי חיים.

רבינו: יא, דעם נאסאדער רב'ס פאטער - רבי משה ארי - איז געווען אן עושר, האט דער נאסאדער רב זיך ערלויבט און ער האט געקויפט אן עלי' אין צאנז, נאכדעם האט ער אריינגעטראכט וואס גייט דא זיין, דער הייליגער רב האט דאך געליינט אין די תורה, און ער וועט ארויפקומען אויף די בימה, דער הייליגער רב וועט ליינען, און ער דארף מאכן א ברכה אויף די תורה, ער קען נישט... ווי אזוי קען ער מאכן די ברכה ווען דער הייליגער רב שטייט דארט?! אבער ער האט דאך שוין געהאט געקויפט די עלי', איז ער צוגעגאנגען צום גבאי'ן און ער זאגט אים אז ער האט טאקע געקויפט די עלי', אבער ער שפירט אז ער קען נישט עולה זיין, ער האט א פחד. דער גבאי קוקט אים אזוי אן, פריער האסטו געקויפט אן עלי' און יעצט ווילסטו צוריק ציעהן?! האט ער פארשטאנען אז ער האט חרטה דערויף, ווייל ער וויל זיך שפארן דאס געלט, זאגט ער איהם 'דו קענסט נישט צוריק דרייען נאכדעם וואס דו

הגרי"א: כ'האב צוזאם גענומען פינעף ענינים – מ'קען צוזאם נעמען מער – אבער די פינעף זאכן זענען שטארק נוגע למעשה, איינס דער רמב"ם וועגן צדקה, ביי הכל לפי רוב המעשה (אבות פ"ג מט"ו)⁶ און נאך.

רבינו: דער מחבר (בשרי א"ח) אין סימן שכ"ח (פעיף י"ד) וז"ל: היה חולה שיש בו סכנה, וצריך בשר, שוחטים לו, ואין אומרים נאכילנו נבילה, ומעם דבר זה כתב הר"ך, כי עדיף יותר לעבור פעם אחת על איסור סקילה, מלעבור כמה פעמים על איסור לאו.

הגרי"א: יא, דארט זאגט נאר דער מחבר אז מותר לשחוט און נישט געבן נבילה.

רבינו: אזוי פסק'נט דער מחבר, זעהט אויס – לויט דעם רבי יוסף ענגל – אז דער שולחן ערוך נעמט אן להלכה אז כמות איז מכריע דעם איכות (וא"כ כמה איסורי לאוין חמורין יותר מאיסור סקילה אחת).

הגרי"א: דאס איז לויט דעם מעם פונעם ר"ן (סוף מס' יומא, דף ה' מדפי הרי"ף), אבער דער רא"ש זאגט (שם) אז איך האב מורא מאמעך יקין וימנע ולא יאכל [אם נכריחו לאכול בשר נבילה], און לויט דעם איז נישט קיין ראייה צו דעם (ועי' בדברי יואל פר' לך (עמ' ש"ז), ובחידינו סוגיות (סוגיא דעד אחד נאמן באיסורין אות י"ח) שנלמד ע"י רבינו ד"ל בחורף שנת תשכ"ח).

רבינו: יא, דאס איז דער מעם פונעם רא"ש, אבער לויט ווי רבי יוסף ענגל לייגט אראפ דעם הסבר, קומט אויס אז דער מחבר האלט אזוי [שכמות מכריע את האיכות].

כ'האב אמאל געזאגט ס'שטייט אין צ"ח (ברכות ד:) אז צוויי מאל תשובה מיראה האט א כח אזוי ווי תשובה מאחבה,

האסט שוין געקויפט'. אבער ער האט זיך ממש געבעטן ביים גבאי' אז ער קען נישט עולה זיין נעבן דעם הייליגן רב.

דער גבאי האט אים אבער נישט געוואלט ארויסלאזן, זאגט ער אים 'זויסטו וואס? דו וועסט גיין הגבה, דארט דארף מען נישט מאכן קיין ברכה, גומ, ער איז געווען צופרידן. נאכדעם האט ער זיך מיישב געווען, וואס? ער וועט גיין הגבה? ער וועט שטיין נעבן הייליגן רב, דער הייליגער רב וועט איהם אנקוקן און ער וועט אויפהייבן די ספר תורה! ער וועט דאך הלילה פאר פחד אראפלאזן די ספר תורה, בקיצור, ער קען נישט גיין הגבה, גייט ער צוריק צום גבאי', און ער זאגט אים אז ער קען נישט גיין הגבה, ס'איז נישט מעגליך, דער גבאי פרובירט זיך צו דינגען מיט אים, אבער ער האלט זיך ביי זיינס אז ער האט מורא. זאגט אים דער גבאי 'זויסטו וואס, דו וועסט גיין גלילה, דארט דארף מען נישט מאכן קיין ברכה, מ'הייבט נישט אויף די ספר תורה, זאגט ער גומ, ער האט דאס אנגענומען.

ווען ס'איז געקומען דערצו, מ'האט אים אויפגערופן צו גלילה, ער איז ארויפגעקומען צו די בימה, און דער הייליגער רב איז דארט געשטאנען, ס'האט אים געווארפן אלע אברים פאר פחד, און ער גייט צו צו די ספר תורה און מאכט גלילה, און דער דברי חיים שטייט דארט און קוקט אים אזוי אן, ווי אזוי ער גייט צו צו די ספר תורה מיט אזא פחד, זאגט ער איהם 'זונגעראן, וואס ביסטו אזוי דערשראקן? אז מ'האט מורא, ליינט מען קריאת שמע...!

הגרי"א: אזוי זענען געווען אמאליגע חסידים.

*

ונסתובבה השיחה במה שדרש הגרי"א בבארא פארק ברבים בענין כמות ואיכות, כי ידוע הספק בענין אי עדיף טפי אצל קיום מצוות וכו' ריבוי הכמות או ריבוי האיכות, והגרי"א ענגיל בספרו לקח טוב (פלא מ"ח) מביא פלוגתת הראשונים בדין חולה שיש בו סכנה אם לא יאכל בשר, ויש לפניו בשר נבילה, האם מותר לשחוט בשבת, וצדדי הספק היא אם נימא דאיסור דשבת חמור משום שעונשו סקילה, או שאיסור נבילה חמור טפי לפי שעובר על כל בית באכילתו.

הגרי"א: דער רבי האט מיך אריינגעפירט אין די סוגיא (כי רבינו שלמ"א דרש לאחרונה כמה פעמים בענין זה).

רבינו [בצחות]: אין וואס? אין כמות אדער אין איכות...

6

ו"ל הרמב"ם: ואחר כך אמר שהמעלות לא יגיעו לאדם לפי רוב גודל המעשה, אבל לפי רוב מספר המעשים, והוא שהמעלות אמנם יגיעו בכלל המעשים הטובים פעמים רבות ועם זה יגיע קנין חזק לא כשיעשה אדם פעל אחד גדול מפעולות הטובות כי בזה לבדו לא יגיע לו קנין חזק, והמשל בו כשיתן האדם למי שראוי אלף והובים בבת אחת לאיש אחד ולאיש אחד לא יתן כלום לא יעלה בידו מדת הנדיבות בזה המעשה האחד גדולו כמו שמוגיע למי שהתנדב אלף והובים באלף פעמים ונתן כל זהוב מהם על צד הנדיבות, מפני שזה כפל מעשה הנדיבות אלף פעמים והגיע לו קנין חזק, וזה פעם אחת לבד התעוררה נפשו התעוררות גדולה לפעל טוב ואח"כ פסקה ממנו. וכן בתורה אין שכר מי שפדה אסור במאה דערים או עשה צדקה לעני במאה דערים שהוא די מחסורו כמו שפדה עשרה איסורים או השלים חסרון עשרה עניים כל אחד בעשרה דערים ואל זה ההקש, וזה ענין אמרו לפי רוב המעשה אבל לא לפי גודלה, עיי"ש.

דלפעמים על ידי ריבוי התפילה ימעט הכוונה, ער קען נישט אזוי ווייט מצמצם זיין.

האט מיך איינער געפרעגט, זאל מען אים זאגן, אז ער זאל זאגן ווילאנג ער קען מיט כוונה, און נאכדעם זאל ער זאגן אן כוונה. נאר ס'איז דא מענטשן וואס קענען זיך נישט לאנג קאנצעטרירן, איז אויב ער ווייטט אז עס וועט געדויערן נאר צוואנציג מינוט, קען ער האלטן זיין קאפ, אבער טאמער ווייטט ער אז עס וועט געדויערן א שעה, איז שוין פון אנהייב זיין קאפ נישט דא.

דער לשון פונעם אלי' רבה (שם) איז אויך אזוי 'שוב ללמוד ה' פרקים במתינות מללמוד כ' פרקים בהריצות', איז מיינט אז דער ריבוי איז נישט דוחה די כוונה. איז וויל איך וויסן צי דאס איז אויך מיט צייט, למשל א יונגעראמאן וויל זיך קובע זיין א שיעור יעדן צופרי, איין מגיד שיעור לערנט פאר איין שעה, און איין מגיד שיעור לערנט פאר צוויי שעה, און ער ווייטט אז ער קען קאנצעטרירן זיין קאפ אויף איין שעה, און צוויי שעה איז עס שוין נישט אזוי כוונה, דער קאפ וועט אים שוין ארום פליען, וואס איז בעסער, צי זאל ער קובע זיין איין שעה אדער צוויי שעה. פאריגע וואך בין איך געווען ביים ירושלמיער רב (הגאון רבי יצחק טובי' ווייס שליט"א נאכ"ד ירושת"ו), און כ'האב אים עס געפרעגט, האט ער געטראכט און געזאגט אז ער קען נישט ברענגען קיין ראיה פון ערגעץ נישט, אבער על פי סברא ווענדט זיך עס וויפיל ער וועט מרויח זיין פון די כוונה, אויב דורך דעם וואס ער וועט לערנען איין שעה מיט קאפ וועט ער מרויח זיין אז ער וועט קענען שרייבן א תשובה מברר זיין א הלכה ווי עס דארף צו זיין, דעמאלטס לוינט זיך יא, אבער ביי א בעל הבית וואס די כוונה וועט נישט אויפיל אויפטוהן, איז בעסער ער זאל זיצן צוויי שעה ביים שיעור.

הגרי"א המשיך ואמר: דער רבי האט מיך אריינגעפירט אין די סוגיא...

די שאלה פון כמות און איכות איז אויך נוגע אין שולחן ערוך סי' תרי"ח לגבי דאקטורים.

רבינו: לגבי א מומחה...

הגרי"א: יא, ווען א מומחה גדול זאגט אז דער חולה דארף נישט עסן, איז א מחלוקת צווישן דעם רמ"א (פ"ב) און דעם מגן אברהם (שם פ"ד).

דער רבי האט געזאגט אז נתקשה משה במחצית השקל, האט אים השי"ת געוויזן א מטבע של אש (פסיקתא רבתי פמ"ו),

אזוי שטייט אין צ"ח.⁷ כ'האב אמאל געזאגט אז לויט דעם צ"ח פארשטייט מען פארוואס מ'בלאזט שופר צוויי מאל, ווייל צוויי מאל תשובה מיראה איז אזוי ווי תשובה מאהבה. און לויט דעם רבי יוסף ענגל פארשטייט מען עס גאנץ גוט, ווייל די כמות איז מכריע וישני פעמים תשובה מיראה גדול כוחו כמו תשובה מאהבה.

הגרי"א: רבי יוסף ענגל ברענגט הערליכע זאכן אין דעם ענין, איינס פון די נפלאדיגע זאכן וואס ער ברענגט (אות מ"ו) איז די מחלוקה אין די משנה אין תרומות (פ"א מ"א).

רבינו: צי מ'מעג קאכן ויין של תרומה, ווייל עס ווערט ווייניגער.⁸

הגרי"א: דער מחבר זאגט (ש"ע או"ח סי' א' סעי' ד) טוב מעט תחנונים בכוונה מהרבות שלא בכוונה, פרעגט דער טורי זהב (פ"ק ג') אז חז"ל זאגן (מנחות קי) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים, דארף מען פארשטיין, דער מרבה איז מכון צי נישט, ווייל אויב דער מרבה איז מכון פונקט אזוי ווי דער ממעיט, אויב אזוי, פארוואס זאל ער זיין גלייך צו דעם ממעיט, מוז דאך זיין פשט אז דער מרבה איז נישט מכון, און חז"ל זאגן אז זיי זענען גלייך, אזוי פרעגט דער טורי זהב. ענטפערט ער, אז מ'רעדט אז אלע ביידע זענען מכון, און דער ממעיט קען נישט מער, פארוואס ער קען מאקע נישט מער?, זאגט דער טורי זהב,

7

ו"ל הצ"ח, לבאר הכתובים (הושע י"ב) שובה ישראל עד ה' אלוהיך כי כשלת בעונך קחו עמכם דברים וכו', לפי שמצינו שני מיני תשובה, דהיינו תשובה מאהבה ותשובה מיראה, וההפך ביניהם שבוה ודונות נעשו כוכיות וזה ודונות נעשו כשגגות, אכן גם על ידי תשובה מיראה שנעשו שגגות כשהחזיר אחר כך ועשה שנית תשובה שוב הרי הוא מאהבה ונעשו זכויות, וזהו שובה ישראל וגו' כי כשלת בעונך, והיינו שנשאר שוגג וכמו שדרשו חז"ל (וישא פ"ב). ואמר אח"כ הנביא קחו עמכם וגו' ושוב וגו' אמרו אליו כל תשא עון וקה טוב, דהיינו בשונו שנית ישא כל העון שלא יאשר ממנו לגמרי, וקה טוב דהיינו שנהפך לטוב ולזכות, נמצא מה שזוכה בתשובה מאהבה בפעם ראשון צריך בתשובה מיראה לכפול שני פעמים, עכ"ד.

8

דת"ק ס"ל דאין מושלחין יין של תרומה מפני שהוא ממעיט, ורבי יהודה מתיר מפני שהוא משכיתו, דת"ק ס"ל דעדיף שתהי' התרומה מרובה בכמות, אע"ג דאינה משוכחת כל כך, ואם יבשלנו יהא המעט הנשאר משובה יותר מיין חי, ור"י ס"ל להיפך דאולען בתר איכות, ושבה בהאיכות משלים חסרון הכמות, עיי"ש.

הגרי"א פנה להמסור בין ואמר: כ'האב געקלונגען דעם רבי'ן פרייטיג פון ליעזנסק, און כ'האב געזאגט פאר'ן רבי'ן ער זאל מיר עפעס זאגן, האט מיר דער רבי געזאגט, 'דאס גאנצע ענין פון מוטבע של אש...'

הגרי"א כיבד את רבינו בברכת לחיים

רבינו: דער איידעם פון רבי משה לייב איז פון די ערשטע רעביצין, אדער פון די צווייטע?

המחותן הגר"א: פון די צווייטע.

הגרי"א: זי איז אויך געווען א צאנזער אייניקל?

רבינו: ניין.

המחותן הגר"א: פון די צאנזער חסידים, זי איז געווען א אייניקל פון רבי משה דוד לאנדא, וואס איז געווען רב אין צאנז פאר'ן דברי חיים.

רבינו: כ'זוייס אז זיי זענען געווען 'לאנדא'.

זיי (בני משפחת החתן) זענען בערבעשטער אייניקלעך, ווייל רבי חיים שלמה דער סטריזשובער רבי (מח"ס דרכי נועם) איז געווען א איידעם ביי רבי רפאל פון בערבעשט, ער - רבי רפאל - איז געווען איידעם ביים וואלאווער רב (הגה"ק רבי ישראל יעקב יוקל פייטלבוים ז"ל בן הגה"ק רבי שמואל מנארליץ ז"ל חתן דודו - אחי אביו - מרן הגה"ק בעל ייטב לב ז"ל).

דער מאמע ז"ל האט פארציילט א אינטערסאנטער מעשה, רבי רפאל (הנ"ל) איז דאך געווען א איידעם ביי רבי יוקל דער וואלאווער רב, קודם איז דער וואלאווער רב געווען רב אין בערבעשט - דער ייטב לב האט אים געגעבן דאס רבנות דארט, ס'איז געבן סיגוט - און ווען רבי יוקל איז אוועק געגאנגען קיין גארליץ זיין דארט רב, נאך זיין פאטער רבי שמואל גארליצער, האט ער געוואלט איבער געבן דאס רבנות פון בערבעשט פאר איינעם פון זיינע קינדער, האט ער עס איבער געגעבן פאר זיין איידעם רבי רפאל. דער ראש הקהל דארט האט געהייסן ר' מרדכי, און ער האט נישט געוואלט אז רבי רפאל זאל ווערן דארט רב, נאר דער לאפשווער רב - רבי משה דוד - וואס איז געווען א זון (של האב"ד רבי יוקל ז"ל), ער זאל ווערן דארט רב, אבער מ'האט אים נישט געפאלגט, און רבי רפאל איז געווארן דארט רב, האט דער ראש הקהל אויסגעטיילט צרות פאר'ן נייעם רב וואס ער האט נאר געקענט. ער האט געוואלט מאכן א ישיבה, און דער ר' מרדכי האט אים נישט געלאזט.

דער רבי רפאל איז געווען א שינאווער חסיד - ער איז געקומען פון מעליץ - און נישט נאר ער איז געווען א

דאס מיינט די אש פונעם מזבח, אש תמיד תוקד על המזבח (ויקרא א' 1), אז מ'זעהט אז די מערכה גדולה (שעליה מקטירין 'כל' הקרבנות) איז חשובער פון די מערכה קטנה (שממנו לוקחין גחלים להכניס למזבח הפנימי) (ומזה הבין משה רבינו דריבוי כמות מכריע האיות, ותשובה מיראה ע"י רבים חשוב בעיני המקום).⁹

9

וזה תוכן דברי רבינו שליט"א בקיצור (שאמר בשעת השג"ט לפ"ק): הגה איתא במס' יומא (דף פו:) תשובה מאהבה ודונות נעשות לו מוכיות, ותשובה מיראה ודונות נעשות לו כשגונות, וכתב על זה ביטמה משה (פ' האיצ) דברים העושים תשובה, אל כביר לא ימאס, ואפילו עושין תשובה מיראה גם כן נעשות להם מוכיות. ויש להתבונן בטעמן של דברים מדוע יש בכח תשובת הרבים לעשות ודונות לזכות אף בתשובה מיראה כמו בתשובה מאהבה. אמנם לפי האמור יוכן, דהגם בתשובה מיראה יש לו מיעוט האיות שאינו בשלימות התשובה, עם כל זה כיון שרבים עושים תשובה יש כאן ריבוי הכמות, וזה מכריע האיות, ולכן הודונות נעשות זכיות.

והנה כתב בלקח טוב (שם אות ג) ראה דריבוי הכמות מכריע האיות, מהא דאיתא במס' יומא (דף לג.) מערכה גדולה (של מזבח החיצון שעליה מקטירין כל הקרבנות) קודמת למערכה שניה של קטורת (שעושין בקרן מערבית דרונית, שטמנה חותין גדלים להכניס למזבח פנימי שחיות וערבות עליה קטורת), ופריך מגיל, דתניא היא העולה על מוקדה וגו' (ויקרא ו' ב), זו מערכה גדולה (פירש"י מוקדה לשון מודות עצם), ואש המזבח תוקד בו, זו מערכה שניה של קטורת, (פירש"י ליפדך שתתא על מזבח החיצון, ומשם יכניסו גדלים על הפנימי), ופריך ואיפוך אנא (להקדים מערכה של קטורת), מסתברא מערכה גדולה עדיפא שכן כפרתה מרובה (שעליה מקטירין כל הקטורת חוץ מקטורת שבהיל) אדרבה מערכה שניה עדיפא שכן ממניסין ממנה לפנים (ממנה חותין גדלים להכניס להיכל להקטיר עליהם קטורת), אפילו הכי כפרתה מרובה עדיפא, עכ"ל הגמרא. מבואר דריבוי הכמות דהקטורת שעל מערכה הגדולה, מכריע מעלה איותית דהקטורת הקטרת שעל מערכה שניה, שהיא מעולה באיותה יותר מפאת נעשית במקום המקודש יותר דהיינו בהיכל, עכ"ל.

ומה יתבאר המדרש, נתקשה משה במחצית השקל, והטעם ביאר האלשיך הקדוש כדי להורות את בני ישראל יחס אחדותם, לכל יעלה על לב איש שהוא נפרד מחבירו, אלא כאילו כל אחד חצי, ובהתחברו עם חבירו נעשה אחד שלם, עכ"ל. והיינו כי עבודה מיראה שהוא ברבים מכריע האיות, וע"ז נתקשה משה במחצית השקל, מה יועיל דבר זה להצטרף בעבודתו עם הרבים, סוף סוף כולם אינם עושים אלא מיראה, לזה נטל הקב"ה מוטבע של א"ש מתחת כסא הכבוד ואמר לו כזה יתנו, רמז על הפסוק וא"ש המזבח תוקד בו, הוא אש של המערכה השניה של קטורת, ומערכה גדולה קודמת לה, הגם דמערכה שניה עדיפא שכן ממניסין ממנה לפנים, עם כל זה לא מערכה גדולה קודמת לה כיון דכפרתה מרובה, הרי מזה דריבוי הכמות מכריע האיות, ולכן גם בעבודת ה' מיראה אם הוא ברבים ריבוי הכמות מכריע האיות, וזה עולה לנחת רוח לפניו ית"ש.

געהאט, און האט זיך איבער געבעטן מיטן רב און איז געווארן זיין ידיד.

רבינו בירך את ה' ואת המחותנים שיחיו

ובין הבנים הזכיר את השם אלמער אליעזר

רבינו: דער סטריזשובער רבי ר' חיים שלמה, זיין פאטער האט געהייסן רבי אלמער אליעזר (בנו של הרה"ק רבי אהרן אבד"ק בייטש ד"ל, שה' בנו של הרה"ק האמרי נועם מודזשיקוב ד"ל, חתנו של מרן הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז ד"ל)

*

הגרי"א: מ'זאגט ביי א שידוך ענכי הגפן בענבי הגפן (פסחים מט.), לכאורה וואס איז דער חשיבות פון טרויבן, מייטלען איז דאך פריער אין פסוק ביי די שבטת המינים.

רבינו: ס'ווענדט זיך לגבי וואס וויל דרך לגבי ברכה מקדימים את התמר לגפן, אבל לגבי רמז וסימן טוב מדמים את החתן והכלה לענבי הגפן.

הגרי"א: כ'האב געהערט א אינטערסאנטער זאך אויף דעם, ווייל טרויבן איז די איינציגסטע פרי וואס מ'איז מכבד צוזאמען מיטן שורש, צו ווייזן אז מ'דארף זיין מקושר צום שורש.

א' הנזכרים: ישראל נמשלו לגפן (שמות רבה מד, א).

רבינו: ס'איז דא אסאך זאכן וואס ישראל איז נמשלה צו זיי, גאנץ שיר השירים.

הגרי"א: אלע מינים פון חרוסת איז ישראל נמשלה להם (עי' פסחים קטז, ובתוס' ד"ה צריך).

*

הגרי"א: כ'בין געווען פאריגע וואך אין ארץ ישראל איז מיר אויסגעקומען דארט צו רעדן, אז ס'איז באקאנט די תשובה פונעם דברי חיים (ייד ח"ב סי' ק"ה) וועגן דעם מלמד וואס האט געזאגט אויפן אור החיים הק' ושלם נכתב ספרו ע"י רוח הקודש. איז דא א קשיא אויף דעם, אז דער אור החיים הק' אליינס שרייבט (פרשת בראשית ע"ה"פ לא ידון רוחי וגו') אז ס'איז נישטא קיין רוח הקודש, ער שרייבט דארט א מורא'דיג לשון, אז די גרעסטע צרה אויף די וועלט איז דאס אז ס'איז נישטא קיין רוח הקודש,¹⁰ וואס איז דער תירוץ אויף דעם?

10

ו"ל האור החיים הק' שם: "ובהמשך הזמן הניצנים נראו בארץ הם הצדיקים שהחזירו העטרה ליושנה, ומשחרב המעון נסתם חוון (כבא בתרא דף י"ב) ונשארה בחינת רוח הקודש, וכשנסתתמו עיני ישראל אין

שינאווער חסיד, נאר די גאנצע משפחה זענען געווען שינאווער חסידים. אמאל איז ער געווען זייער דערביטערט פון די קוועטשערייען וואס ער האט אים אזוי געקוועטשט, האט ער געשריבן א בריוו פאר זיין ברודער - וואס האט געוואוינט אין מעליץ - וואס איז אויך געווען א שינאווער חסיד, ווען דו פארסט אריין קיין שינאווא זיי מיך מזכיר פאר'ן שינאווער רב, און ער זאגט אזוי, וואס איז די גבורה פונעם ראש הקהל? ווייל ס'גייט איהם גוט, ער איז מצליח אין די געשעפטן, במילא האט ער צייט צו רודפ'ן דעם רב, אז דער שינאווער רב וועט איהם א דרוק טוהן אין זיינע געשעפטן, וועט ער האבן צו טוהן מיט זיך, וועט ער האבן אייגענע דאגות, און עס וועט איהם ליגן זיין קאפ אין אנדערע זאכן, וועט ער איהם צורה לאזן, במילא בעט ער דעם שינאווער רב ער זאל זעהן עפעס צו טוהן.

רבי רפאל'ס ברודער האט באקומען דעם בריוו, און ער איז געפארן קיין שינאווא, דער שינאווער רב האט דאך געקענט דעם רבי רפאל - ער איז געווען זייער א ערנסטער איד - זאגט דער שינאווער רב 'לאמיר זעהן דעם בריוו', האט ער געוויזן דעם בריוו. דער שינאווער רב איז געווארן זייער פארטראכט, און ארויף געלייגט די האנט אויפן שטערן, נאכדעם רופט ער זיך אן 'מ'קען דעם איד גארנישט טוהן ער האט זכותים, ער איז א גרויסער מכנים אורח, ער האט א אפענע שטוב, פתו מצויה לעוברי דרכים, אזא איד קען מען נישט משעפען! שרייב פאר רבי רפאל אז ער זאל פראבירן זיך איבער בעטן מיט איהם, אפשר וועט עס גיין'.

דער ברודער האט אוועק געשריבן פאר רבי רפאל די גאנצע מעשה, ווען רבי רפאל האט באקומען דעם בריוו האט ער געזעהן אז דער שינאווער רב זאגט איהם אז ער האט נישט קיין ברירה, און די עצה איז אז ער זאל פראבירן זיך איבער בעטן, איז ער אריבער געגאנגען צו דעם ראש הקהל און איהם פארציילט די גאנצע מעשה - דער שינאווער רב האט נישט געקענט דעם ראש הקהל - אז דער שינאווער רב האט פראבירט... אבער ער האט געזעהן אז אזא איד קען מען גארנישט טוהן, ווייל ער איז א מכנים אורח. דער איד איז נישט געווען קיין גאנצער נאר, ער האט פארשטאנען אז דער שינאווער רב איז איהם נאכגעגאנגען און איהם געוואלט... נאר ס'איז איהם יעצט געראטן איז ער ניצול געווארן, האט ער אבער מורא

רבינו: ס'איז דא פארשידענע דרגות אין דעם.

הגרי"א: און ס'איז אינטערסאנט אז מ'האט מיר געוויזן אז ס'איז דא א תשובה אין בית שלמה (אור"ח סי' ק"ב) [מהגאון הגדול אב"ד סקאלא, מ"ח"ס ישרש יעקב על מס' יבמות ועוד], אויך וועגן דעם וואס האט געזאגט אז דער אור החיים הק' האט נישט געהאט קיין רוח הקודש, ער דערמאנט נישט אז אז ס'איז א מעשה מיט א מלמד, אבער ער שרייבט אויך זייער שארף.¹¹

רבינו: דער דברי חיים שרייבט אז מ'זאל אים מאכן אויס מלמד, און מ'זאל זיך מפשר זיין וועגן געלט.

הגרי"א: און דער בית שלמה – ואם איז נישט געווען א רבי – שרייבט אויך שארף אויף דעם ענין.

*

הגרי"א: מ'האב געהערט פונעם רבי'ן א שיינעם דרוש אויף די פסוקים אין די הפטורה (של פרשת עקב) "הביטו אל אברהם אביכם וגו' כי נחם ה' ציון" (ישעי' נ"א, ב), מיט דעם אז אויב איך האלט קיין פירות כקנין הגוף דמי, איז ביי תשובה מיראזא זאגט מען אויך זדונות נעשות כזכויות.

רבינו: דאס איז א עצי חיים אין שבת תשובה (אור"ח ב').¹²

אזעלכע משיג רוח הקודש אין צורך לומר רוח הקודש, וזו היא צרת בית ישראל שאין למעלה ממנה הצמאים להירח רוח אבינו שבשמים ותחי רוחני, ותחילת קללה זו התחילה מדור המבול, ונתן ה' טעם לדבר זה בשם הוא בשר פירוש בשביל שהוסף להתעב בתיעוב מוסרה בעון הניאוף הוא בשר כאמור בענין, וה' שונא זימה ומאס מדבר אליו", עכ"ל"ק.

11

עיי' שם בבאור הענין באריכות, ואח"כ מסיים שם במה שהעיד הבעש"ט הק' על האור החיים הק', וכן מה שהעיד עליו הג' אולאי (הנה"ק היר"א) בשם הגדולים מה שענינו ראו ולא זר. ובהג"ה שם (כשו"ת בית שלמה, מהגאון ב' המחבר שהו"ל את הספרים בשנת תרל"ז) כתב לתרץ דאולי הו' דבריו של האור"ח הק' בפרשת בראשית רק דברי ענוה, עיי"ש.

12

עיי' שם שכתב לפרש דברי הגמרא במסכת יומא (דף ע"ב:) אמר ריש לקיש גדולה תשובה מאהבה שזדונות נעשית לו כזכויות, וצריך ביאור אמאי בתשובה מיראה אינן נעשית לו כזכויות. ו"ל כי כתב הרא"ש במסכת סוכה (פ"ג סי' ה') גבי הנותן אחרת על מנת להחזיר, דצריך שיתנה במתנה גמורה על מנת להחזיר במתנה, אבל אם אמר יהא במתנה עד שתצא בו ואח"כ יהא שלי כבתחלה לא יצא בו, דהוי כמו שאול, משום דקנין לשעה לא הוי כקנין הגוף (ד"ה אלא קנין פירות). והנה כתב א"ז ו"ללה"ה בייטב לב (פ' ראה) דהמובחן להכיר ערכו וכוונתו אם הוא זכה בלתי לה' לבדו, או שכוונתו הוא לעצמו בשביל ריאת העונש

הגרי"א: יא, אויב 'הביטו אל אברהם אביכם', ודהי' ס"ל דקנין פירות כקנין הגוף.¹³ וא"כ גם תשובה מיראה מועיל כמו תשובה מאהבה כד' העי"צ ח"ה הנ"ל, איז 'כי נחם ה' ציון' (דבכות תשובה אפי' שתהי' רק מיראה יזכו להיגאל).¹⁴ און דאס איז דער שייכות פון די פסוקים.¹⁵

ואהבת שכר, כי בעבדו מאהבה איז יקום על מעמדו ולא יפול ממנו, משא"כ בעבדו מיראה יפול הנפול ממנו, עכ"ל. ובוז מוכן כי בשב מאהבה איז לעולם יקום על מעמדו, ואינו כקנין הגוף דהוא לשעה, ולכן נחשב העונות כזכויות דהא שלו הם, אבל השב מיראה דאין התשובה רק לשעה, איז לא שייך לומר דיהשב כזכויות, דהא לא נחשב העבודה כשלו, מטעם דלא דהוי רק לשעה וזה לא נחשב כקנין הגוף להיות נחשב כשלו, עכ"ל ד"ה דפח"ה.

13

דהנה מצינו במדרש (ב"ר פל"ח ס"ו) תרח עובד צלמים היה, חד זמן נפיק לאתר, הושיב לאברהם מוכר תחתיו, ולקח אברהם מקל ושיבר את כולם, עי"ש סיפור הענין באריכות. ולאורה קשה איך שיבר אברהם צלמים של אביו, הא גם בה נה נצטוו על הגול, וכן נה שגב חייב מיתה (סנהדרין ז, ט), וכן הקשו המפרשים על מה שנאמר (בראשית לא יט) ותגוב רחל את התרפים אשר לאביה, דלאורה איך גנבה רחל את התרפים, הא הוי גול, ותירץ בשו"ת בית יצחק (אה"ע ח"ב מה' בסוף הספר סימן א' אות ד) על פי שיטת הראשונים (שו"ת הרשב"א ח"א סימן תשמ"ו) דאיסור הנאה אין לה בעלים והוי הפקר, ומתאי טעמא גנבה רחל את התרפים דהוי עבודה זרה דאיסור בהנאה ואין להם בעלים ואין בזה משום גול, עכ"ל. ומתאי טעמא גם אברהם אבינו היה מותר לשבור את הצלמים, דאיסורי הנאה אין להם בעלים.

אמנם כתב בשו"ת קול אריה (סימן י"ח) בבאור שיטת הראשונים דאיסורי הנאה אין להם בעלים, דאיתא כמאן דאמר קנין פירות כקנין הגוף, וביאר הרשב"ם (בבא בתרא ג' ד"ה בקה"ג) הטעם, משום דכל עצמו וגופו של הפץ עומד לתשמישו, ולכן למי ששייך התשמיש שייך גם כן הגוף, דהגוף הוי טפל להתשמיש, ומאן דס"ל קנין פירות לאו כקנין הגוף, ס"ל דהתשמיש והגוף הם ב' ענינים מחולקים ועיקר הוי הגוף, עי"ש. ולפי זה הוא הדין לגבי איסור הנאה דליכא רק הגוף, דתשמיש אין כאן שהרי הוא אסור בהנאה, ואם כן אי אמרינן קנין פירות כקנין הגוף, איסור הנאה לית ליה בעלים, כיון דעיקר החפץ עומד לתשמישו והרי התשמיש נאסר, ואף הגוף לית ליה, ואי אמרינן קנין פירות לאו כקנין הגוף אף דהתשמיש נאסר, על כל פנים על הגוף נשאר שם בעלים, עכ"ל. נמצא אברהם אבינו ששיבר את הצלמים משום דאיסור הנאה אין להם בעלים, על כרחך דס"ל כמ"ד קנין פירות כקנין הגוף, וכיון דעיקר החפץ עומד לתשמישו והרי התשמיש נאסר, אף הגוף לית ליה, והיה מותר לשבור עבודה זרה.

14

דהנה איתא במס' סנהדרין (דף ע"ב:) אין ישראל נגאלין אלא בתשובה, אמר רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגורותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב, וכן השיב משיח לרבי יהושע בן לוי (סנהדרין ע"ב). ששאלוהו אימת אתי

והזכיר רבינו מה שפירש עוד באופן אחד

את פסוקי ההפטורה

רבינו: ס'שמיים אין קדושת יו"ט, וואס איז געווען דער נסיון פון די עקידה ביי אזא גרויסן מענטש ווי אברהם אבינו. נאר מ'האט דעמאלטס צוגענומען פון אברהם אבינו אלע מדרגות, און ער האט זיך געטראפן ווי א איש פשוט, דאס איז אין די ראש השנה תורות (הדו"א), און מיט דעם מיימטשט דער פעטער ז"ל (ראש השנה אות ל"ז) דעם מדרש (בראשית רבה נ"ה, א) נתת ליראיך נס להתנוסס, נסיון אחר נסיון, אז א חוץ דעם נסיון פון די עקידה, איז אויך געווען נאך א נסיון אז אברהם אבינו האט זיך נישט מייאש געווען.

און דאס דארף געבן חיוזק פאר א איד, מ'זאל זיך קיינמאל נישט מייאש זיין, ס'איז געווען א שרעקליכע זאך וואס ס'האט פאסירט מיט אברהם אבינו, הונדערט און זיבן און דרייסיג יאר האט ער געהארעוועט, און ער איז שוין געווען העכער ווי א מלאך, און ער האט פלוצלינג פארלוירן אלע מדרגות, און דאך האט ער זיך נישט מייאש געווען.¹⁶

דער פעטער ז"ל האט אמאל געזאגט (ליל יוה"כ בשנת תשי"מ, ונדפס בדברי יואל עמ' של"ט) 'אלעס האט מען פארלוירן, אבער דעם לעבעדיגן באשעפער האט מען נישט פארלוירן, דאס איז פשט, מרחוק ה' נראה לי (ישעי' לא, ב), כאטש ער איז 'מרחוק, מ'איז דערווייטערט, דאך איז ה' נראה לי, דעם באשעפער האט מען נישט פארלוירן.¹⁷

הגרי"א: און דאס איז שייך ביי יעדן מענטש, יעדער האט דאך עליות און ירידות.

רבינו: ס'איז דא א מדרש (הובא באהבת דוד להחיד"א פרשת וירא) אז בשעת די עקידה האט אברהם אבינו געזאגט 'תן לבני עשרת ימי תשובה'. קען זיין דער פשט פשוט, ווייל ביי די עקידה האט מען געוויזן אז מ'קען תשובה טוהן, וואס זאל נאר נישט זיין, אפילו אויב מ'האט אלעס פארלוירן איז נישטא קיין יאוש, מ'קען אנהויבן פון דאסניי צו דינען דעם באשעפער.

ונפדרו לשלום

17

וזה שבא הנביא לחזק את בני ישראל לאורך שנות הגלות, כי ראה איך שיהיו נראים בני ישראל בגשמיות וברוחניות בטומאת ארץ העמים, שיהיו בגלות הרוחני כשבי ובמאסר היצר, וכבא הימים הקדושים יפשפשו במעשיהם ויעשו חשבון לנפשם, ושמו ישר לבם בקרבם ויתייאשו ש"ו אין להם תקומה, ולזה אמר הנביא, הביטו אל אברהם אביכם, שעבד את בוראו עבודת הקודש של מאה שנים, והוא לא ירש כלום מתרח אביו, אלא מעצמו זיך וסיהר רמ"ח איבריו וש"ה גידיו וקידש אותם באופן גבוה ונעלה והגיע למדרגות גבוהות ונשגבות, ואחר כל אלה פתאום ראה עצמו כאיש פשוט מאד, שהיה לו נפילה גדולה ממדרגותיו הגבוהות, וירא את המקום מרחוק, שנתרחק ח"ו מאת הש"ת. והנה איש אחר במצב כזה היה נופל בסכך היאוש והיה חושב האם כבן מאה שנה אתחיל לעבוד את ה', וכי למא יחשב, הלא ממילא אבדתי הכל. אולם לא כן עשה אברהם אבינו, אלא התחוק עצמו והתחיל מחדש בעבודת ה' גם במצב כזה, וממנו נקח לעבוד את ה' בצוק העתים הללו, ובדרך זה עלינו להתחזק בכל המצבים, הביטו אל אברהם אביכם, וכמו שלא נפל אברהם אבינו בסכך היאוש אף כאשר ראה עצמו במצב קשה, כך יתחזק כל אחד מישראל באיזה מצב שהוא, ואף אם חלילה בא לידו איזה מכשול ח"ו, לא יאמר לנפשו נואש, ולא יחשוב מחשבות כאלה שהחילה מעשינו לא חשובים לפני ה', אלא יתחזק בכל אופן ובכל מצב, בחרטה לשעבר וקבלה טובה על להבא, וידע שעבודת ה' של כל אחד ואחד מישראל שהוא מורע אברהם חשוב מאד בשמים.

מר, אמר ליה היום אם בקולו תשמעו ע"ש. אמנם לכאורה קשה מאי מהני תשובה זו שעל ידי גיירות קשות דהוי רק מיראה, הא לא הוי אלא קנין לזמן, אמנם אי אמרין דקנין פירות קניין הגוף שפיר מועיל גם תשובה מיראה ובאונס שייכו לטאולה.

15

וזה הביטו אל אברהם אביכם וגו' כי אחד קראתיו ואברכהו ואברכהו, והיינו מה שאברהם אבינו היה יחיד בעולמו שקרא בשם ה', ובן ג' שנים הכיר את בוראו ושיביר צלמי אביו, והקב"ה הצילו מאור כשדים ואברכהו ואברכהו, והיינו שבאמת כדין עשה בביעור עבודה זרה דקנין פירות קניין הגוף, ואם כן גם תשובה מיראה מועיל כמו תשובה מאהבה, ולזה אמר כי נחם ה' ציון נחם כל חרבותיה וגו', והגם בדרא בתראה הדין מי יאמר וזיתי לבי לעשות תשובה מאהבה שהוא שלימות התשובה ברב האיכות, אמנם מאברהם אבינו מוכח דגם תשובה מיראה מועיל כמו תשובה מאהבה, ובכן בזה נוכח לתשובה שלימה, ונחם ה' ציון ונאלצו בתשועת עולמים בזכות התשובה, ויה"ר שנוכח לזה במהרה בימינו.

16

ועי"ש עוד בדברי יואל מה שממשיך מרן רבינו ז"ל בזה בדברים נלהבים ותחמודים בבאיור מקראי קודש ומאמרי חז"ל כדרכו בקודש. וע"ע בדרך משה לראש השנה (עמ' ק"ז) עי"ש.

אור מופלא

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים,
בעניני גדלות רשב"י נאמרים

יש לפרש הכתוב תערוך לפני שלחן נגד כררי, כררי הוא מלשון כרור המדינים והכיתם אותו, וגם מלשון כרור ביחוד באחדות הנעשה ע"י שמתאחדים יחד, וזהו בחינתו של רבי שמעון שמרומז בכתוב כי שלחן ער"ך הוא מספר רב"י שמעון, ורבי שמעון שמכריו שנאו זה לזה וע"כ הגיעו לבחינת כרור המדינים וכו' אמנם רשב"י שנקט לשון השני של כרור, בחינת האחדות, כמו שמרומז בשמו כמאה"כ כי שמע ה' כי שנואה חנכי תקרא שמו שמעון, וכן כמה שאמרו הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, מרומז שמו של רשב"י כי הנה"מ מ"ה טו"ב ומ"ה נע"ס עולה למספר ל"ג עמר, יום החג של הרשב"י, **ו"בזה רמזתי למה שמתקבלים בהיכלל רשב"י על שבתות השנה שכן מרומז בהדיא."**

(צבי לצדיק)

תורתו מגן לנו

ר' שמעון בן יוחאי אמר חס ושלום שתשכח תורה מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו וכו' מבואר בספרים הרמז בזה כי לא תשכח מפי זרעו סופי תיבות יוחאי, מאשר כי הוא משורש נשמתו של משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא וזכותו עומד לנו להיות לעזר לכל הבאים לטהר אשר בשם חסיד יקרא לזוכך נשמתו ע"י לימוד הוזהר הקדוש, ומבואר בזה"ק בזכות ספרא דא יפקון מן גלותא וזה הרמז בראשי תיבות ר'גלי ח'סידיו י'שמור בגימטריא זוהר, כי הוא השמירה מעולה בכל הענינים לזוכך נשמתם וזכותו עודנו עומד עמנו תמיד בבחינת צדיק יסוד עולם.

(תפארת שלמה)

*

בראשית, ראשי תיבות איז תורת רבי שמעון ב"ן יוחאי, הוא אשר שלחו אלקים למחיה להאיר עיני ישראל באור תורתו.

(אגרא דכלה)

*

מבשרי אחזה אלוה, מבשר"י ר"ת מתורת רשב"י, אחזה אלוה.

(בית אהרן)

*

ועל קבר רבי שמעון בר יוחאי לומדים הוזה"ק באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה נסים יארעו שם, וצריכים ללמוד הוזה"ק באימה וביראה, ואח"כ לשמוח

הלב בשמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות, כי לא באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודדים נדרים ונדבות ומתפללים תפילה.. שוב אודיעכם, כי היום יום א' הייתי במערת צדיקים וכו' ורשב"י ור"א בנו ושם למדתי הוזהר...

(מכתב מהשל"ה הקדוש)

*

אם לומד על ציון הרשב"י עם חבר, אז משפיעין החכמות ורויזן זה לזה ומבטלין הקליפה.

(מהרצ"א מדינוב)

*

לימוד ספר הוזהר מרומם על כל לימוד, כשגם לא ידע מאי קאמר, והוא תיקון גדול לנשמה.

(עבודת הקודש)

*

כשלומד בגמרא אמר רבי שמעון, תיבת שמעון הוא חיות התנא, וכן שם כל האדם הוא חיות שלו, ושם הו"ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין, והדין שאמר הוא השכל שלו דהיינו המוחין, נמצא כשלומד בדחילו ורחימו הוא מקשר עצמו ברבי שמעון ולומד אצלו.

(ליקוטי אמרים)

*

הנה רבי שמעון בן יוחאי קראוהו בוצינא קדישא כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה.

(בני יששכר)

ש'מעון בן יוחאי, דמבקשים אנחנו מהבורא ית"ש דאורות הקדושים של רשב"י וחבריו ה"שתולים בבית ה" בעולם העליון בחצרות אלוקינו לאותן העומדים מרחוק מבית ה' שהם כמו החצר שהוא לפני הבית, "יפריחו". (דברי יחזקאל)

*

במירון אמר: זיי זאלן שכל האבן און יעדער זאל טאן פאר זיך, מירון איז א ארט פאר אלע. עוד אמר כשחזר ממירון: נאכן צוריק קומען פון מירון האט מען שוין נישט וואס צו רעדן און בעטן און אויב איינעם פעלט נאך עפעס איז דאס א סימן אז ער איז אין מירון נישט געווען.

(בית אהרן)

*

מי שיש לו אמונה בגדולת הקדושה של רשב"י יש לו חיזוק ע"י רשב"י, וכשם שהשי"ת הוא ה' לכל כך רשב"י לכל ואפילו לפחותים.

(בית אהרן)

*

נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה על ציון הרשב"י היא שלא בדרך הטבע, דכתיב (משל י"ג ט') אור צדיקים ישמח.

(בני יששכר)

ועל פי זה יובן מה שכתוב בזהר הקדוש כד היה רבי שמעון בר יוחאי היה מקוים בו וארובות השמים נפתחו, ולכאורה הא זה קללה שמוזה היה מכול על הארץ, אך דהאמת הוא דמכול כתיב ויהי הגשם על הארץ, ופרש"י ז"ל כשידרו הגשמים ירדן אם ישו בו יהיו גשמי ברכה, והם לא הטיבו דרכם ויהי המכול על הארץ שנהפך הגשמי ברכה למכול חלילה, כי המקבלים הפכו אותו לרעה, לכן בימי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שהיה מגין על דורו והיו צדיקים הרבה בתוך הדור ההוא, היה הפסוק הנ"ל בדורו לברכה, וארובות השמים נפתחו וירד שפע ורחמים באור תורתו של רבי שמעון בר יוחאי ע"ה וחבריו, והארץ האירה מכבודם לעולמי עולמים, וכד רבי שמעון בר יוחאי מית, אפילו הפסוק ויסכרו מעינות תהום רבה שהיא טובה נהפך זה על תורת רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שנסתם מעינות החכמה, ולחכם יספיק הקיצור, לכן כל מוצא ה' הוא טוב וחסד.

(דגל מחנה אפרים)

*

אך אותן הצדיקים שהיו בעלי רוח"ק כגון רשב"י וחבריו הן במדרגה שלמעלה מן הזמן כו', ובדורות האחרונים כשולמים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים שהדבר ההוא הוא חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים נקרא אתדבקות

רוחא ברוחא ולכך מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים שלכך אמרו שפתותיו דובבות בקבר שאפשר לומר זה בחינת השתטחות על קברי צדיקים כי בדבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמרו וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר.

(מאור עינים)

היא מאירת עינינו

שתולים בבית ה' בחצרות אלוקינו יפריחו, שתולים ב'בית ה' ר"ת

מהאי טעמא אלפים ורבבות מכל רחבי תבל הולכים על ציונו הקדוש של רשב"י מה שלא מצינו כן בשאר צדיקים, דהנה התנא רשב"י היתה כן מידתו כדמצינו שהיה מיצר ודואג במעצבם של ישראל וכמ"ש בגמ' (שבת קלח.) דאם ח"ו תשתכח תורה מישראל, וכן מצינו שהיה מוכיח את בני דורו דס"ל דמותר להתגרות ברשעים, וכן עשה בעצמו שמהאי טעמא הוצרך לגלות למערה כמבואר בדברי חז"ל, על כן בני ישראל הולכים על קברו שיהא שפתותיו דובבות בקבר, ולהתפלל עלינו ותורתו יגן לנו וימליץ טוב בעדינו, כיון שבחייו הרי עמד בפרץ והשפיע מתורתו על כל בני דורו ודורות הבאים אחריו.

כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע אבני שהם ל"ג בעומר תשמ"ה

ימליץ טוב בעדינו

תניא ר' שמעון אומר מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה ולא כתב כי תלקח אשה לאיש מפני שדרכו של איש לחזר על אשה ואין דרכה של אשה לחזר על איש (קידושין ב:) ידוע כי הקב"ה נקרא איש ככתוב ה' "איש" מלחמה, ובני ישראל בחי' אשה, ובמדרש איתא דקוב"ה מחולק עם בני ישראל כי השי"ת אומר שובו אלי ואשובה אליכם, ובני ישראל אומרים השיבו ה' אליך ונשובה, וע"ז בא אדונינו ר' שמעון בר יוחאי להמליץ טוב לישראל שדרכו של איש לחזר על אשה ולא דרכה של אשה לחזר על איש,

רשב"י יכולני לפטור את כל העולם מן הדין אני ובני רבי אלעזר, ואלמלא יותם בן עוזיהו עמנו, מיום שנברא העולם עד סופו, והעיקר סופו היא בעת חבלי משיח האלו שנקראו שעת הדחק, וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק הלז, וכנודע בזה"ק דבהאי חיבורא יתפרנסון בגלותא בדרא בתראה, והוא שעת הדחק הלז כנוצר, ובזכותו נסמוך ונושע לנצחים ונצא מאפילה לאור גדול בביאת גוא"צ בב"א.

(שער יששכר)

הפזמון בר יוחאי

בזה יובנו שאנו רואים שבת ששרים את שיר הקודש "בר יוחאי" כולם מתרגשים ברגשת קודש, גם אלו שאינם יודעים פירוש מילי השיר, ואין זה אלא שיש בתוך השיר תוכי תוכות קודש, ואע"ג דאינהו לא חזי מזליהו חזיא ורגישי בנפשייהו.

(תולדות ר"ש לבאי זצ"ל בסוף ספר הילולא דרשב"י)

*

פזמון נאה מארץ ישראל שמסדרין בכל ערב שבת עם סדר קבלת שבת על קבר רשב"י, וזכותו יגן בעדינו ובעד כל ישראל, כי לו נאה להודות בהלל ושבח לפני מי שנאמר בעבורו נעשה אדם שזכה וזיכה את הרבים, ושמעתי מחכמים גדולים שכל מי שהאיר ה' רוחו עליו אף בחו"ל והוא מארי קבלה יגן פזמון זה.

(תכלאל)

*

שמעתי מחכמים גדולים אנשי שם שבאו מארה"ק שכל מי שהאיר ה' רוחו עליו אף בחו"ל מנגן פזמון בר יוחאי וזה סגולה להארת תשמה והוא מיוסד ומסודר דרך המעלות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה מלמטה למעלה עד לראש הכתרים.

(הרה"ק ר' נפתלי כ"ץ ז"ל)

בסידורו בית רחל)

ע"כ צריך הקב"ה להתחיל תחילה ולקיים השיבנו ה' אליך ואח"כ נקיים ונשובה.

(אמירה יפה)

*

יש להמליץ בדרך רמז רשב"י ראשי תיבות יושפע ש"פע ר"ב ב"כל העולמות, שעי" זכותו הגדול נשפע כל ההשפעות טובות, גם בזכותו של רשב"י נמשך רפואה, ורמז לזה כי תיבת "ורפאתיו" עולה "שמעון בר יוחאי".

(הרה"ק מבארנב ז"ע)

*

כי מ"לך ריפא נ'אמן ורחום ר"ת מרון כלומר בזכות הצדיק במירון שולח השי"ת רפואה לחולי עמו ישראל.

(מכתב מהגה"ק רבי שלמה זלמן עהרנרייך משמלוי זצ"ל)

*

וזאת היה בכוחו של ר' שמעון בן יוחאי להעלות כל הגבורות לשרשן ולהמשיך חסדים מגולים על כנסת ישראל.. ור' שמעון בן יוחאי היה תמיד מזהיר לחבריאי דיליה על האחדות והי מעלה הגבורות לשרשן על ידי תשובה והגבורות מודים להחסדים שיתגלו על כנסת ישראל.. ובימי ר' שמעון בן יוחאי לא נראה הקשת שלא נצרכו בימיו לזכות אבות שהוא היה מעלה הגבורות לשרשן בהמתקה גדולה.

(מאור ושמש)

*

בהליכתו על קבורת הצדיק והקדוש יכול לבוא לידי בוש גדולה וביטול במציאות ממש שמתבושש מאוד בכל מעשיו ומחשבותיו אשר עשה וחשב עד היום.

(צמח צדק)

*

בגמ' איתא (גיטין יט. וכן הוא בברכות ט. ועוד בש"ס) כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, ולא מצינו לשון כזה על תנאים ואמוראים, י"ל דרומז דייקא על רבי שמעון שעליו נאמר בגמ' (סוכה מה). שאמר

והנה זה ארבעים שנה זכיתי להיות עם כ"ק מרון אאמז"ר במירון (ונסע אז בשנת תשכ"ג לפ"ק בוקר מעיר צפת להשתטח על ציונו הקדוש), והיה לנו סיפוק רוחני בהיותנו שמה, ומני אז השתוקק כ"ק מרון אאמז"ר ודיבר בכל פעם בצפיה רבה מגודל השמחה באתריה דמור שאינו מוכן לבני חו"ל, מה שנרגש שם שתי בחינות, וכמו שנרמז ברבי שמעון הכתוב (תהלים צב יד) שתולים בבית י' בחצרות אלקינו יפריחו, ראשי תיבות שמעון בן יוחאי, כמבואר בדברי יחזקאל (ל"ג בעומר), דהיינו בחינת בתי גואי המשל ופחד עמו בבית ה' מבפנים על הציון, שם מתאספין מרי נפש ונשברי לב שופכים לבם כמים בדמעות שליש לפני ה', ומחכים לישועה בזכותיה דהאי תנא קדישא, וגם בחינת בתי בראי עוז וחדוה במקומו, בחצרות אלקינו מבחוץ שמחה וחדוה עילאה בהתרוממות הנפש, והיא שמחה של מצוה שלא כדרך הטבע.

(כ"ק מרון רבינו הגה"ק שליט"א ל"ג בעומר תשס"ג לפ"ק)

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

במילי רוח"ק אלו של געגועי אין קץ בכה רבי יהודה הלוי בהגיעו
למקום אש להבת שלהבת ציון המצוינת מערת רשב"י:

מי יתננו משוטט במקומות אשר נגלו אלקים לחזיק וצריך... אפול
לאפי עלי ארצך... ואחונן את עפרך אף כי בעמדי עלי קברות...
מבחר קברך... מאורך ומורך חיי נשמות אויר ארצך וממור דרור
אבקת עפרך ינעם לנפשי הלך ערום ויחף עלי חרבות שממה אשר
היה דבירך...

בר יוחאי, וידוע כי רשב"י זכה
בגודל מעלתו לעשות מעשים רבים
לעולם התיקון כנודע, ולפיכך גם
ההלכות שפסק הם שייכים לעולם
התיקון, משא"כ בזה"ז הלכה כרי
יהודה.

(דברי יואל פרי בחוקת)

☆

כפיוט בר יוחאי, חדש כמה הלכות
הן במשנה ערוכות זה המרגזי
ממלכות, אדוננו בר יוחאי, וצ"ב
השייכות, וכן יליד הדלא לא מצינו
בשום מקום שרשב"י יצא למלחמות
והרגזי ממלכות. ואפשר לומר לפי
מה שפירש ק"י הישמח משה דברי
הגמי (מגילה ג.) עה"פ (יהושע ח יג)
וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק,
מלמד שכן בעומקה של הלכה,
הכוונה בזה שעי"י עסק התורה בעיון
לחדש חידושים ולהסיר הקושיות
והספיקות, בכך זה מזמין עריצים
והקליפות החושים, ומשברין כוחות
האומה"ע ומנצחין אותם, וע"כ
כשרצה יהושע לנצח את העיר עין,
נטל העצה זו בידו ולן בלילה
בעומקה של הלכה, כדי שבכך זה

א"ל אשרך שראיתני בכך שאילמלא
לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך,
דמקרא כי הוה מקשי רשב"י
קושיא הוה מפרק ליה רבי פנחס בן
יאיר תריסר פירוקי, לבסוף כי הוה
מקשי רשב"י קושיא הוה מפרק ליה
רשב"י עשרין וארבע פירוקי וכו',
עיי"ש. על כל פנים ברור שלאחר
שיצא מן המערה עלה ונתעלה בכך
התורה יותר ממלאכי מעלה, ואולי
שדבריו שבתלמוד נאמרו קודם
שנחבא במערה, ואפשר שרק על זה
סוכב האי כללא דר"י ור"ש הלכה
כר"י, אמנם מה שאמר בזהר
הקדוש היה אחר שיצא מהמערה,
ודבתרא עדיפא שהיה כוחו גדול
יותר, וע"כ כתב הב"י דלפי ספר
הזהר נראה שהגיד אסור, ע"כ יש
ליזהר.

(דברי יואל פרי וישב)

☆

והנה כלל זה מסור בידינו בכל
מקום הדיכא דפליגי ר' יהודה ור'
שמעון הלכה כר' יהודה (עירובין מו)
ביצה כו), ונראה לומר הטעם לזה
דנהה סתם ר' שמעון הוא ר' שמעון

בדרכי משה (יור"ד ס"י ס"ה) תמה
על מה שכתב בבית יוסף וז"ל, כתב
הרמב"ם דגיד הנשה אסור בהנאה,
ופלוגתא דתנאי הוא, דתנאי גיד
הנשה מותר בהנאה דברי ר' יהודה,
ור' שמעון אסור, ור"י ור"ש הלכה
כר"י, ומיהו בספר הזהר נראה
שהגיד אסור בהנאה ולכן טוב
ליזהר, עכ"ל הב"י. ותמה ברכי
משה וכתב איני מבין דבריו, כי
שמעתי כי בעל ספר הזהר הוא
סתם ר' שמעון המוזכר בתלמוד
שהוא רשב"י, והוא פליג בתלמוד
שלנו עם ר"י שמתירו בהנאה, ור"י
ור"ש הלכה כר"י כמ"ש הפוסקים,
וא"כ אין ראייה מספר הזהר לענין
הלכתא כנ"ל, עכ"ל הד"מ. ולכאורה
צ"כ כונת דברי הב"י בזה. וחשבתי
לתרץ על פי מה שכתבו ז"ל במס'
שבת (דף לג.) כשיצא רשב"י ור"א
בריה מן המערה, שמע רבי פנחס בן
יאיר חתני ונפק לאפי, עיילי לבי
בני הוה קא אריך ל"י לבשרי, הוא
דהוה ביה פילי בגופיה (פרש"י)
בקעים סדקים מחמת החול, הוה קא
ככי וכו', א"ל אוי לי שראיתך בכך,

ישבר את הקליפות, עיי"ש. והוא שאמר הפייטן דר"ש כמה הלכות, היינו שרשב"י עמל בתורה וחדש חידושי הלכות, ועיי"ז היה ג"כ זה המרגזי ממלכות, היינו שבבית תורתו הקדושה הוריד כוחות של שונאי ישראל.

(מילי דמיטב)

☆

תורתו מן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדנו, אדונינו בר יוחאי ויש לבאר בהקדם מה שכתב

בדגל מחנה אפרים (פרי בשלח) בביאור הפסוק ובני ישראל יוצאין ביד רמה, על דרך דאיתא בזו"ה"ק (נשא קכד): בספרא דאיפקון מן גלותא, וזה שמרומז בפסוק ובני ישראל יוצאים, היינו מן הגלות, ביד רמה, ותרנומו בריש גלי, בריש ראשי תיבות רבי שמעון בר יוחאי, גלי כשיתגלה ספרו הקדוש ספר הזוהר אז בזכות זה יפקו מן גלות, עכד"ה"ק. ועל פי דרכו יש לפרש שבבית תורתו של רבי שמעון במהרה נוושע בישועת עולמים. ונראה על פי דברי קדשו של הרח"ה הרבי ר' שמעלקע זי"ע (הובא בהקדמת הספר נזיר השם) אהא דאיתא בזו"ה"ק (שמות יב) פורקנא דישאל לא תליא אלא בבכי, כד ישתלמון ויכלון בכי דמעו דבכה עשו קמי אבוי, דאינון דמעין בבכיה דישאל יפקו מגלותיה, וקשה הלא מעת החורבן כבר בכו ישראל נהרי נחלי

דמעו, ואיך אפשר שעדיין לא כלו דמעותיו של עשו, אולם ידוע (פסחים כט:) דמין במינו אפילו באלף לא בטיל ומין בשאינו מינו בששים, והנה עשו בכה על הברכות שהיו דברים גשמיים מטל השמים ומשמני הארץ, ובכיותיהם של ישראל הם גם כן על דברים גשמיים חב חיי ומזונ, והוא מין במינו, ולכן לא בטלין הדמעו של עשו, אבל אם יהיה בכיותינו על גלות השכינה ועל צער של מעלה, אז יתבטלו דמעו של

צו רבי שמעון איז א זמן א גאנץ יאר צו קומען, און ווען מ'קומט קיין מירון טרעפט מען אלעמאל אידן - זומער ווינטער, וועלכע חודש אין יאר מ'קומט אהער - אלעמאל איז דא אידן וואס זיי פילן אז זיי דארפן זיך אויסגיסן דאס הארץ צום השי"ת, בזכות התנא רבי שמעון בן יוחאי. מכש"כ ווען ס'איז שוין אלול ס'איז די ימי הרהמים והרצון, ס'איז שוין די זמן פון תפילה, וואס מ'דארף מרבה זיין בתפילה ותחנונים, איז אוודאי דער זמן, א זמן וואס איז מוכשר צו קומען קיין מירון, און צו מתפלל זיין צו השי"ת אין זכות פון הייליגן תנא רשב"י, אידן האבן דאך בקשות, אסאך בקשות וואס אידישע קינדער האבן, אין אזא זמן וואס מיר בעטן, תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה, איז נישטא קיין בעסערע ארט און א געהויבענע ארט, צו א הייליגע ארט, ווי דער ציון פון דער תנא רשב"י.

איז כדאי רבי שמעון לסמוך עליו, רבי שמעון איז כדאי אז מ'זאל זיך סומך זיין אויף רבי שמעון, אידן ווילן געהאלפן, אידן דארפן געהאלפן, אידן וועלן אי"ה געהאלפן ווערן, מיט אסאך ישועות און אסאך בקשות, וואס יעדער איינער האט, און השי"ת הערט צו אלע תפילות פון אלע אידישע קינדער, בזכות עבדיו הנביאים דער הייליגער תנא רבי שמעון, וואס ער איז מעלה די תפילות, למעלה למעלה אויף א הויכן מקום, זאל דער אייבישטער העלפן אז דורך די זכות פון זיידן ז"ל דער ייטב לב, וואס איז אונז מקשר צום תנא רבי שמעון בן יוחאי, זאל מען זוכה זיין צו האבן א קשר אמיץ וחזק, מיטן הייליגן תנא רבי שמעון, אז ער זאל מעורר רחמי שמים זיין, און זאל מתפלל זיין און בעטן פאר אידישע קינדער, סיי תושבי ארץ ישראל, און סיי תושבי חוץ לארץ.

(כ"ק מן רבינו שלטי"א בסעודת הילולת מן הייטצ לב זי"ע נאמ"ק מירון יוס"ג פרשת תלך ו' אלול שנת תשס"ו לפ"ק

עשו מין בשאינו מינו, והו ביאור הכתוב (שמואלא כ כז) מדוע לא בא בו ישי גם תמול גם היום אל הלחם, היינו מדוע לא בא בן ישי מלך המשיח, יען שמתפללים רק על גשמיות לחם ומזון ולא על גלות השכינה, עכד"ה"ק. אך דבר זה בפלוגתא שניה, דבמסי מנחות (דף כב.) פליגי ר' יהודה ורבנן אי מין במינו בטיל או לא, ואי הוי הלכה דמין במינו בטיל (מה"י ברוב ומדרבנן בששים), שפיר יש לנו כח

לבטל דמעו של עשו. ובמלא הרועים (ערך מב"מ אות יב) כתב דר"ש ס"ל בירושלמי (נדרים פ"ו ה"ד) מן במינו בטיל, עיי"ש. ואם כן לשיטת רבי שמעון ראויים תפלותינו בדמעו אף שהם על דברים גשמיים, לבטל דמעו של עשו, וכד ישתלמון דמעו של עשו נזכה להגאולה שלימה. וזה שאמר ובני ישראל יוצאים מן הגלות, ביד רמה ותרנומו בריש גלי, ראשי תיבות שמעון בן יוחאי, כי בבית תורתו של רבי שמעון דס"ל מן במינו בטיל, יש לנו כח בדמעו לבטל דמעו של עשו, ונזכה להתגלות מלך המשיח ולצאת מן הגלות. ולזה אנו מתפללים תורתו מן לנו דס"ל מן במינו בטיל, הוא מאירת עינינו הצופיות לזרוע ומחכים לישועה, והוא ימליץ טוב בעדנו שתקבל לרחמים ולרצון, ובכחני לבטל דמעו של עשו ונזכה לישועה.

(כ"ק מן רבינו שלטי"א)

עובדות מרבוזה"ק עצי התמרים זי"ע אודות בקיאותם בזוה"ק ובעניני קבלה

סוד נסתרים

בשב"ק זו הבעל"ט כאשר חבלים נפלו לנו בנעימים לעלות לצי"ן מירונה שם חלקת מחוקק ספון התנא האלוקי רשב"י זי"ע אשר לכל ישראל האיר בסוד תורה הבהיר, עת גילה סוד נסתרים תורת הנסתר.

ע"כ ליקטנו סיפורי קודש ועובדות נפלאים מפי מקורות נאמנים מחד גיסא אודות בקיאותם וגדלותם של רבותינו הק' עצי התמרים זי"ע אשר כידוע היו נהירין להם שבילין דתורת הנסתר כתורת הנגלה. ומאידך גיסא היו דרכם ונתיבתם בתורת הנסתר ללמוד אותם בהסתר מתוך הסתר, ובעת אשר השמיעו מדברותיהם בקודש בעת עריכת שולחנם הטהור לפני עדת צאן מרעיתם היו נזהרים בלשון של זהירות שלא להזכיר ענינים אלו, אך מבין השיטין ראו בדברות קדשם שטובא גניז בגווי' אשר כל רז לא אניס להם והם בקיאין היטב בספר הזוהר ובתורת הקבלה, כאשר נאריך אי"ה בהמשך דברינו כפי מה שידינו יד כהה מגעת.

מרן הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע

ידוע ומפורסם אודות עבודתו בקודש של האי סבא קדישא מרן הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע אשר היה ראשון למקראי קודש להתעסק בעניני קבלה כנתינת קמיעות ותיקוני נשמות ע"י שמות הק' כאשר ידוע ליודעים. ופע"א התנצל לנכדו מרן הייטב לב על כך שהוא משתמש בכוח הקמיעות ואמר ברוב ענוותנותו כי הוא רוצה להסתיר כח פעולותיו ותפלותיו בנתינת קמיעות, יען כי מידת הענוה ושפלות רוח הוא מוטבע בטבע במשפחתו הרוממה מדור דור אשר יסלדו מכל פרסום ויוהרא, והוא אינו יכול להשיב פני הבאים אליו ריקם, על כן הוא מסתיר כח תפלותיו ופעולותיו בשמים באיצטלא של קמיעות.

אבל מי שהיה לו עין רואה שפיר חזי שכוחו גדול עד מאוד בענין זה, ומרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע הי' אומר דעל פי רוב הי' הקמיעות של מרן הישמח משה זי"ע היו ראשי תיבות משמות הק' ופ"א ראה קמיע שהיתה רק תפילה כתובה ב ראשי תיבות וכנראה שהי' לו ענין לכתוב בראשי תיבות, והי' חותם על הקמיעות דברי משה בן חנה רב באוהעל, ויש בהראשי תיבות איזה יחוד.

כמו"כ סיפר מרן רבינו ז"ל שפע"א נסע מרן הדברי חיים ז"ל לאיזהו מקומן, ועמד באיזה אכסניא ואמר לבעל האכסניא שמרגיש בחדר זה איזה קדושה, וחפש שם עד שמצאו שהי' מונח שם קמיע ממרן הישמח משה ז"ל, וכאשר פתחו את הקמיע ראו שנכתב בו שתי אותיות בלבד "אלדד ומידד", ואמר מרן הדברי חיים ז"ל: "א חכמה פון א צדיק", ומי יעמוד בסוד קדושים.

וסיפר מרן רבינו ז"ל בשם הרה"ק ר' משה מראזוואדאו זי"ע שהי' לו להיש"מ סופר שהי' כותב לו הקמיעות, והי' אומר דכשהסופר כותב הקמיע עדיין אינו כלום, אלא כשאני לוחש עלי' (באשפרעך) אני נותן בה חיות, ולפעמים היו רואים איך שהקמיעות מתנענעים מעצמן, וידוע שהרה"ק השר שלום מבעלז זי"ע הי' מתנגד מאוד לנתינת קמיעות, ואמר פעם דרך המגיד מקאזניץ הי' יכול ליתן קמיעות כי לא הי' בן אדם כלל משא"כ אחר, נענה לו הה"ק ר' שלום מקאמינקא ז"ל ואמר דגם הרב מאוהעל אינו בן אדם ויכול לתת קמיעות. והוסיף דראה בעיניו איך שקמיע של הרב מאוהעל יש לה חיות והולך על ידו של אדם מלמטה למעלה. ומסופר בשם הגה"צ מאפטא נכדו של היש"מ שיהי' לו שולחן מיוחד מלא מקמיעות וכשהיו מבקשים

ממנו קמיע ה' פושט ידו והקמיע היתה מתקרבת עצמה לתוך ידו.

עיקר חכמתו זו בתורת הנסתר קיבל מרבו הגה"ק רבי ארי' לייב אב"ד סטריזוב, בעמח"ס דרישת ארי' שהיה שר התורה גם בחכמת הנסתר, כמו שהעיד עליו מרן הישמח משה זי"ע בהסכמתו על ספרו, וז"ל: "גבר בכולא בש"ס ופוסקים ובכל החכמות, טבעיות, למודיות, אלהיות, וכיווין דרקיע פתיחן ליה, נהירין ליה כולהו שבילין כשבילי מתא ממש, ידע לשער ממש כמה טיפין בים, ובנסתר לו עשר ידות, בזוהר הרקיע מזהיא ומנהיר כעצם השמים לטוהר, ושלח ידו ולקח מעץ החיים ואכל וחי לעולם שכולו טוב".

אבל גם אחרי שדרך על מפתן החסידות ושבת אצל גאון חכמת הקבלה המגיד מקאזשניץ ז"ל קיבל גם אצלו יסודות ושרשים של חכמה זו עפ"י דרכי החסידות.

כשהיה מרן הישמח משה ז"ל אברך צעיר לימים ושכן כבוד בעיר פרעמיסלא, ה' גר שם צדיק נסתר בשם רבי יצחק אייזיק, מלאכתו היתה מלאכת השחיטה, אבל המה ראו כן תמהו כי בעת השחיטה היו דמעות נושרות מבין ריסי עיניו, ולא ידעו מה הוא, מה פשר הדבר הזה, והנה הכהן הגדול רבי יצחק אייזיק אב"ד קארץ (בעמח"ס ברית כהונת עולם בחכמת הנסתר, תלמידו של המגיד הק' ממעזריטש) גילה סוד הדברים, כי בהרגיש השוחט הנסתר את רוח הבהמה העולה למעלה וכל הגלגולים דעברו עלה עד עתה, מעלה אותה לשורשה על ידי כוונותיו הטהורים.

כאשר התחילו להתוודע בעיר כי קדוש שוכן בתוכם ונתגלה מצפוניו, החליט להעתיק אהלו אל מחוץ לעיר לתוך כפר זורווין הסמוך - כחצי מיל - לפרעמיסלא, שם עבד את השי"ת וכתב ספריו הקדושים בסתרי תורה, ומרוב דחקותו שלא היה לו אפילו נייר לכתביה, כתב על חתיכות נייר ובלאות וכל מה דאתי לידיה.

אכן הרי אמרו חז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק, וצדיק זה אף הוא רצה

להשפיע מגילוייו בתורת הנסתר לדורו, ולא מצא כלי מחזיק ברכה כמין הישמח משה, שאף היותו צעיר לימים, מכל מקום כבר רכש לו ידיעות בתורה כאחד מגדולי הזמן, וידיו רב לו גם בסתרי תורה כאשר קיבל מרבו הגאון מסטריזוב, והנה הצדיק רבי יצחק אייזיק בא ממשכן התבודדותו מחוץ לעיר אל האברך רבי משה בכדי לגלות לו סתרי תורה, אך מה מאוד נדהם לשמוע ממרן הישמח משה כי הוא אינו מוכן לזה.

טעמו של מרן הישמח משה אינו ידוע על מה ולמה החזיר פני הקדוש ריקם, אולי מרוב ענוותנותו לא החשיב עצמו ראוי עדיין לתורת הנסתר, אבל כל ימיו התחרט על זה.

הרב הקדוש חזר להכפר, ובראותו שלא הצליח להשפיע מהודו על תלמיד שיתגלה על ידו אורו ותורתו בעולם, על כן ציוה שלאחר הסתלקותו ישימו את כתביו בקברו, בהוסיפו: אם הכתבים שלי לא נחשבו בעולם הזה אקחם עמי לעולם האמת.

הצדיק הזה היה דרכו לנסוע מכפר לכפר וממקום למקום לקיים מצוה מילה, ובידעו כוונת המילה לכל פרטיו היה לו ענין מיוחד בזה למול זרע קודש בכוונה הרצויה, ואף חיבר ספר מיוחד "יסוד יצחק" על עניני מילה וסודותיה.

ויהי היום באמצע נסיעותיו מכפר לכפר חלשה לבו וראה כי קרוב קיצו, וביקש מהעומדים על ידו להוליכו לעיר מולדתו פרעמיסלא, השמועה נתפשטה בעיר כי הצדיק הנסתר חולה הוא, תיכף הקיפוהו חכמי העיר לשמוע ממנו סמוך לפטירתו מהני מילי מעלייתא דברים הכבושים שנתגלים לצדיקים מאור הגנוז, אבל הוא באחד עם שתיקתו וצניעותו לא גילה שום דבר, רק בקשה אחת היא להם: שישמו את כתביו הק' לתוך קברו. ובתוך הדברים עלתה נשמתו השמימה לדאבון לב כל חכמי העיר.

הבשורה נתפשטה בעיר, וגם הגיעה לאזנו של מרן הישמח משה, אשר שמע גם את דבר הצוואה, ויפג לבו מאוד על אשר לא קיבל תורתו מהאי צדיקא רבא, וחשב בלבו מה אפשר עוד לתקן בדבר, תיכף שכר כמה מעתיקים שיעתיקו כל כתבי קדשו, וישימו את העתקה בקברו בכדי לקיים דברי המת,

ומחתך ברקיע כחרב חדה כי כל אמרותיו בשם שלמד זגזגאל רבו של משה למשה ומפניו ירעדו כל יצירי קדם והמון נסתרות שמבראשית וכל עמלו ויגיעו להדוף השקר מן כל העולמות ולגלות בכל העולמות האמת לאמתו ויודו תמיד יגדל ה' מעל לאויביו ועל כן נקוה שבימינו יצמח צמח דוד וקול התורה נשמע בארצינו אמן, עכ"ל, והיא פלאי.

כל זה אינו רק טיפה מן הים, שביליו במים רבים ועקבותיו לא נודעו, אלה וכאלה מצינו בספריו הקדושים אשר הם מלאים זיו ומפיקים נוגה ומבין בתריו רואים כמה וכמה בחינות אשר מוכיח אודות ידיעותיו העמוקות בתורת הנסתר [ועי' בס' הגה"ק בעל ישמח משה (עמ' קל"ב) שמאריך שם בענין זה, ומציין שם כל המקומות שמזכיר הישמח משה דברי קבלה מנסתרות התורה].

ולפי גודל השגתו כן גודל ענוותנותו, ולפעמים כותב: "ואין לנו עסק בנסתרות כי יש בוודאי סודות גדולות ונוראות בזה, אבל אין אתנו יודע". וגם לפעמים כשמדבר בעניני ח"ן מסיים מרוב פחדו ויראתו "והשם הטוב יכפר בעדי".

במכתבו לבנו יחידו הגה"ק רבי אלעזר ניסן מדראהביטש זי"ע, כותב בתו"ד: "וידוע ומפורסם שבכל התפילות מזכירין שם האם דוקא, ויש בזה טעם עפ"י סוד כנודע ליודעי חן, אף שאין לי עסק בנסתרות, מכל מקום ידוע לי ואני מאמין שדרכם בקודש דרך אמת", עיי"ש.

מִן הַגֵּה"ק רַבִּי אֱלֶעָזָר נִיסָן זִי"ע

כן מסופר על בנו יחידו מן הגה"ק רבי אלעזר ניסן מדראהביטש זי"ע אשר עבודתו הק' היתה מתוך הסתר בבחינה נעלה עד מאוד, אשר גם הוא כאבותיו הק' גילה טפח וכיסה טפחים מידעותיו המקיפות בחכמת הח"ן.

מִן הַגֵּה"ק בַּעַל יֵיטֵב לֵב זִי"ע

מִן הַיֵּיטֵב לֵב זִי"ע נִתְגַּדַּל מִשַּׁחַר טַל יִלְדוּתוֹ עַל בְּרֵכֵי זָקְנוֹ הַק' מִן הַיִּשְׁמַח מִשֶּׁה זִי"ע וְהִיָּה תַלְמִידוֹ הַמּוֹכֵחַ וְחִבְּבוֹ מְאֹד כִּכְבַּת עֵינָיו, וְכַמְעַט לֹא

וְאֵת הַכְּתָבִים הַקְּדוּשִׁים נִשְׁאָרוּ בִּידוֹ לְהַאִיר אֶת הָעוֹלָם בְּתוֹרָתוֹ.

וְזֶה אֲשֶׁר כָּתְבוּ הַמְּבִיאִים לְבֵית הַדְּפוס סִפְרוֹ "רְזָא מֵהִימְנָא" בְּזֶה"ל: וְכַמָּה יִגִּיעוּת יָגַע אֶחָד הַמִּיּוּחָד שֶׁבַעֲדָה ה"ה הֶרֶב הַגָּדוֹל הַחֲרִיף נִגִּיד וְקִצִּין הָאֲבֵרֶךְ מִשֶּׁה בֶן [צ"ל חֲתָן] מו"ה נִיסָן, כַּעַת הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַהוֹרָאָה בִּק"ק שִׁנְאוּעַ, עַד אֲשֶׁר אֶסֶף וְקִבֵּץ כָּל הַמְּאֵמְרִים יַחֲדָיו וְגַנְזָם בְּמִקוֹם טַהֲרָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגַּל זִכּוֹת עַל יְדֵי זִכְאִי שִׁתְּגַלֶּה בְּעוֹלָם סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, הֵלֵא הֵמָּה: א] רְזָא מֵהִימְנָא, לְבֹב תִּקְנָא. ב] אוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי יִצְחָק, זֶאֱלֻקּוּא תִּקְסָא, דּוֹבְנָא תִּקְסָד, זִיטוּמִיר תִּרְכָּה. ג] יוֹסֵד יִצְחָק, זֶאֱלֻקּוּא תִּקְעָע, פִּרְמִישְׁלָא תִּרְעָע.

מִן הַיִּשְׁמַח מִשֶּׁה מְזַכִּירוֹ בְּסִפְרוֹ הַק' (בראשית כד, ד) וז"ל: ופירש זו מהר"א השוחט מזראוויץ הובא בהקדמת ספר שפת אמת, וכן בדרשות (לערב ר"ה) מזכיר את ספרו רזא מהימנא.

בֵּין כְּתָבֵי יִד"ק שֶׁל מִן הַיִּשְׁמַח מִשֶּׁה מִצָּא רְשִׁימָה אֲשֶׁר רָשַׁם לוֹ בִּימֵי נְעוּרָיו סֵדֶר לִימּוּדוֹ אֲשֶׁר כּוֹלֵל כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלֵה מִתּוֹרָה שֶׁבְּכָתֵב עַד אַחֲרוֹנֵי הַפּוֹסְקִים לֹא כָּל מוֹחָא סְבִיל דָּא, וּבִתּוֹךְ הַדְּבָרִים רּוֹאִים בַּחוּשׁ אֵיךְ שֶׁסּוֹפֵר וּמוֹנֶה גַּם הַלִּימּוּד בַּחֲכֻמַּת הַנִּסְתֵּר בֵּין שְׂאֵר לִימּוּדֵי הַק' [נִדְפַס בְּרִישׁ "יִשְׁמַח מִשֶּׁה" עַה"ת סִיגוֹט תִּרְנ"ח], וּבִתּוֹד כּוֹתֵב בְּזֶה"ל: שֶׁבֶת קוֹדֵשׁ לְהַשְׁלִים עִם הַצִּיּוֹר פִּירְשִׁי, וּבְרַכּוֹ וְקִדְשׁוֹ בְּנִשְׁמָה יִתִּירָה לְהַבִּין בְּנִשְׁמַת הַתּוֹרָה בְּזוּהַר הַרְקִיעַ, [הֵינּוּ זוּהַר הַקְּדוֹשׁ] וְלַהֲבִיט בְּפוֹעַל ה' בִּרְ"ח וּבְמַלְאכַת מֵהֵנֵס וּמִסְפֵּר וְהַגִּיּוֹן, [ר"ל דְּבִרְ"ח הַזְּמַן לְהַתְּבוֹנֵן בְּמַעֲרַכַת הַשָּׁמַיִם וְהַגִּלְגָּלִים כְּמוֹ"שׁ עֲשֵׂה יֶרַח לְמוֹעֲדִים], עֵי"ש.

כְּמוֹ כֵּן נִמְצָא בְּאַמְתַּחַת הַכְּתָבִים שֶׁל מִן הַיִּשְׁמַח מִשֶּׁה מִכְּתָב פֶּלֶא כְּתוּב בְּאַצְבַּע אִישׁ אֱלֻקִּים (הוֹבָא בְּסוֹף תְּהֵלָה לְמִשְׁה), וְז"ל: הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם וְכ"ט לְכַבּוֹד אַהוּ יִדִּידֵי הַגָּאוֹן הַחֲרִיף מו"ה יְרוּחַם נ"י, בָּאתִי לְהוֹדִיעַ שְׂאֵנִי הֵייתִי בִּק"ק שׁוֹשֵׁן הַבִּירָה וְנִתְאַרַחְתִּי אֲצֵל יִדִּידֵי הַגָּאוֹן הַחֲסִיד הַמְּקוּבֵּל הַמְּפּוֹרְסִים מו"ה אֶלְקָנָה בַּעַל הַמַּחְבֵּר סִפְרֵי הַקְּנָה וְרִאִיתִי שֶׁהוּא מִנְּגַח צְפוּנָה וַיִּמָּה וְקִדְמָה וְתִימָנָה בְּקִרְנֵי קֶרֶן הוֹד וְהִדְר וּבִתְפִּלְתּוֹ בּוֹקַע חֲלוּנֵי רִקִּיעַ,

לתלמידו של הרה"ק הרבי ר' הערשעלע זידיטשויבער "שר בית הזוהר".

סיפר מרן רבינו ז"ל אשר הייטב לב כשנסע לזידיטשויב להשתטח על ציון מרן הק' בעל עטרת צבי זי"ע, היה גם אצל הרה"ק מהרי"א מזידיטשויב

סר השגחתו ממנו, וכל מה שקיבל משה הן מה שקיבל מאבותיו ורבותיו הק' והן מאשר גילו לו משמים מסר לנכדו החביב הייט"ל וכל רז לא אניס ליה.

אכן ידוע שמרן הישמח משה ז"ל רצה למסור לו כוחו הקדוש שהי' לו בנתינת קמיעות, אך הוא לא

רצה לקבלו, באומרו שאם יהיה ראוי לכך אזי ישיג הדבר מעצמו, ובערוב ימיו אמר שהוא מתחרט על כך. אך בכל זאת ראה ראינו אצלו שגם הוא נתן קמיעות לפרקים, והיה מתנצל על שהוא משתמש בשמות הקדושים ואינו ראוי לזה, והשווקים והרחובות הם מלאים עם חיצונים.

סיפר כ"ק מרן רבינו שליט"א מה ששמע מאביו מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, שבספה"ק ייטב לב שם מובא הד"ת שהשמיע לפי עדת חסידיו, ואכן שם לא נדפסו הרבה מעניני קבלה, אך בספה"ק ייטב פנים אשר שם מובא הד"ת שהשמיע במועדי השנה, וכן בספה"ק רב טוב שחן הם הד"ת אשר אמר בימי זקנותו, בזמנים המקודשים והנעלים וכן בערוב ימיו, שאז לא היה יכול להתאפק שלא לגלות מדריגותיו הגבוהים, או אז נתגלה לעין כל כוחו וחילו בתורת הנסתר ועל כן מובא שם אז הרבה חידושי תורה בתורת הח"ן.

כן ידוע שמרן הייטב לב מביא וקורא את הרה"ק העטרת צבי מזידיטשויב זי"ע בספריו הק' בשם "רבינו" והחזיק עצמו

מ'מאכט די סעודת הילולא פון זיידן ז"ל דעם ייטב לב דא אין אתרא קדישא מירון, איך האב אינזין געהאט אזוי, אידן קומען קיין מירון, אידן וויל געהאלפן ווערן אין זכות פון תנא אלהי דער הייליגער תנא רבן שמעון בן יוחאי, מ'זוכט א קשר צו רבי שמעון, און באמת איז זייער שווער צו זאגן א קשר צו רשב"י, דער הייליגער תנא איז אזוי הויכעך און אזוי גרויס בגן עדן העליון, אז א פשוטער בשר ודם זאל זיך קענען מקשר זיין מיט תנא רשב"י.

כ'האב אינזין געהאט אזוי דער זיידע ז"ל אין ייטב פנים ברענגט כמה פעמים אראפ דעם עטרת צבי, און ער רופט איהם - דעם עטרת צבי, רבינו הקדוש, אמאל רבינו אמאל רבינו הקדוש רבינו עטרת צבי, זייער אסאך מלא ברענט ער צו דעם עטרת צבי און ער רופט איהם רבינו קדוש, דער ייטב לב דער זיידע ז"ל, האט זיך געהאלטן - מ'זעהט פון דעם לשון פון סגנון לשונו, הגם ער איז געווען א תלמיד פון ישמח משה - אבער ער האט זיך געהאלטן א תלמיד, ער רופט איהם אן רבינו הקדוש, רופט ער אן דעם עטרת צבי.

דער עטרת צבי האט געשיקט א קוויטל קיין מירון, און ער האט געשריבן אויפן קוויטל - אונטערגעשריבן צו רבי שמעון תלמיד צבי בן הינדא, דער עטרת צבי האט זיך גלייך מתייחס געווען - דער עטרת צבי איז דאך געווען דער שר בית הזוהר, און ער האט זיך גלייך מתייחס געווען דער עטרת צבי א תלמיד פון תנא אלקי רבי שמעון בן יוחאי, און דער זיידע ז"ל דער ייטב לב, שרייבט רבינו עטרת צבי, דאס הייסט אז רבי שמעון בן יוחאי, איז געווען פאר ייטב לב רבי דרבי, דעם רבי'נס רבי, נו, איז אונז שוין אסאך גענטער, מ'מאכט א סעודת הילולא פון ייטב לב, דער ייטב לב איז דאך שוין נאנט געווען לדורינו בערך, דורך ייטב לב - אז מ'איז זיך מקושר צום ייטב לב - דער ייטב לב צו זיין רבי'ן דער עטרת צבי, און דער עטרת צבי צו זיין רבי'ן רבי שמעון בן יוחאי, אזוי געבט דאס אונז זייער א נאנטע וועג, א נאנטע שביל און א נאנטע קשר צום הייליגן תנא רבי שמעון בן יוחאי.

מזמילא איז דאס א גרויסע שמחה, אז מ'קען זיין דא ביי די הילולא פון ייטב לב, באתרא קדישא מירון, און זיך אזוי מקשר זיין מיטן תנא רבי שמעון וואס נשמתו בגזי מרומים, און אזוי קען מען האפן אז דער תנא רבי שמעון וועט מעורר רחמים זיין פאר אידישע קינדער.

(כ"ק מרן רבינו שליט"א בעטודת הילולת מרן הייטב לב זי"ע

באת"ק מירון יום ג' פרשת תצא ו' אלול שנת תשס"ז לפ"ק

בסכנה גדולה, ואם לא היה עולה בידם הדבר היה יכול להזיק להם ולבניהם ח"ו.

מִרְיָן הַגֵּה"ק בַּעַל קְדוּשַׁת יו"ט ז"ע

מִרְיָן רַבִּינוּ ז"ל הִיא רִגִּיל לִסְפֵּר שְׁכָאֲשֶׁר נִסַּע אֲבִיו מִרְיָן הַקְדוּשַׁת יו"ט בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה לַחֲסוֹת בַּצַּל הַרְה"ק מַהְרִי"א מִזִּידִיטְשׁוֹיב ז"ע, הִיא הַקְדוּשַׁת יו"ט עֲדִיין אֲבֵרֶךְ צַעִיר לִימִים, וְכִיהָן אֶז בְּרַבְנוֹת בַּק"ק טַעֲטֵשׁ, וְהָרֹאשׁ הַקֹּהֵל דָּשֶׁם שֶׁהִי מַחֲסִידֵי זִידִיטְשׁוֹיב הֲצִיעַ לוֹ שֶׁהוּא נֹסֵעַ לִשְׁבוֹת בַּצַּל הַרְה"ק מַהְרִי"א ז"ע, וְהוּא מוֹכֵן לִיקַח אֶת הָרֵב אֶתּוֹ וְלִיסַע יָחַד לִזִּידִיטְשׁוֹיב, וּמִרְיָן הַקְדוּשַׁת יו"ט נִתְפַּעַל אֶז מְאֹד מִקְדוּשַׁת תּוֹרָתוֹ וְעִבּוּדוֹתָיו שֶׁל הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב ז"ע.

אַחֲרֵי שֶׁבֶת שָׁאֵל הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב אֶת מִרְיָן הַקְדוּשַׁת יו"ט, אִם הֵבִין אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שְׁאִמֵּר אֶתְמוּל בַּסַּעֲדָה שְׁלִישִׁית, הִשִּׁיבָה הַקְדוּשַׁת יו"ט ז"ל: הִיֹּת שְׂאִין לִי עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, לֹא הִבְנִיתִי אֶת הָרֹאשׁ דְּרִזִּין שְׁאִמֵּר רַבִּינוּ, וְגַם כִּי רַבִּינוּ אָמַר הַדְּבָרִי תּוֹרָה בְּמַהֲרִית מְאֹד, [מִרְיָן ז"ל כִּשְׁהִיא מִסְפֵּר סִיפּוֹר זֶה דִּיִּק בְּדְבָרֵי אֲבִיו, שֶׁאִם אִמַּת הַדְּבָר שֶׁלֹּא הִי לוֹ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, אִ"כּ מָה לוֹ לְהוֹסִיף עוֹד שֶׁהַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב אָמַר הַד"ת בְּמַהֲרִית, וּמוֹכָחַ מִלֵּתֵא שְׂדִין גְּרָמָה מָה שְׁאִמֵּר שֶׁלֹּא הֵבִין אֶת הַתּוֹרָה, אֲבָל בְּאִמַּת הִי לוֹ יָד וְשֵׁם בַּחֲכֻמַּת הַנִּסְתָּר, וּבִגְדוּל עֲנוּתוֹנָתוֹ אָמַר כֵּן לְהַסְתִּיר יִדְעוּתָיו בַּחֲכֻמַּת הַנִּסְתָּר].

וְעַמַּד הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב מִמְקוֹמוֹ, וְהוֹצִיא מֵאֲרוֹן הַסִּפְרִים אֶת סִפְה"ק עֵץ חַיִּים (לְהַרְה"ק רַבִּי חַיִּים ווִיטָאֵל ז"ע) וְאָמַר לוֹ: "הִבֵּה נִלְמוּד אֶתְךָ בַּעֲץ חַיִּים", וְכֵן לָמַד עִמּוֹ לַעֲרֹךְ שְׁעָה וְחָזַר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שְׁאִמֵּר בַּסַּעֲדָה שְׁלִישִׁית, וְאָמַר לוֹ מִרְיָן הַק' מִזִּידִיטְשׁוֹיב: "אֵת זֶה לְמַדְתִּי אֶתּוֹ, וּמַהֲיִים וְהִלָּאָה כִּבְרִי יָדַע בַּעֲצָמוֹ לְהַשִּׁיג אֶת הַדְּבָרִים".

כְּשֶׁבָא מִרְיָן הַקְדוּשַׁת יו"ט לִקְבֹּל בְּרַכַּת פְּרִידָה מֵהַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב טָרַם נִסְיַעְתּוֹ לְבִיתוֹ, הִפְצִיר בּוֹ לִישׁוּעָה לְהַפְקֵד בְּזֶש"ק בְּהִיּוֹתוֹ עֲדִיין חֲשׁוֹךְ בָּנִים ל"ע, וְאֵז אָמַר לוֹ הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב, הִנֵּה אֲגִיד לְךָ שְׁלֹשָׁה עֲנִינִים שִׁיחִיו לְךָ לְתוֹעֵלַת לַעֲתִיד: א]

ז"ע, וּבָאוּתוֹ שֶׁבֶת הִיָּה שֵׁם גַּם ב"ד הַרְה"ק מִקָּאֲמָרְנָא ז"ע, וְהִיָּה שֵׁם שְׁמַחָה גְדוּלָּה שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבֶתוֹ בִּיחָד, וּבְיוֹם רִאשׁוֹן צִיּוֹה הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב לַעֲרוֹךְ סַעֲדָה לְכַבּוֹד הָאוֹרְחִים הַחֲשׁוּבִים, אֲבָל הוּא בַּעֲצָמוֹ לֹא הִשְׁתַּתֵּף בַּסַּעֲדָה, לִפִּי שֶׁהִתְעַנָּה אֶז תַּעֲנִית חִלּוֹם.

וּבְאִמְצַע הַסַּעֲדָה שֶׁלַח הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב אֶת הַגְּבָאִי שְׁלוֹ שִׁיכְבְּדוֹ אֶת הָאוֹרְחִים לִמֹּר תּוֹרָה, וּמִקּוֹדֵם אָמַר הַרְה"ק מִקָּאֲמָרְנָא דְּבָרֵי תּוֹרָה עַל פִּי דְּרָכוֹ בְּקוֹדֶשׁ בְּרִזִּי דְּרִזִּין, וּבִתּוֹךְ הַד"ת גִּילָה אֶת שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמַתָּם שֶׁל כָּל הַמְּסֻבִּים, וְכֵן דִּיבֵּר בְּגְדוּלוֹת וּנְפִלְאוֹת כְּדָרְכוֹ בְּקוֹדֶשׁ לְגָלוּת טְמִירִין. וְכַשִּׁסִּים כִּיבְדוֹ אֶת הֵיטֵב לֵב לִמֹּר תּוֹרָה, וְגַם הוּא אָמַר דְּבָרֵי תּוֹרָה עַל פִּי דְּרָכוֹ בְּקוֹדֶשׁ.

אַחֲרֵי הַסַּעֲדָה סִיפְרוּ אֶת כָּל וְנוֹכַחַת לְהַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב, וְכַשִּׁסִּפְרוּ לוֹ אֶת דְּבָרֵי הַרְה"ק מִקָּאֲמָרְנָא אָמַר בַּלְשׁוֹן תְּמִי: לְמָה דִּיבֵּר כַּעַת דְּרוּשִׁים כְּאַלְהַ דְּבַר שֶׁהוּא בְּנִיגוּד לְדָרְכוֹ שֶׁל הָרֵב מְסִיגוּט שֶׁלֹּא לְדָבַר בְּדְבָרִים שְׁכִיסָן עֵתִיק יוֹמִין. וְכַשְׁחָזְרוּ לִפְנֵיו אֶת דְּבָרֵי הֵיטֵב לֵב נִהְנָה מְאֹד הַרְה"ק מִזִּידִיטְשׁוֹיב וְאָמַר, שֶׁעַם דְּבָרָיו נִתְיַשְׁבוּ לוֹ כַּעַת שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת בְּזוֹה"ק אֲשֶׁר נִתְקַשָּׁה בָּהֶם בְּשֵׁב"ק הָעֵלְעֵל"ט, וְכַעַת ע"י הַדְּבָרִי תּוֹרָה שֶׁל הָרֵב מְסִיגוּט נִתְיַשֵּׁב לוֹ הַכֹּל כְּמִין חוֹמֵר.

מַעֲשֵׂה פֶלֶא סִיפֵר א' מְנַכְדֵי הָעֶרֶךְ ש"י ז"ל הַדּוּמ"ץ בְּסִיגוּט כְּדִלְהֵל: בְּעִיר סִיגוּט אִירַע פַּע"א שֶׁנַּעֲרָה אַחַת מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל רָצְתָה לְהִנָּשֵׂא לְגוֹי ר"ל, וְנִיסּוּ בְּכָל הָאוֹפְנִים לְמָנוּעַ מִמֶּנָּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה הַנֶּתֶעֱבַל הַלֵּז, אָךְ לֹא הוֹעִיל מְאוּמָּה, וּבָאוּ לִפְנֵי מִרְיָן הֵיטֵב לֵב לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם הַנַּעֲרָה שִׁיפַּעַל בַּעֲבוּרָה בְּכוּחוֹ הַגְּדוֹל לְהַחֲזִירָה לְמוּטָב, וְשִׁלַּח הֵיטֵב לְקַרְוֹ אֶת הָעֶרֶךְ ש"י אֲשֶׁר הִיָּה רַב חֵילִי בְּתוֹרַת הַקְּבִלָּה, וּבִיקֵשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיכִסִּים לְהִיּוֹת עַר אֶתּוֹ מ"ח שְׁעוֹת וּלְפַעֵל לְטוֹבַת הָעֵנִין, וְאִכֵּן כְּאֲשֶׁר יֵשְׁבוּ שְׁנֵיהֶם יַחֲדוֹ סְגוּרִים בַּחֲדָרִם ב' מַעַת לַעַת שְׁלָמִים וּלְמַדּוֹ יָחַד בַּעֲנִינִים עֲמוּקִים וְטִמְרוּרִים וּפַעֲלוֹ בְּכוּחַם הַגְּדוֹל לְבַעַר הָרַע, וְאַחֲרֵי ב' יָמִים בָּא הַבְּשׂוּרָה שֶׁמֶת הָעֶרֶל הַלֵּזָה. וְלֵאחֲמ"כ אָמַר הָעֶרֶךְ ש"י שִׁוִּיתָר לֹא הִיָּה מִקְּבֵל עַל עֲצָמוֹ דְּבַר קֶשֶׁה כֹּזֶה, כִּי הוּא וְהָרֵב הִכְנִיסוּ עֲצָמָם

ומסתובב אנה ואנה, או אז הבין שכוונה עמוקה בדבר ועושה כן ע"פ קבלה.

סיפר כ"ק אדמו"ר ממנוקאטש שליט"א אשר שמע מהרה"ח ר' חיים בער גרינפעלד ע"ה שהי' משב"ק אצל הרה"ק בעל מנחת אלעזר זי"ע, שמרן העצי חיים נפגש עם הרה"ק ממנוקאטש זצ"ל באסיפת הרבנים בעיר טשאפ, אשר היתה עיר ששכנה אצל הגבול סמוך לטשעכיי וראמעניע. כשרצו לנסוע בחזרה לביתם, ירד שלג עז ושיבש את הדרכים ולא יכלו להמשיך בנסיעתם, והוצרכו לישאר ללון בעיר טשאפ, וסידרו אז לכולם לינת לילה באיזה מלון, ומרן העצי חיים הי' אז עם המנחת אלעזר בחדר אחד, וגם הרה"ח ר' חיים בער הי' שם באותו חדר.

וסיפר ר' חיים בער, שעל אף היותו אז עייף מאוד, בכל זאת לא היה יכול להירדם, כי שני גדולי התורה דיברו ביניהם בד"ת בנגלה ובנסתר, ואף כשנרדם לזמן קצר, כאשר הקיץ משנתו עדיין ראה אותם איך שנשארו על מקומם ועסקו יחד בתורה משך כל אותו הלילה. וכפי הידוע הי' דרכם בקודש של צדיקי בית דינוב-מונקאטש לעסקו הרבה בקבלה, ובמיוחד המנחת אלעזר אשר היה בקשר מיוחד עם גדולי המקובלים.

המנחת אלעזר נתפעל מאוד בראותו את ידיעתו הגדולה של מרן העצי חיים בחכמת הח"ן, אשר לא הראה כלפי חוץ ולא הי' מפורסם הדבר שיש לו ידיעה גם בענינים אלו, והתבטא אז המנח"א בהתרגשות: "מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר, בתורת הנגלה ידעתי מזמן שהוא גדול ובקי בכל מכמני התורה, אבל בקיאות כזאת בכתבי אריז"ל לא ידעתי כלל וכלל עד היום הזה".

כן סיפר הרה"ח ר' יוסף בנימין ווילינגער הי"ו כי כשנפגש הרה"ק ממנוקאטש זצ"ל עם אביו הרה"ג ר' מרדכי ז"ל שהי' מתלמידי ומקורבי מרן העצי חיים זי"ע והי' גר בעיר מונקאטש, והמנחת אלעזר סיפר לו את כל הענין הנ"ל והפטיר ואמר לו: "דיין רבי איז א גנב! ער ווייסט אומעטום, און ווען איך זאג אומעטום מיינט דאס אומעטום!"...

שישמיע ברבים דברי תורה והד"ת יהיו בנויים עפ"י הקדמות מספרי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע, לעולם לא יכין לעצמו את הדברי תורה קודם שיאמרם, רק מה שיושפע לו מן השמים בשעת אמירתם. ג] ועוד ענין שלישי אמר לו, ורבינו ז"ל אמר שמעולם לא סיפר הקדושת יו"ט את הענין השלישי.

ואמר לו הרה"ק מזידיטשויב, עוד יבוא יום שתהיה מנהיג ישראל, על כן תיקח זאת היטב בראשך ויהי לך לתועלת, והי' הקדושת יו"ט ז"ל אומר, שבאמת כן היה שלא עבר עליו יום בימי הנהגתו שלא היה לו תועלת מאלו הג' דברים שמסר לו הרה"ק מזידיטשויב זי"ע.

מרן הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע

בס' אלה מסעי (עמ' קע"א) מובא מה שסיפר מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע [בהיותו על אם הדרך בעיר סיגוט בשנת תשנ"ב לפ"ק] שאביו מרן העצי חיים זי"ע היה גדול מאוד בסתרי תורה, ורב חיליה בספרי חכמת האמת וכתבי האריז"ל, ועם כל זה לא שמעו מפיו אף פעם אפילו תיבה אחת מסודות התורה, והעיו א' החסידים ושאל את רבינו, אם כן מנין יודעים את גדלותו בקבלה, הקפיד רבינו על שאלתו, והתחיל לחשוב את שמותיהם של גדולי המקובלים אשר היו בסיגוט, אשר עמם היה העצי חיים עוסק יחד בסתרי תורה.

וסיפר כ"ק מרן רבינו שליט"א ששמע מאיש אחד בשם הגה"ק מסלאטפינא ז"ל חתנו של מרן העצי חיים ז"ל, שדרכו בקודש של מרן העצ"ח הי' בליל שב"ק בעת שזימר "אשת חיל" להסתובב אנה ואנה מקודם לימינו ואח"כ לשמאלו, והגה"ק מסלאטפינא חשב בכל השנים כי חותנו הק' מסתובב לראות את הציבור הבאים להסתופף בצילו, אבל בעת מלחח"ע הראשונה הי' גזירת מלכות שלא יצאו בלילה לרחוב והעצי חיים ערך את שולחנו הטהור בבית, והקהל לא בא, ואז הבחין שחותנו מרן העצי חיים ז"ל עושה כמנהגו בכל שבוע

בחכמת האמת, וסיפר הרב החסיד המפז' ר' חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל שבימי בחרותו כאשר למד בישיבת רבינו ז"ל בסאטמאר, נכנס פעם למעון רבינו אחר סעודתו וראה שבשעת אכילתו הוא עוסק בספרי קבלה, ומאד היה נזהר שלא יתוודע לשום אחד מזה חוץ מהמיוחדים שבחבורה החסידים הגדולים בעלי מדרגה ובעלי שם.

בקין תשכ"ז עסק רבינו עם תלמידיו בסידור ספרו הקדוש "על הגאולה ועל התמורה", והביא רבינו שם בסי' ק"נ את דברי הזה"ק פר' ויצא בענין סכנת הדירה בירושלים, וצוה רבינו להכותב והמסדר שיעיין במפורשי הזה"ק מה שכותבים על דברי הזה"ק הנ"ל, והראה לו רבינו בארון הספרים שורה שלימה עם מפורשי הזה"ק וספרי קבלה, והוציא משם כמה ספרים והניחם מן הצד ואמר לו הנח ספרים אלו ואל תעיין בהם כי דרכם לבאר את הענין עפ"י עומק הסוד, ואין אני מביא מדבריהם לפני ההמון, ותעיין רק בספרים אלו המבארים גם ע"פ פשטן של דברים (עיי"ש שהעתיק מכמה ממפורשי הזה"ק בזה).

במשך שנות חייו מעולם לא דיבר רביה"ק בתורת הח"ן ומעולם לא נשמע קולו בבואו אל הקודש לדרוש ברבים דבר ולא חצי דבר מעניני קבלה, מלבד פעם אחת בעת שהי' רבינו בארה"ק בשנת תרצ"ב והפצירו בו חכמי המקובלים דישיבת "בית אל" שיואיל לדרוש להם מעניני קבלה, ואחרי הפצרות רבות נעתר לבקשתם, אך ביקש מכל הנלוים אליו שלא ישתתפו בעת שלומד השיעור בקבלה, חוץ מהרה"צ ר' לייבעלע פאשקעס ז"ל, אשר היה מאריות שבחבורה והי' לו התקשרות מיוחדת עם מרן ז"ל יותר משאר התלמידים. ואחרי השיעור הביעו גדולי המקובלים את התפעלותם מדבריו הק' שנאמרו בתורת הח"ן.

בהיות רבינו בארץ ישראל בשנת תשי"ט נתלווה אליו פעם הרה"צ המקובל ר' ישעי' אשר זעליג מרגליות ז"ל אחר התפילה בדרכו לביתו, ובאמצע הדרך רמז רבינו לשאר האנשים שהיו שם שיתרחקו קצת, ובכל הדרך המתיק רבינו סוד עם

באותו שיחה הקשה הרה"ק ממונקאטש קשיא חזקה בתורת הקבלה. ומרן העצי חיים השיב לו על אתר תירוץ חריף, והרה"ק ממונקאטש נתפעל מאוד מזה, ושאל את מרן העצי חיים "ווי קומט צו אייך דער תירוץ?", השיב לו מרן העצ"ח: "פון דארט ווי די קשיא איז געקומען צו אייך...", אשר מזה ראו בעליל שמרן העצי חיים היה בקי נפלא בספרי הח"ן.

מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

מרן רבינו ז"ל הסתיר מאוד את ידיעותו בענינים אלו, ובשנים שלפני המלחמה לא היה מזכיר בתוך החידו"ת אף את ספר הזה"ק, אלא היה אומר שאינא בספרים בשם הזה"ק, או שהיה אומר שדברי הזה"ק מועתקים בחק לישראל וכדומה, ופעם נפלט מפ"ק באמצע התורה איזה דבר בשם ספר אלימה (מהרמ"ק ז"ל), ונרתע תיכף ומיד ואמר שמובא בספרים הקדושים.

בספריו ובתשובותיו הי' רבינו משתמש מלהשיב מענינים הנוגעים לתורת הח"ן, וכאשר שאלו אותו מענינים כאלה היה משיב שאין לו עסק בנסתרות, וכן כתב רבינו בתשובה לתלמידו כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל, ששאל את רבינו אם לומר כליל שב"ק לסעדה בהדה, והשיב רבינו בזה"ל: מי אנוכי להשיג בנסתרות, וכפי הנראה בסידורים ובדברים הקדושים זלה"ה משמע לומר כליל שב"ק בהדה לשון נקבה וביום בהדיה לשון זכר, עכל"ק (והיא לו נדפסה בשו"ת דברי יואל או"ח סי' ה').

כמו כן כותב רבינו להנ"ל בתשובה (שם סי' ל' אות ז') בדבר מה שאומרין ביה"ר אחרי אמירת תהלים ותטה לב המלכות עלינו לטובה, וזל"ק: אבל עוד דברים בגו שהוא סובב על מדת המלכות העליונה כידוע ליודעי ח"ן, ואין לנו עסק בנסתרות, אבל בוודאי יש בזה סוד כמוס, כאשר הוא בכל התפילות שנתייטדו ברוח הקודש, ואנחנו לא נדע, אלא אומרים על דעתם וכוונתם ואין לשנות מדבריהם, עכל"ק.

אכן באי ביתו ומקורביו של רבינו ראו הבחינו על דרכו והנהגתו של מרן ז"ל כי היה לו שיעורים

בהיות רבינו בארץ ישראל בשנת תשי"ט ואחר תפילת שחרית כשרבינו ז"ל חבש פאר התפילין דר"ת, ניגש לרבינו הרה"צ המקובל ר' ישעי' אשר זעליג מרגליות ז"ל והרבה אנשים עמדו שם סביבם, ואמר לרבינו שזה כמה ימים ושנים שמתייגע להבין דבר קשה בהזוהר הקדוש וכבר שאל להרבה מקובלים ואין פותר אותו, והציע את המאמר בע"פ לרבינו ז"ל, ורבינו ז"ל אמר לו על אתר פירוש נכון בדברי הזוה"ק, ולמשמע אזנו צהל ריא"ז והתחיל תיכף ומיד לשיר בקול גילה ורגן את הזמר בר יוחאי, וכל הנוכחים יצאו עמו בשיר, ורביה"ק עמד מן הצד ובת צחוק עלה על שפתיו.

הריא"ז על ענין מוקשה בחכמת האמת, אח"כ שאל אחד החסידים את הריא"ז במה היה המדובר, והשיב לו שזה כמה שנים ששאל במכתב לאחד מגדולי הצדיקים בענין סידור הקערה בליל הסדר שלפי דעתו עפ"י חכמת האמת היה צריכים לסדר הקערה שלא על גבי המצות, כ"א בסמוך לו מן הצד, וכ"ה בסידור הרש"ש, אבל כל הצדיקים מתלמידי הבעש"ט נהגו לסדרם ע"ג

את הספרים, ומקורבי רבינו אמרו שיודעים שיש איזה שליח שיכול להביא הספרים, אמנם רבינו לא הסכים ששום אחד יביא ספרים הללו בלתי ר' לייבעלע, כדי שלא יתוודעו באיזה הספרים הקדושים הוא עוסק, וגם ר' לייבעלע לא רצה להרחיב את הדיבור מזה, והי' נראה מדבריו כי הי' אלו ספרי ח"ן שרבינו למד בהם כעת, והיה מעדיף את השתיקה בענין זה.

בדברי יואל (מכתבים ח"א מכתב קמ"ד) מובא מכתב קודש שכתב רבינו לרבי אשר זעליג ז"ל, וכפי הנראה מהמכתב השתולל אז מחלה קשה מאוד ל"ע אשר הזיק לגדולים וטובים ורבי אשר זעליג רצה לבטל את המחלה הרעה בדרכים שונים וללחום בכוחות עליונים מול יסודות המחלה, ורבינו כותב לו בלש"ק "ובדבר אשר שאל אודות הנידוי והשמתא וכו' לפענ"ד בדור הזה קשה להשתדל בדברים כאלו להתגרות בהם, ולא כימים הראשונים שהיו וכו'.

סיפר הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א משב"ק כי בעת אשר חידשו את חדר הספרים של מרן ז"ל היו צריכים לסדר מחדש את אלפי הספרים שהי' לרבינו, וקרא רבינו להרה"ח ר' בעריש וויינבערגער ע"ה מגדולי חסידי מונקאטש, אשר היה בקי בספרי קודש כדי שיסדר את הספרים, ואמר לו רבינו כהאי לישנא: "זו ביסט דער איד וואס קען אלע ספרים אויף אויסנווייניג?!", די סיגוטער

המצות ממש, והמקובל הנ"ל השיב לו תשובה ארוכה בזה, וכעת שאל שאלה זו לרבינו, ורבינו השיב לו על אתר ע"פ חכמת האמת בפשטות לאמיתה של תורה, ושאלו להריא"ז הלא אין רבינו מפורסם כ"כ בגדולתו בנסתרות כ"א בנגלות, וענה הריא"ז שכל מה שיודעים מגדולתו של רבינו בנגלה הוא מעט מזעיר מגדולתו בחכמת האמת, וכששאלו מדוע אינו מפרסם הדבר, ענה שדין גרמא שרבינו מדבר עמו בענינים אלו מפני שבטוח שלא יפרסם אותו, ואם יפרסם הדבר יחדל רבינו לדבר עמו בזה, וסיים הריא"ז: החסידים אינם מכירים את רבם, לא בגדולתו העצומה, ולא בצדקתו האמיתית.

בשנת תש"ד כשקול המלחמה כבר נשמע במחנה ומפני הצרות והגזירות הוכרח רבינו לברוח על חג הסוכות לעיר גראסווארדיין, ואז בהיות רבינו בגראסווארדיין נתפרסם קצת בין החסידים כי רבינו עוסק בספרי קבלה הנצרכים לעבודתו הקדושה בהקפות וכדו', כי כדרך צדיקי אמת הסתיר רבינו את לימודיו בספרי ח"ן, ובני אדם לא ידעו שרבינו עוסק בסתרי תורה, רק עכשיו כשנסע לגראסווארדיין והמשמשים ארזו את חפצי רבינו ז"ל ליקח מסאטמאר לגראסווארדיין, ולא ידעו לארזו את הספרים שרבינו היה עוסק בהם, וכשהגיע רבינו לגראסווארדיין וראה שהוא מחוסר ספרים חשובים הנצרכים לו, שלח את תלמידו החביב הרב החסיד ר' לייבעלע פאשקעס זצ"ל שיחזור לסאטמאר ליקח

ראו כן תמהו ואמרו שמעשיו מוכיחין שמיידח בזה יחודים נוראים שגם הם לא עמדו על סודו, וכשאחד מהם הרהיב עוז בנפשו בהיותו מקורב לרבינו ושאל ממנו לגלות לו הכוונות שיש לו בעת הנחת תפילין, נתחייך רבינו וענה לו: "דאס איז נישט פאר די היינטיגע מוחות", ולאו כל מוחא סביל דא, ומי יבוא בסוד ה'.

ספרים זאלסטו לייגן נעבן פענסטער, די קבלה ספרים זאלסטו לייגן אדער גאנץ אויבן אדער גאנץ אונטן, די איבריגע ספרים וועסטו שוין אליינס וויסן וואס דו האסט צו טון".

אולם העידו עליו חכמי המקובלים שבירושלים, שהכירו בתנועותיו שכלל עת ורגע הוא

מיידח יחודים נוראים, והיה דרכו בקודש שהיה רגיל להעביר את ידיו ג' פעמים על מצחו, ושוב העבירם ע"ג עיניו ועל פניו, ולבסוף העבירם על הדיוקנא קדישא, ואמרו שבזה הוא מיידח יחודי הדיוקנא קדישא. וכן בשעת תקיעת שופר היה עושה תנועות נפלאות מאוד, וביותר בעת הנחת תפילין שאז ראו בחוש שרבינו עוסק בענינים רמים ונשגבים מבינת אנוש בדביקות נפלאה, שהיה עושה תנועות בשתי ידיו הטהורים ע"ג ראשו, והגביה ידיו למעלה מראשו במהירות, וחוזר ומניחם פעם אחר פעם, ומוליכם ומביאם למעלה למטה, וכשהניח ידיו ע"ג הקשר, הרים מיד את ידיו עד שהיה נראה כאילו מהפך בגחלים ונכווה, ושוב הגביה ידיו עוד הפעם, וכן הגביה היארמולקע פעם אחר פעם, וקלסתר פניו היה משתנה לכמה גוונים פושט צורה ולובש צורה, וככה נמשך זאת למשך עשרה דקות עד שנטל ידיו.

ואף מארי דרזין חכמי המקובלים שבירושלים כשהתבוננו על עבודת הקודש של רבינו בעת הנחת התפילין בהיותו יושב בירושלים, המה

ימים נוראים

מיום חמשה עשר באב ואילך היה דרכו של מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל ללמוד שיעור קבוע בכל יום בתיקוני זוהר כשהוא מעוטף בטליתו ומעוטר בתפילין דר"ת ומשלימו עד יום הכיפורים, והיה הלימוד הזה בתנועה מיוחדת בהתעוררות גדול וברגש אש קודש, וכמה פעמים הקול נשמע מחדרו החוצה כד גנוחי גנח וילולי ילל בבכיות גדולות ואנחות שוברות לב בשעת אמירת התיקון, והשומעים רעדה אחזתם מאימת יום הדין ונכנסו בלבם הרהורי תשובה וחרטה.

ומספרים זקני החסידים בשנות צעירותו של רבינו שאז היה דרכו להסתיר מאוד את לימודיו אף בוזה"ק, היה סוגר את עצמו בחדר לפנים מחדר גם בעת אמירת התיקונים, אלא שמחמת חום שבשלהי דקייטא היה פותח לפעמים החלון מעט, ואז היו מתקבצים חסידים ואנשי מעשה לשמוע לימודיו מאחורי החלון, ושמעו הדברים יוצאים מפה קדשו בנעימות ובמתקנות נפלאה.

בעת עמדו בבית ה' בלילות בימי חודש אלול הי' רגיל לעסוק בקביעות יותר בספרי קבלה בהסתר בחדרו מוצנע מעין הרואה, וביותר הי' עוסק אז בסידורי האריז"ל, ופעם נשארה הדלת פתוחה ונכנס חסיד אחד ליקח איזה ספר משם ומצא את רבינו עוסק בפרי עץ חיים ופניו פני להבים, ורבינו הקפיד עליו ואמר לו טול את שלך קח ולך, והרבה פעמים כשהרגיש שאחד נכנס לחדרו בעת עסקו בתורת האמת היה מכסה את הספר במטפחת.

הוי עובדא באחד ממוצאי שבתות בחודש אלול, שרבינו חפש את הספר פרע"ח ולא מצאווה, ונזכר ששכחו בשעראן ספרינגס (שהי' רבינו ז"ל רגיל לנסוע לשם בימי הקיץ), והיה לו מזה עגמת נפש וצער רב, ועמד שם אברך אחד שהציע לרבינו כי הוא מוכן ומזומן לשום לדרך פעמיו ולנסוע מהכא להתם להביא את הספר לרבינו ז"ל, ונהנה רבינו ז"ל מאוד מזה, וכשחזר האברך מדרכו כבר האיר השחר ונכנס לבית רבינו ז"ל ומצא את רבינו עדיין לבוש בבגדי שבת והשטריימל חבוש פאר על ראשו ועומד ומצפה בכליון עינים על הספר, וקבלוהו ממנו בשמחה ובצהלה.

עבודת הנעמעים

בחג הסוכות שנת תש"ו כשמרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל היה דר בירושלים בא הגה"צ ר' מרדכי חיים מסלאנים ז"ל לראות את עבודת הנענועים של רבינו, אח"כ אמר שאין זה חידוש מה שרבינו מכון כוונות הנענועים, כי הלא יש עוד אחרים שהם ג"כ יודעים לכוון כוונות האריז"ל, אבל החידוש הוא מה שהוא יכול להעמיק במחשבותיו זמן ארוך כל כך, ובלשונו: "ער קען אזוי לאנג האלטן קאפ".

וסיפרו אלו שהיו שם שראו את הגה"צ ר' מרדכי חיים ז"ל שהיה עומד ומתבונן בעבודת הנענועים של רבינו ז"ל, ומעיניו זלגו דמעות מרוב התרגשות, ובאמצע הנענועים נתרגש ר' מאטל ואמר: "ער קלעטערט הויך".

אז רבינו לעבור את הגשר של וויליאמסבורג לשאול את הסידור מהגה"צ ר' יעקב האלבערשטאם האדמו"ר מטשאקאווע זצ"ל).

[לא כתבנו כאן אלא מעט מזעיר, ורבות יסופר מעניני עבודתו הנפלאה בכל עניניו, ועד כמה עמל כל ימיו להסתיר השגותיו הנפלאות מעיני כל, וזעירין היו בדורות הללו שעמדו על סודו והכירוהו בעומק מעשיו, כי רובם ככולם לא ירדו לסוף דעתו, ואף חכמי לב לא השיגוהו, והארכנו בזה עוד בגליונינו לשבת מירון שנת תשס"ט לפ"ק, ושם תדרשנו לטובה].

מין רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

הנה אף שמרן רבינו ז"ל היה בבחינת הסתר בתוך הסתר, וכל ימי חייו עלי אדמות הסתיר מאוד את מדרגותיו, עם כל זה היה מבצבץ ועולה מדי פעם גדולתו בתורה, אבל לא כן גדלותו בתורת הנסתר היה טמיר ונעלם מעין כל חי, ולא ראו ולא שמעו אף הגה אחד מפיו מענין תורת הנסתר, אבל שמענו מפי מקורבי מרן ז"ל שרק מידי פעם בפעם היו יכולים לראות ממש על קצה המזלג עם הספרים באותיות הקטנות, וכל זה רק בנסתר ממש.

כמו כן היה למרן רבינו ז"ל כמה מנהגי קודש אשר הי' נוהג מטעם הכמוסים עמו, ואף בדברים שהי' נוהג בהם מדי שבוע בשבוע במעמד קהל רב,

היודעים והמבינים היו מרגישים לפעמים שרבינו מבקש תחבולות להתנהג בענין מסויים ע"פ קבלה, באופן שלא ירגישו הרואים, ולדוגמא בליל שב"ק אחרי התפילה היה לפעמים מחפש תחבולה, והקיף את השולחן אשר לפני ה', והיה עושה עצמו כאילו מבקש שם ספר וכדומה, לפי שבכתבי האריז"ל יש ענין עפ"י סוד להקיף את השולחן בליל שב"ק לפני הסעודה, וכן היו בהרבה ענינים כאלה, ולפעמים כאשר שאלוהו טעמו על איזה ענין שנהג בו, היה מלביש את הדבר בטעם פשוט והיה מכסה את טעמיו הכמוסים אתו.

מה עמקו מחשבותיו בעת אכילת הדגים בליל שב"ק שהיה עושה אז תנועות שונות בשעת אכילת הדגים, שהיה מסדרם ומעבירם בתוך הקערה ממקום למקום, ופניו הק' היו משתנים לכמה גוונים פושט צורה ולובש צורה, והקפיד שלא יהיה אז רעש בביהמ"ד, ואף אירע הרבה פעמים שהכה בידו על השולחן להשקיט את הקהל, מה שלא עשה כן בשום פעם בעת הסעודה מלבד בשעת אכילת הדגים.

בעת עוסקו בעבודת התפילה או בעבודת המצוות לא היה דרכו של רבינו לעיין בסידורי האריז"ל ברבים, זולת בזמנים מיוחדים היה פותח את סידור האריז"ל להרה"ק ר' שבתי מראשקוב זי"ע, והיה זה בראש השנה בעת תקיעת שופר היה סידור האריז"ל פתוח לפניו, וגם בתפילת מוסף בר"ה בשעה שאמרו הציבור ונתנה תוקף היה מתבונן בסידור האריז"ל בכוונת כתר, וכן ביוה"כ בשעה שאמרו הקהל סדר העבודה, וכן בלילי פסחים בעת הסעודה. [ובשנים הראשונות היה דרכו של רבינו לשאול את סידור האריז"ל לפני הימים הנוראים מהאדמו"ר מקאזלוב זצ"ל אשר הי' לו אוצר הספרים גדול (כשהגיע רביה"ק לארה"ב על ראש השנה שנת תש"ח לא היה לו עדיין סידור האריז"ל משלו, ושלח

נישט די ענינים, דעריבער פיר איך זיך פשוט אזוי ווי מיין טאטע האט זיך געפירט.

רבינו ה' בקשרי ידידות עם הגה"צ המקובל ר' חיים ארי' ערלאנגער ז"ל, הקשר ביניהם היה כאשר ידידו הרה"ח הנגיד ר' שמואל ישעי' רעטעק ע"ה מעיה"ב פון וויען ערך את שמחת נישואי בנו מו"ה אברהם יושע הי"ו, י"ב אלול תשל"ב בארה"ב, ובין האורחים שבאו להשתתף בשמחת הנישואין היה גיסו הגה"ח ר' חיים ארי' ז"ל. והי' לו האכסניא בבית מרן ז"ל, ובעת ההוא נתקשרו ביניהם בקשר אמיץ וחזק נפש בנפש, אשר דבר זה כשלעצמו שופך אור על ידיעתו של מרן רבינו ז"ל בחכמת הנסתר, אשר כאמור הסתיר רבינו דבר זה ממש הסתר בתוך הסתר.

וסיפר בנו הגה"צ רבי חזקי' אלכסנדר יצחק ערלאנגער שליט"א איך שנתהוה הקשר בביקור הלז בין רבינו ואביו ז"ל, בעת ההוא הי' אביו ז"ל עסוק להו"ל הספר "מאירת עינים" להרמב"ן אשר הוא כל כולו מיוסד על עניני קבלה וסוד, ובאותו עת כאשר שהה בבית מרן ז"ל הגיה אביו את הכת"י ורשם עליו הערות והארות עפ"י ספרי המקובלים. פע"א באישון ליל שמע נקישות על דלתו, ויהי כשפתח הדלת ראה רבינו עומד מולו ומבקש ממנו שרוצה ללמוד אתו בחברותא, וכך קבעו לעצמם שיעור בענינים אלו.

ומאותו לילה המשיכו ללמוד בקביעות מדי יום ביומו, וכך ישבו יחד בכל לילה ועסקו בסתרי תורה, כשהסדר הי' שבשעה אחד בלילה דפק רבינו על דלתו של ר' חיים ארי' ז"ל, ואז קם משנתו ללמוד עם רבינו ז"ל.

וסיפר מו"ה אברהם יושע רעטעק הי"ו אשר בעת ההוא הי' הדבר לפלא לבני המשפחה, כי החתונה הי' ב"ב אלול, ובני המשפחה מיהרו לנסוע לביתם מיד אחרי ימי השבע ברכות, בהיות סמוך ונראה לימי הרחמים והרצון, אבל רבי חיים ארי' אמר שהוא מוכרח עדיין להישאר שם מחמת איזה סיבה, וכך נשאר בבארא פארק לבדו בלי משפחתו עד סמוך לראש השנה ממש. אף אחד מבני המשפחה לא ירד אז לסוף דעתו, מהו אותו הסיבה אשר בגינה נשאר בארה"ב, וכי מה יש לו לסדר

בכל זאת הצליח להסתיר זאת מעין כל רואה כדי שלא יבחינו שהוא נוהג כן במכוון.

דרכו בקודש של מרן ז"ל היתה, כשהיה מזכיר בתוך הד"ת איזה ענין מספרי חסידות, שהי' לו איזה שייכות בענינים אלו, היה רבינו אומר: "הגם, אין לנו עסק בנסתרות און מיר האבן נישט קיין מושג אין די זאכן, אבער...".

בספר "ומשה היה רועה" (חלק ב') מסופר בשם הרה"ח המפ"ר ר' ישראל שטערן שליט"א שפ"א תחת אחד השיחים עם רבינו זי"ע שאל את רבינו זי"ע אודות כמה ענינים שמנהגו היה שונה ממנהגו של דודו הק' רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, ובין אלו הדברים היה המדובר אודות נוסח התפילה אשר רבינו בעל דברי יואל זי"ע היה אומר בנוסח אחרת. ענה לו רבינו זי"ע ברוב ענוותנות: "דער פעטער זכרנו לברכה האט געוואוסט און פארשטאנען אין די זאכן מיט די נוסחאות, און ער האט געוואוסט וואס יא צו זאגן און וואס נישט צו זאגן, איך פארשטיי נישט גארנישט, מיין טאטע האט מיר געקויפט א בארדיטשוב'ער סידור אז איך זאל דערין דאווענען, ממילא אז איך פארשטיי סיי ווי גארנישט אין די זאכן, האב איך אן ענין פון אל תטוש תורת אמך, אז איך זאל דאווענען פשוט דעם נוסח פונעם בארדיטשוב'ער סידור..."

באותו מעמד שאל עוד ר' ישראל שטערן את רבינו זי"ע אודות מה שנוהג לקחת י"ב חלות בו בזמן שרבינו בעל דבר"י לא נהג כן [כידוע לא נהג מרן ישמח משה זי"ע ובעל ייטב לב זי"ע לקחת י"ב חלות, אמנם הקדושת יו"ט זי"ע ובנו מ"מ העצי חיים זי"ע היו נוהגים ליקח י"ב חלות, אבל מרן רביה"ק בעל דבר"י זי"ע לא נהג כן, וכשנשא בזיוו"ש רצתה הרבנית לעשות י"ב חלות כי בבית אבותיה נהגו כן, אולם רבינו אמר לה שהוא יודיע לה מתי תתחיל בזה, ואף פעם לא ציוה לה לעשות י"ב חלות, והרבנית עשתה מעצמה חלה אחת קלועה מ"ב חלות].

ענה לו רבינו זי"ע ברוב ענוותנותו בקודש: "דער פעטער האט פארשטאנען די ענינים דערפון און ער האט מחליט געווען אז נישט, איך פארשטיי

בארה"ב אשר על כן הוצרך לישאר שם. ורק ברבות הימים נתוודע להם את אשר קבע לו שיעור באישון לילה עם הרב מסיגוט [מרן ז"ל], ולא רצה להפסיק את השיעור הלז.

ואכן מרן ז"ל כתב לו הסכמה על הספר, וחתם שמו ביום י"ח אלול תשל"ב, היה זה בדיוק באותם הימים שבהם שהה ר' חיים ארי בצל קורתו, ועסק יחד עם רבינו מדי לילה באותן ענינים.

וסיפר מו"ה אברהם יושע רעטעק הי"ו שדודו רבי חיים ארי אמר לו אז על רבינו: "ער האט א מורא'דיגע תפיסה, ער האט זיך געמאכט ווי איך לערן מיט אים, אבער איך האב געזעהן אז ער קען, יעדע זאך וואס מ'האט געדארפט נאכקוקן האט ער געוואוסט וואו צו קוקן..."

וסיפר הרה"ג ר' שמעי' לעוו שליט"א ראה"כ סאטמאר לאנדאן [חתן הרה"ח ר' שמואל ישעי'

הנ"ל] שבהזדמנות זו כאשר שוחח דודו רבי חיים ארי עם רבינו ז"ל באותן הענינים המבוארים בספר הנ"ל, והתבטא אח"כ ואמר בהתפעלות יתירה: "ווי גרויס ער איז אין נגלה אסאך גרעסער איז ער אין נסתר".

וברבות הימים כאשר בא רבינו ז"ל לביקור בלאנדאן, בא אז רבי חיים ארי משווייץ ללאנדאן לשבות בצל קדשו של מרן רבינו ז"ל.

סיפר הגה"צ רבי סענדר שליט"א, שרבינו ז"ל רצה בכל כוחו

להסתיר את ידיעתו בענינים אלו, ושלא ידעו שיש לו בכלל שייכות לדברים הנוגעים לסתרי תורה. ועל כן נמנע מאוד מלהזכיר שיש לו איזה שייכות אל אביו ז"ל, בכדי שלא יהא 'נחשד' שיש לו איזה יד ושם בסתרי תורה. עד כדי כך היה הדבר לפלא, שבהיותו בארה"ב ובא לבקר בהיכל קדשו של מרן ז"ל ובידעו את הידידות הנפלאה ששרר בין אביו למרן ז"ל על כן כשבא לרבינו התייחס כי הוא בנו של רבי חיים ארי, אך רבינו עשה עצמו כאילו לא ידע את יוסף, ואמר בלשונו: ק' 'וא, כ'האב אים געזעהן אמאל ביי ר' ישעי' אויף די חתונה...'. ואפילו לא הזכיר שאז הי' אכסנייתו בביתו, ואמר רבי סענדער כי בתחילה כאב לו מאוד הדבר הזה מפני מה מתנכר רבינו אליו, והי' הדבר לפלא גדול בעיני, ולא הבין מדוע לא רוצה רבינו לדבר מקשרי הידידות שהי' לו עם אביו ז"ל כפי אשר ידע ושמע בשנות קדם. אבל

במשך הזמן התברר לו שזהו דרכו בקודש של רבינו להסתיר מדריגותיו שלא ידעו שיש איזה שייכות בינו לסתרי התורה.

בחודש כסלו שנת תשמ"ח לפ"ק כאשר נסתלק רבי חיים ארי ז"ל, וכשהגיע הידיעה המעציבה לרבינו, היה אז מרן ז"ל בפלארידע, והיה צריך לנסוע לרופא, ועל אם הדרך שארכה כמו עשרים דק' התחיל רבינו לדבר מגדולתו של רבי חיים ארי ז"ל, וכל עת הנסיעה לא הפסיק מלדבר ממנו, ועל אף שלא אמר

שם למד סתרי תורה

מ'זאגט ביים פיוט פון ואמרתם כה לחי, "דרש כל תעלומות, בעוז ותעצומות, עלה מעלות רמות, אדונינו בר יוחאי", און נאכדעם שטייט ווייטער "הוחבא בתוך מערה, מפני הגזרה, שם למד סתרי תורה", מ'קען משלב געווען די צוויי מאמרים, מיט דעם וואס עס שטייט אין ספה"ק און עס ווערט געברענגט אין די הנהגות האדם פון הרה"ק רבי ר' אלימלך זי"ע, אז פריער דארף מען ממלא זיין כריסו בש"ס ופוסקים, און הערשט נאכדעם קען מען לערנען תורת הנסתר. און עס ווערט געברענגט פון צדיקים גאר שארף קעגן די וואס לערנען חכמת הנסתר איידער מ'איז בקי בנגלות התורה.

מיט דעם קען זיין "דרש כל תעלומות בעוז ותעצומות", אז רבי שמעון בר יוחאי אליין האט אויך קודם גע'דרש'ענט איבער די נגלות התורה בעוז ותעצומות, און דורכדעם האט ער זוכה געווען צו "עלה מעלות רמות" וואס דאס איז דער כח התורה אז עס הייבט אויף א איד צו גאר הויכע מדריגות, ביז ווען ער איז דורכדעם צוגעקומען צו "שם למד סתרי תורה", און ער האט געקענט זיין דער רבי און מגלה פון תורת הנסתר.

(כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע)

כמו כן בלילות חנוכה, אחרי תפילת מעריב, כאשר התכונן רבינו בהכנה דרבה לעבודתו הקדושה, להדליק נר חנוכה, היה אז עפ"י רוב סגור ומסוגר מעין כל רואה והיה עסוק אז בעבודה אשר אין לה ראות. וסיפר א' המשמשים בקודש אשר פע"א לפני הדלקת נרות חנוכה הזהיר אותו רבינו שלא יכניס אף אחד לחדרו, ובדיוק אז הגיע הנגיד מו"ה שלמה חיים הייזלער הי"ו, הלה שהרגיש שהוא מקורב מאוד לרבינו ז"ל לא שאל הרבה ונכנס אל הקודש פנימה, רבינו היה שקוע ראשו ורובו בספרי, וכשנכנס כמו התעורר מדביקותו הגדולה, אך מרן ז"ל קיבל פניו בספר פנים יפות כדרכו ולא אמר לו כלום, אבל כאשר יצא קרא רבינו להמשב"ק והתאונן לפניו על מה שלא הי' נוהג בזהירות יתירה שלא יפריעו לו מעבודתו הק'.

כמו כן מספר הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבל שליט"א ראה"כ בויליאמסבורג, אשר זכה ללמוד בחברותא עם מרן ז"ל רבות בשנים באשמות הבוקר בכל יום ויום, אולם בהגיע חודש אלול - ימי הרחמים והסליחות - אמר לו רבינו שבחודש זה לא יבוא ללמוד עמו כמנהגו יום יום, ולא אמר לו טעם הדבר, והבין כי אז הי' עוסק רבינו במיוחד בנסתרות התורה בלימוד תיקוני זוהר וכדו' בסתר בינו לבין קונו.

סיפר הרה"ח ר' אליעזר לעוו הי"ו, מעשה שראה במו עיניו, כאשר מרן ז"ל דרש דברי פתיחה בשייבה הק' בקרית יואל, והזכיר רבינו בתוך דברי הפתיחה, והתבטא בלשונו הק': "עס איז דא א מאמר החכם...". אחרי הדרשה אמר כ"ק מרן רבינו שליט"א לאביו שכמדומה לו שזהו מימרא בזוהר הק'. וכשגגה שיצאה מפי השליט השיב לו רבינו ז"ל על אתר: "אין זוהר שטייט עס נישט!". וכך ראו בחוש אשר כל רז לא אניס לי'. וכל זה הצליח רבינו להסתיר משך כל ימי חייו בהסתר בתוך הסתר.

פרטים מיוחדים ראו עליו איך שהבשורה נגע ללבו ממש ולא הי' יכול למצוא מנוח לנפשו מזה, ומקורבי רבינו שהשתתפו עמו בנסיעתו המה ראו כן תמחו על כך, כי לא שמעו עד עתה מי האיש ומה שיחו, ולא שמעו שיהי' לרבינו איזה קירבה מיוחדת להנ"ל. חלפו שבועות וביום מן הימים בא מו"ה אברהם יושע רעטעק הי"ו לבית רבינו, ומרן ז"ל התחיל תיכף לדבר עמו בשברון לב מהאסון הנורא שקרה בהסתלקות חותנו רבי חיים ארי' ז"ל, ולמחרת בא לבית רבינו מו"ה יוסף לייב כהנא ע"ה, שהי' מחותן עם ר' ישעי' רעטעק ע"ה, שוב התחיל רבינו לדבר מזה. כשראה ר' יוסף לייב את שברון רוחו של מרן ז"ל מהסתלקותו של ר' חיים ארי' ז"ל, פנה אל רבינו בתמחה: "פון וואו האט אים דער רבי געקענט?", וכאשר הבחין מרן ז"ל שע"ז שהוא מדבר כ"כ הרבה מרבי חיים ארי' ז"ל הוא מעלה את החשד בין החסידים לחשוב אודות השייכות המיוחדת שהי' לו עמו, וכך יתפרסם את אשר ידיו רב לו בתורת הנסתר, ופתאום בתוך רגע כמימרא סובב רבינו את השיחה עמו מענינים אחרים, ושוב לא נשמע מרבינו ז"ל יותר להזכיר דבר ולא חצי דבר אודות רבי חיים ארי' ז"ל.

הבחורים שזכו לשמש לפני ולפנים אצל מרן רבינו ז"ל מספרים שלא ראו את רבינו אף פעם עוסק בספרי קבלה, ואפי' לא בספרים שיש להם איזה שייכות לתורת הנסתר, רבינו עסק בכל פעם בשיעוריו הקבועים בנגלה, אבל זאת ראו מדי שבוע בשבוע בליל שב"ק לפני עריכת השולחן הטהור היה מרן ז"ל מסתגר בחדר הספרים, והי' עסוק בלימודיו שעות ארוכות, פניו בערו כלפיד אש, ולא היו יכולים אז ליכנס אליו כלל, והי' דרכו להסתיר את לימודו בהם עסק בעת ההוא, וכל פעם אשר ניסו לעקוב על כך לא הצליחו, ולא היה להם השגה במה עסק בעתו ההוא.

חלק מומארינו נלקח מספר "ומשה היה רועה" חלק שישי

אשר י"ל בקרוב א"ה

ותשוח"ח להמולי"ם החשובים אשר נהגו בנו טובת עין ומסרו לנו לעטר גליונינו ברזא יקירא לרגל שבת המתאחדת דקהילתינו הק' באת"ק מירון

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

163 Rodney Street • Brooklyn NY 11211 • Tel. (718) 302-6720 • Fax: (718) 486-2473

בס"ד

זמני כניסה

אל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בימי חודש אלול הבעל"ט

יום ב'

בביתו נאווה קודש ב'קרית יואל
אוהעל קט.

מושעה 7:30 עד שעה 11:00

יום ג'

בביתו נאווה קודש ב'זויליאמסבורג
מושעה 6:30 עד שעה 9:30 בדיוק

יום ד' וה'

בביתו נאווה קודש ב'קרית יואל
אוהעל קט.

מושעה 7:30 עד שעה 11:00

פ' שופטים

יום ג'

בביתו נאווה קודש ב'זויליאמסבורג
מושעה 6:30 עד שעה 9:30 בדיוק

יום ד' וה'

בביתו נאווה קודש ב'קרית יואל
אוהעל קט.

מושעה 7:30 עד שעה 11:00

פ' תצא

יום א'

בבית מדרשינו במאנסי

לפני עריכת השלחן לרגל הילולת מרן הגה"ק
בעל יטב לב זי"ע

הזמנים לשבועות שלאח"כ הבעל"ט יבואו אי"ה במודעות נפרדות

בברכת בתוח"ט

הנהלת הקהלה

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעטער • וויען

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיהיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטראליע

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הגנו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללנו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

ר' בנימין ארי' לייבוש הירש נ"י
ר' אהרן אלעזר רובינפעלד נ"י
ר' חיים שלמה זלמן ווייס נ"י
ר' שלמה נח היילברון נ"י

הולדת הבנות

ר' יעקב קאפל סימאן נ"י
ר' יצחק גאלד נ"י

הכנסת בניהם לעוה"מ

הר"ר חיים יחזקאל ווערצבערגער שליט"א

ר' יוסף שאול בוכינגער נ"י
ר' יודא יושע וויינשטאק נ"י
ר' סענדר נחום גאטליעב נ"י
ר' קלמן פילאפף נ"י

וויען

הולדת הבן

ר' יואל מייזליש נ"י
חתן הרב אשר מרגליות שליט"א

מאנסי

הולדת הבן

ר' דוד יוסף גליק נ"י

בארא פארק

הולדת הבן

ר' יעקב בן ר' מענדל, וומ"ס גוטמאן נ"י
חתן מוה"ר יצחק אהרן פערלשטיין הי"ו

הכנסת בניהם לעוה"מ

ר' שמואל אלעזר טייטלבוים נ"י
ר' משה פרייזלער נ"י

בני ברק

הכנסת בנו לעוה"מ

ר' ישכר בעריש ב"ר משה מילער נ"י
חתן ר' נח יעקב היימלר נ"י, ירושלים

אירוסי הבת

ר' יוסף צבי גרינבערגער נ"י

נישואי הבת

כ"ק אדמו"ר מסאסוב שליט"א

ירושלים

הכנסת בנו לעוה"מ

ר' יעקב בניאמין נ"י
חתן הרב נחמן יאקאב שליט"א

נישואי הבת

הרב יצחק מנחם הירש שליט"א

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' עזריאל מאיר שעהנברון נ"י, תאומים
ר' יואל קליינבערגער נ"י
ר' אברהם יצחק מארקאוויטש נ"י
ר' יואל געלב נ"י
ר' יואל ב"ר אברהם לעבאוויטש נ"י
ר' יעקב שמעון הכהן קליינמאן נ"י
ר' יושע חיים ב"ר משה גאלדבערגער נ"י
ר' אברהם ב"ר מרדכי יודא פאלקאוויטש נ"י

הולדת הבנות

ר' יוסף אברהם פריעדמאן נ"י
ר' שמחה זימל קליין נ"י
ר' עזריאל יודא כ"ץ נ"י
ר' יושע ב"ר ישראל מנחם קלעפנער נ"י
ר' יעקב הערש בן הרב דוד לייב זיכערמאן
ר' מאיר יוסף בן הרב אלי' גרויס נ"י
ר' יואל ב"ר משה לאקס נ"י

הכנסת בניהם לעוה"מ

ר' אברהם יושע ווירצבערגער נ"י
ר' יעקב שלום שטיינבערג נ"י

לאנדאן

הולדת הבת

ר' פנחס גאלד שטיין נ"י

אירוס צאצאיהם

ר' בערל דאס קאל נ"י, בארא פארק	החתן שלמה נ"י	ר' שמואל צבי ווייל נ"י, קרית יואל
ר' הערשל וויינער נ"י, בארא פארק	החתן שמחה בונם נ"י	ר' לייב שטיינער נ"י, מאנסי
ר' מרדכי מנחם שפילמאן נ"י, בני ברק	החתן שבת נ"י	ר' מרדכי פוקס נ"י, בני ברק
הרב מאיר מארקאוויטש, מו"ץ בקהלתנו לאנדאן		הרב חיים צבי דאוידאוויטש שליט"א, ירושלים

נישואי צאצאיהם

ר' יעקב הערש ניי שטאדט נ"י, וויליאמסבורג	החתן יעקב יודא נ"י	הרב חיים משה גראסבערג, וויליאמסבורג
הרב יהודה הורוויץ שליט"א, וויליאמסבורג	החתן חיים נחום נ"י	הרב אלימלך לייפער שליט"א, וויליאמסבורג
ר' אנטשיל גרובער נ"י, מאנסי	החתן יצחק נ"י	ר' ברוך מרדכי גאלדבערגער נ"י, חבר הנהלת מוסדותינו ב"פ
ר' נחמן מאטיאש נ"י, לאנדאן	החתן אברהם יצחק נ"י	ר' אהרן ווייזער נ"י, לאנדאן

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל
a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:
011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579